

ພິສາວ:ດາຣເມັງພວມ
ລຳດັບ

ກະສັດິຍ໌ ເມັງພວມ

ແລະ

ຜູ້ປະສານສຳຖານ

ຮວບຮວມ ໂດຍ

ເຈົ້າຄຳໝັ້ນ ວົງກັດ-ຮັຕມ:

ເຈົ້າເມັອງ ບຳເໜັຈ

ພະຍາດຳຣົງຣິທິ ໄກ ຕູບລິຟຸງ

ເຈົ້າເມັອງ

ເປັນຜູ້ ຈັດການ ພິມພັສາໜ່ວງ
ປະຕິສັງຂັນ ລັດເພັງວັດ (ເມັງຊຸງຂວາງ)-

ພ. ສ. 1955

ພົງສາວະດາຣເມືອງພວນ

ລຳດັບກະສັດຍ໌ເມືອງພວນ

ແລະ

ຜູ້ສືບສາຍສກຸລ

ຮວບຮວມ

ໂດຍ

ເຈົ້າຄຳໝັ້ນ ວົງກິດຣັດນະ
ເຈົ້າເມືອງບຳເນັຈ

ພູະບາດຳຣົງຣິທິໄກ ດູບິ ລິຟຸງ
ເຈົ້າເມືອງ

ເປັນຜູ້ຈັດກາຣພິມພໍ່

ຈຳໜ່າຍປະຕິສັງຂອຣ ວັດເພັບວັດ ເມືອງຊຸງຂວາງ

ພ.ສ. ໒໔໙໕

ສາລະບານ

ຄຳນຳ	ໜ້າ	໑
ພົງສາວະດາຣເມືອງພວນ	”	໒໕
ຮູປເຈົ້າໄຊຍ໌ວົງສ໌	”	໒໗
ລຳດັບກະສັດຍ໌ເມືອງພວນ	”	໒໙
ຮູປເຈົ້າສາຍຄຳ ສຸທະກະກຸມາຣ	”	໓໐
ປະວັດຕິເຈົ້າສາຍຄຳ	”	໓໑
ກົງດິນເມືອງພວນ	”	໓໔
ສາສນ໌ເຈົ້າສາລິເຣັດໄປເກືອບໄທ	”	໓໕
ເຈົ້າໜອງຄາຍເກນກຳລັງທັພ	”	໓໖
ກອງທັພເຈົ້າໜອງຄາຍຮອດວັງແສນ	”	໓໗
ຊື່ບ້ານໃນໄວວັງທີ່ໄທກວາດຄົວໄປ	”	໓໙
ເຈົ້າສາລິແລະເຈົ້າສະໄປພ້ອມກັບນາຍໄທ	”	໔໐
ນາຍໄທຍ໌ວະເບົາເອົາຄົວພວນລົງໄປ	”	໔໑
ໄທປັບຊາວຄົວເຣັດຂ້ອຍກັບທີ່ໜອງຄາຍ	”	໔໓
ຊາວຄົວໄດນໜີເບື້ອໜາກໜ້ອງດາຍກາງປ່າ	”	໔໓
ເຈົ້າສະໜີເປັນເທື່ອທີ່໒	”	໔໔
ພົງສາວະດາຣແມ້ວເມືອງພວນ	”	໔໕
ຮູປພູະບາດຳຣົງຣິທິໄກ ລິດູບີ	”	໔໖
ປະວັດຕິພູະບາດຳຣົງຣິທິໄກ ລິດູບີ	”	໔໖
ລາຍກາຣເດີນທາງຂອງ		
ເຈົ້າຄຳໜັ້ນໄປຊົນເມືອງພວນ	”	໔໖
ຮູປເຈົ້າຄຳໜັ້ນກັບລູກ໔ຄົນ	”	໔໘
” ວັດບ້ານພ້ອງເມືອງສູບ	”	໔໙
” ໄດນຫັ້ງຊຸງຄຳເມືອງຄຳ	”	໕໐

ຄຳນຳ

ໜັງສືພົງສາວະດາຣເລັ່ມນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ສວຍໂອກາດເວລາໄປຊົມເນືອງພວນ ເດືອນ ວິ ແຮມ ໔ ຫາ ໑໔ ຄ່ຳ ປີກົດປີ ພ.ສ. ໒໔໙໓ ທີ່ຂ້າມມາ. ເມື່ອເຄື່ອງບິນພາຂ້າພະເຈົ້າລົງຈອດສບາມບິນ ຂ້າພະເຈົ້າຍິນທຸຂຫາເສດຈ້ເຈົ້າມຫາອຸປຣາຊສຸວັນນະພິຫມາແລະບຸນຄົງ ອົງຄ໌ເປັນພະໄອຍະໄກແລະປິດຸລາ ຊຶ່ງໄດ້ຍົກທັພຈັບເສິກທ໌ທີ່ບ້ານສຸດເມືອງກັດ ປີໄຕ້ ຈ.ສ. ໑໒໓໗ ແລະທັງຊຽງຄຳເມືອງຄຳປີມິດ ຈ.ສ. ໑໒໔໕ ແຕ່ປາງກ່ອນພຸ້ນເປັນອັນມາກ.

ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງໄດ້ພບາບາມຄັນຄ້ວາເສາະສິບຫາພົງສາວະດາຣເມືອງພວນໄດ້ແລ້ວ ນາພິຈາຣະນາ ຮຽບຮຽງພິມພ້ອມ ເພື່ອຈະໄດ້ເຍີຍແຜ່ ກຽດິບິສຂອງແມ່ທັພສອງພະອົງຄ໌ ແລະເຈົ້າບາຍໄນຕະກຸລວົງສ໌ພົງສ໌ກະສັດິຍ໌ ເມືອງພວນ ກັບໄວ້ໃຫ້ຄົນຊັບເກົ່າ ຊັບກາງ ຊັບໄໝ່ແລະຈະເກີດມາຊັບຫລັງຊາບທົ່ວກັນ.

ຂ້າພະເຈົ້າຂໍນ້ອມເກົ້າຂອບທັສໜັງສືນີ້ ຖວາຍແຕ່ແມ່ທັພທັງ ໒ ແລະເຈົ້າບາຍເມືອງພວນ ອົງຄ໌ທີ່ສເດຈັລ່ວງລັບໄປສູ່ປະຣະໂລກແລ້ວນັ້ນ ຈຶ່ງໄດ້ຮັບຜົນບຸນສ່ວນນັດ້ວຍ ແມ່ນວ່າອົງຄ໌ໄດ້ຕົກທີ່ຍາກລຳບາກ ກໍຂໍໃຫ້ຍ້າຍໄປສູ່ທີ່ດີ ດີກທີ່ດີແລ້ວຂໍໃຫ້ດີກວ່າເກົ່າໜຶ່ນເທົ່າແລະແສນທິ ກັບຂໍຖວາຍກຸສົນແດ່ອົງຄ໌ທີ່ຍັງຊົງດຳຣົງພະຊົນບໍ່ປ່ຽນໂລກນີ້ ແລະຈະເກີດມາພາບຫຼັງສືບເຜົ່າພົງພັນທຸກດີ ຈຶ່ງຊົງພະເຈຣິນແລະເຈຣິນດ້ວຍອາຍຸ ວັນນະ ສຸຂະ ພລະ ຄຸນສາຣສິມບັດິ ສຸພະສິຣິສວັສດ໌ ພິພັທທະນະມົງຄິລ ວິບຸນລະຜົລ ຊົ່ວກາລນານເທັນ.

ໃນທີ່ສຸດແຫ່ງຄຳນຳ ຂ້າພະເຈົ້າຂໍອອບພະຄຸນທຸບາທໄຊຍ໌ວົງສ໌ ເຈົ້າເມືອງກິດິນສັກດ໌ ມຫານັກຄະຣະດັກກະເສລາ ນະຄຣຊຽງຂວາງຣາຊທານິ ເຈົ້າສາຍຄຳສຸທະກະກຸມາຣ ເຈົ້າແຂວງພວນ ແລະພະຍາດຳຣົງຣິທິໄກລິດິບິ ເຈົ້າເມືອງແນວ້ ຊຶ່ງພາກັນຮັບດ້ອນຂ້າພະເຈົ້າແລ້ວປາງສນິທສນິນ ສິມພ໌ສິມບ້ອງ ທັງຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ສຳເຣັຈຜົລ ໄດຍດັງຄວາມປາຖນາ

ແລະຫວັງວ່າຄົງຈະອນຸໂມທະນາບຸນກຸສົນສ່ວນນີ້ນຳກັນ.

ເຈົ້າຄຳໝັ້ນ ວົງກິດຣັດນະ

ບ້ານສ່ຳຮາງຮົມບໍ່ ໔໓໐

ຖົນສຸຂະເສີນ ພູະນະຄຣ

ວັນທີ 30-4-51

ພົງສາວະດາອເມືອງພວນ

ດັງແດ່ເຈັດເຈືອງລູກຂຸນບູຣົມຣາຊາບົກຈາກບາບັອບອັອບໜູ(ເມືອງແຖນ ຫຼືແຖງ(໑)) ລົງນາບັງເມືອງຊຸງຂວາງ(ພວນ) ເມື່ອຈຸລສັກກະຣາຊ ດົວດົວ.

ເມື່ອເຈັດເຈືອງເຖິງເມືອງພວນແລ້ວ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ແລະດັງ ບັນເຂດບ້າແດນດິນເມືອງຊວາ(ຫຼວງພູະບາງ)ແລະເມືອງພວນໄວ້ແກ່ກັນ.

ເຈັດເຈືອງ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈັດຈອບ . ເຈັດເຈືອງ ສວັນນະຄົດ ເຈັດຈອບ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈັດຈອບ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈັດຈອດ . ເຈັດຈອບສວັນ ນະຄົດ ເຈັດຈອດ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈັດຈອດ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈັດຈິວ.ເຈັດຈອດສວັນ ນະຄົດ ເຈັດຈິວ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈັດຈິວ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈັດຈັບ.ເຈັດຈິວສວັນນະຄົດ ເຈັດຈັບໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈັດຈັບ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈັດບອດບໍ່ຄ່າ.ເຈັດຈັບ ສວັນນະຄົດ ເຈັດບອດບໍ່ຄ່າ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈັດບອດບໍ່ຄ່າ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈັດບີ.ເຈັດບອດບໍ່ ຄ່າສວັນນະຄົດ ເຈັດບີໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ຖວາຍພູະນາມວ່າ ເຈົ້າພູະບິ ຫິນ.

ເຈົ້າພູະບິຫິນ ມີພູະຣາຊໂອຣົສ ໒ ອົງຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າພູະຄີແລະເຈົ້າ ສັນ.ເຈົ້າພູະບິຫິນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າພູະຄີໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າພູະຄີມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳລຸນ.ເຈົ້າພູະຄີສວັນນະ ຄົດ ເຈົ້າຄຳລຸນ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳລຸນ ມີພູະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳເພັງ.ເຈົ້າຄຳລຸນ ສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳເພັງ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

---

(໑) ດູນບຸນຟູ Diên-Biên-Phủ.

ເຈົ້າຄຳເພັງ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳຂອດ. ເຈົ້າ
ຄຳເພັງສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳຂອດ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳຂອດ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳຮອງ. ເຈົ້າ
ຄຳຂອດສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳຮອງ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳຮອງ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳແຈກ. ເຈົ້າຄຳ
ຮອງສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳແຈກ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳແຈກ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳປັ້ນ. ເຈົ້າຄຳ
ແຈກສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳປັ້ນ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳປັ້ນ ມີພະຣາຊໂອຣົສ໒ອົງຄໍ້ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າເຮືອແລະເຈົ້າຄຳ
ພິນ. ເຈົ້າຄຳປັ້ນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າເຮືອບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ພໍແຕ່ວ່າກາຣ
ຊົ່ວຄາວຖວາຍເຈົ້າຄຳພິນນ້ອງຊາຍ ຊຶ່ງຍັງຊົງພະເຍົາວໍ້ ຄັນເຖິງກະສຽນແລ້ວ
ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳພິນ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳທົນ. ເຈົ້າຄຳພິນ
ສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳທົນ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳທົນ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳດິດສາກ. ເຈົ້າ
ຄຳທົນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳດິດສາກ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳດິດສາກ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳຄວນ. ເຈົ້າ
ຄຳດິດສາກສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳຄວນ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳຄວນ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳລ້ວນ. ເຈົ້າ
ຄຳຄວນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳລ້ວນ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳລ້ວນ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳໜ້າ. ເຈົ້າ
ຄຳລ້ວນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳໜ້າ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳໜ້າ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳທ້າວ. ເຈົ້າຄຳໜ້າ
ສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳທ້າວ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳທ້າວ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳເຄົ້າ. ເຈົ້າຄຳ
ທ້າວສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳເຄົ້າ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ.

ເຈົ້າຄຳເຄົ້າ ມີພະຣາຊໂອຣົສອົງຄໍ້ ໑ ພະບາມວ່າ ເຈົ້າຄຳບົງ. ເຈົ້າຄຳ

ເຄົ້າສວັນນະຄິດ ເຈົ້າຄຳບົງໄດ້ຂຶ້ນຄອງຮາຊສົມບັດີ ເມື່ອ ຈ.ສ.໓໕໑.

ບັງມີແກວສກຸລແລ (໑) ຊື່ແລດູບມັດ Lê Duy Mât ຖືກຫາເປັນສັດຮາຊສົມບັດີພິຊາບ ຈຶ່ງພານາງບາໂກນ້ອງສາວໂດນໝີມາເມືອງພວນ ແລ້ວຍົກນ້ອງສາວຖວາບເຈົ້າຄຳບົງເປັນນະເຫສີຂໍກອງທັບເມືອງພວນໄປຕີພິຊາບເລີຍບໍ່ຊະນະ ໄດ້ກັບຄືນມາເມືອງພວນເຂົ້າສາງໝີເບົາດົວເອງດາບ. ທີ່ນັ້ນຈຶ່ງດັງເປັນທ່ນະເຫສັກຫັກເມືອງ ຊຶ່ງແກວໄດ້ຖວາບສັກກາຣະນັບຖືສືບຕໍ່ມາ ແລະເປັນເຫດຜູ້ໃຫ້ພູເຈົ້າຄຳບົງຊົງຕິດຕໍ່ກັບແກວຢູ່ເລື້ອຍ ຈົນເຖິງວ່າເສັງບ້ານເມືອງໃຫ້ແກວ.

ເຈົ້າຄຳບົງ ມີພູຮາຊໂອຣ໌ສອົງຄໍ້ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳບໍຍົກງໄປເປັນຊື່ກັບບາງສາມັນຂອງພູຮາຊບິດາ ຖືກຂັບໄລ່ໜີອອກຈາກເມືອງໄປຢູ່ບໍຣິຄັນນິຄົມເມືອງຄຳມ່ວນ ເມືອງຈຳພອນ ເມືອງເຊໂປນ. ຈ.ສ. ໗໑໑ ໄດ້ຂຶ້ນໄປພ້ອມກອງທັບພູຮາຊຟ້າງຸ່ມ ຕີເມືອງພວນໄດ້. ພູເຈົ້າຄຳບົງກໍມອບຮາຊສົມບັດີໃຫ້ເຈົ້າຄຳບໍຍົກ ຂຶ້ນຄອງຮາຊສົມບັດີ ໃນປີ ຈ.ສ. ໗໑໒ ຖວາບພູຮາຊວ່າ ພູເຈົ້າຂຽວຄຳບໍ (໒) ແລ້ວພູຮາຊຟ້າງຸ່ມກໍຂໍກອງທັບເມືອງພວນລົງໄປຮົບພູຮາຊສວັນນະຄຳບົງ ພູເຈົ້າຢູ່ທີ່ເມືອງຫຼວງພູຮາຊບາງ. ພູຮາຊສວັນນະຄຳບົງບໍ່ຊະນະກອງທັບພູຮາຊຟ້າງຸ່ມຫຼາຍຄັ້ງ ກໍມີຄວາມລະອຽດແກ່ພູຮາຊບັດດາບິງນັກ ເລີຍເອົາເຊື້ອກຸມພູຮາຊສວັນນະຄິດໃນຫໍສົງ. ຈ.ສ.໗໒໑ ພູຮາຊຟ້າງຸ່ມເຫັນວ່າພູເຈົ້າຂຽວຄຳບໍບໍ່ຊົດຊ່ວຍໃນທາງທະຫາຣອີກຕໍ່ໄປ ກໍເລີຍຍົກກອງທັບຂຶ້ນມາຕີເມືອງພວນ ຈັບເອົາເຈົ້າບາງສອົງຄໍ້ ບໍ່ປາກົດພູຮາຊສວັນນະຄຳບົງໄປກັກໄວ້ເມືອງຫຼວງພູຮາຊບາງ.

---

(໑) ຊາດີແກວມີ ໓ສກຸລຊຶ່ງເປັນສກຸລເຮືອງລືໃນຄັງໂບຮາບກາລ ຄືສກຸລຫງວນ Nguyễn ສກຸລດຣິນ Trinh ແລະ ສກຸລແລ Lê ຜູ້ເປັນດິນສກຸລນີ້ຊື່ແລເຈືອໂດນ Lê Chiên Thóng ເປັນພູເຈົ້າແບ່ງດິນປະເທສແກວເໜືອ ຢູ່ເມືອງຫາໂນຍ ໃນສັດວັສ ໑໓.

(໒) ພົງສາວະດາຣເມືອງຫຼວງພູຮາຊບາງວ່າ ຂ້າພໍ່ດາບແລ້ວ ຂຶ້ນຄອງຮາຊສົມບັດີ.

ພະເຈົ້າຂຽວຄຳບໍ່ ມີພະຣາຊໂອຣີສອົງຄໍ້ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າລ້ານຄຳກອງ. ພະເຈົ້າຂຽວຄຳບໍ່ສວັນນະຄິດ ເຈົ້າລ້ານຄຳກອງໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ຈ.ສ. ໗໓໔. ພະອົງຄໍ້ຊົງດັງປູໂບທສພິທຣາຊທັມມໍ ມີເດຊານຸພາພ ໄດ້ຊົງຈັດດັງກົດໝາຍຂຶ້ນ ເອີ້ນວ່າ “ກົດໝາຍລ້ານຄຳກອງ” ເພື່ອຄອບຄອງບ້ານເມືອງໃຫ້ມີຣະບຽບຮຽບຮ້ອຍ . ພະອົງຄໍ້ໄດ້ນຳເອົາພຸທທະສາສນາແລະພະພຸທທະຮູປທອງອົງຄໍ້ ໑ ຈາກເມືອງທົງສາວະດີ (ພະນ່າ) ນາອຸປຖາກ ແລະເພື່ອໃຫ້ພະພຸທທະສາສນາດຳເນີນໄປດ້ວຍດີນັ້ນ ພະອົງຄໍ້ໄດ້ຊົງສົ່ງໃຫ້ບູ້ສະລຽວສະລາດໄປຮຽນຮີດຄອງສາສນາທັງຮຽນສ້າງວັດວາອາຣາມທີ່ເມືອງອິນທະປັດຖະນະຄຣ (ເຂນອ). ພະອົງຄໍ້ໄດ້ສເດັຈໄປເມືອງຫຼວງພະບາງ ຊອກຫາບູ້ຊຳນິຊຳນານຮຸ້ກາຣກໍ່ສ້າງວັດວາອາຣາມຫ່ຽດ່າງໆ ໄດ້ອາຈາຣບໍ່ທັມມຄາຖາ (໑) ຂຶ້ນນາພ້ອມ ແລ້ວສ້າງວັດວາອາຣາມ ທາດຸ ເຈດີບໍ່ ທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງໃສ່ເມືອງພວນ. ພາດັງໃຫ້ມີນະເຫສັກຫຼັກເມືອງໄດ້ ໑໒ ຫໍ່ ລັງຄວາບປໍລະດົວດໍ່ນາເຖິງທຸກວັນນີ້. ພະສົງຄໍ້ທັງຫຼາຍ ເສນາອານາດບໍ່ ຣາຊປູໂລຫິດ ຈົ່ງພ້ອມກັບຣາຊາພິເສກພະອົງຄໍ້ແລະຖວາບພະນາມວ່າ ພະເຈົ້າອິສຣະເຊດຖາ ແລ້ວຍົກນາມເມືອງວ່າ ມຫາຣັດນະບູຣີຣົມ ພົມນະຈັກກະພັດີ ສິນຫານັກຄະຣະດັກກະເສລາ ນະຄຣຊຽງຂວາງຣາຊທານີ. ສໄມນັ້ນ ເມືອງພວນເຈຣິນຮຸ່ງເຣືອງນາກ ລືຊາປາກົດໄປເຖິງປະເທສອື່ນໆ. ພະເຈົ້າສາມເສນໄທ (ທ້າວອຸ່ນເຣືອນ) ເມືອງຫຼວງພະບາງຊົງຊາບດັງນັ້ນ ຈົ່ງສົ່ງຣາຊທູດມາຂໍເປັນໄມຕີ ແລ້ວສົ່ງເຈົ້ານາງທັງສອງຊົງພະບາຟ້າງຸ່ມເອົາໄປກັກໄວ້ນັ້ນ ຄືນນາຖວາບພະອົງຄໍ້ ແລະບັງໄດ້ຂໍກອງທັພເມືອງພວນໄປຊ່ວງປາບຂ້າເສິກພະນ່າ.

ພະເຈົ້າອິສຣະເຊດຖາ ມີພະຣາຊໂອຣີສອົງຄໍ້ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳອຸ່ນເມືອງ. ພະເຈົ້າອິສຣະເຊດຖາ ສວັນນະຄິດ ເຈົ້າຄຳອຸ່ນເມືອງໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ຈ.ສ. ໗໓໔ ຖວາບພະນາມວ່າ ພະເຈົ້າບ້າຂາວເພາະໃຈບຸນທົງແຕ່ຍ້າຂາວພັງແຕ່ທັມມໍ ຈຳແຕ່ສິລກິນແລະທານມີພະຣາຊທິດາຊີເຈົ້າຄຳອອນ (ບາງດິນດຳ) ແລະພະຣາຊໂອຣີສຊີ້ ເຈົ້າຄຳດ່ອນ ບັງຊົງພະເຍົາວໍຄັນພະເຈົ້າບ້າຂາວ

---

໑) ບັກປາຊບໍ່ສໄມພະບາຟ້າງຸ່ມ.

ສວັນນະຄົດແລ້ວ ເມືອງພວນບໍ່ມີກະສັດ ຍັດສິບແທນ ແມ່ນພະບາເສນ
ດໍ່ມາຫາພະບາສີ ເປັນຕູ້ຄອບຄອງ.

ສມບະພູມນາຈາຣຍ໌ ພ້ອມກັນອັນເຊີນເຈົ້າຄຳອ່ອນຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ
ເປັນ ພະມຫາເທພີ . ເຈົ້າຄຳອ່ອນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳດ່ອນພະຣາຊອນຸຊາ
ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ມີພະຣາຊໂອຣິສ ໒ ອົງຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳສັ້ນແລະ
ເຈົ້າຄຳທົງ.

ເຈົ້າຄຳດ່ອນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳສັ້ນໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ຈ.ສ ໑໐໑໒ .ພະ
ເຈົ້າສຸຣິບະວົງສາ ພະເຈົ້າລ້ານຊ້າງຣົມຂາວວຽງຈັນທນ໌ ມີພະຣາຊປະສົງຢາກ
ໄດ້ເຈົ້າບາງແກ່ນຈັນທນ໌ ພະຣາຊທິດາຂອງພະອົງຄ໌ໄປເປັນມະເຫສີ ພະອົງຄ໌
ບໍ່ຍອມໄຫ້ ພະເຈົ້າສຸຣິບະວົງສາຈຶ່ງບົກກອງທັບຂຶ້ນໄປຕີເມືອງພວນ ປ່າຍພະ
ອົງຄ໌ເຈົ້າຄຳສັ້ນກໍໄດ້ແກ່ນທະຫາຣອກດ່ຣິບເປັນສາມາດ ແດ່ສຸກອງທັບລ້ານ
ຊ້າງບໍ່ໄດ້ . ພະເຈົ້າສຸຣິບະວົງສາ ຈັບເອົາເຈົ້າບາງແກ່ນຈັນທນ໌ໄປໄດ້ແລະທຳວັນ
ວຽງໃສ່ເມືອງພວນ ກວາດເອົາຄົວລົງໄປເມືອງວຽງຈັນທນ໌ຫຼາຍພັນຄົວ . ສະນັ້ນ
ຈຶ່ງມີພວນຢູ່ພູນດໍ່ມາແລະເອີ້ນວ່າ ພວນເດີມ . ພະອົງຄ໌ເສຍໄຊບໍ່ແລະເສຍ
ພະຣາຊທິດາໄປກໍບໍ່ມີຄວາມເສຍໄຫ້ ບັງພາໄພບ້ານພິລເມືອງສ້າງບ້ານ
ແປງເມືອງໄຫ້ຮຸ່ງເຮືອງຂຶ້ນເໝືອນດັ່ງພະເຈົ້າລ້ານຄຳກອງ. ພະອົງຄ໌ມີພະຣາຊ
ໂອຣິສອົງຄ໌ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳກິວົງ.

ເຈົ້າຄຳສັ້ນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳທົງພະຣາຊອນຸຊາ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມ
ບັດີ.

ເຈົ້າຄຳທົງສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳກິວົງ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ມີພະຣາຊ
ໂອຣິສ ໒ ອົງຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳລ້ອນແລະເຈົ້າຄຳເຄືອງ.

ເຈົ້າຄຳກິວົງສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳລ້ອນ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ຈ.ສ. ໑໐໔໙
ມີພະຣາຊໂອຣິສອົງຄ໌ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳພຸທທາ ຊົງດັງເຈົ້າຄຳເຄືອງພະ
ຣາຊອນຸຊາເປັນພະມຫາອຸປຣາຊ.

ເຈົ້າຄຳລ້ອນສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳພຸທທາ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ມີພະ
ຣາຊໂອຣິສອົງຄ໌ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳສັທທາ.

ເຈົ້າຄຳພຸທທາສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳສັທທາ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ

ແລະໄດ້ອະພິເສກສົມຮົສກັບເຈົ້າບາງແວ່ນແກ້ວສາມດິວ ພະຣາຊທິດາສົມ
ເດັຈພະເຈົ້າອິນທຣ໌ໂສມ ພະເຈົ້າລ້ານຊ້າງຮົມຂາວຫຼວງພະບາງ ແລ້ວເປັນ
ໄມຕິກັບເນືອງຫຼວງພະບາງ. ໄດ້ແກນທະຫາສໄປຊ່ວຍເນືອງຫຼວງພະບາງຮົບ
ພະມ່າແລະວຽງຈັນທັງ. ພະອົງຄ໌ຊົງສ້າງບ້ານແປງເນືອງແລະສາສນາໃຫ້
ເຈຣົນຮຸ່ງເຮືອງອອກຊີລິນາມໂດງດັງໄປທົ່ວປະເທສໄກ້ຄຽງ. ພະອົງຄ໌ນີພະຣາຊ
ໂອຣົສ ໒ ອົງຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າບຸນລັງໄທແລະເຈົ້າບຸນລອດ.

ເຈົ້າຄຳສັທທາສວັນນະຄົດ ເຈົ້າບຸນລັງໄທ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ນີ
ພະຣາຊໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າບຸນຄົງ.

ເຈົ້າບຸນລັງໄທສວັນນະຄົດ ເຈົ້າບຸນລອດພະຣາຊອນຸຊາ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊ
ສົມບັດີ.

ເຈົ້າບຸນລອດສວັນນະຄົດ ເຈົ້າບຸນຄົງ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ນີພະຣາຊໂອ
ຣົສອົງຄ໌ ໑ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າບຸນຈັນທຣ໌.

ເຈົ້າບຸນຄົງສວັນນະຄົດ ເຈົ້າບຸນຈັນທຣ໌ ບໍ່ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີເພາະ
ບັງຊົງພະເຍົາວ໌ ພະບາທັນນະເທໄວເສນາບູ້ໄຫຼ່ໃນເນືອງພວນ ເປັນບູ້ວ່າຣາຊ
ກາສແຜ່ນດິນ ຈົນເຖົງເຈົ້າບຸນຈັນທຣ໌ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ນີພະຣາຊໂອ
ຣົສ ໒ ອົງຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າຄຳອຸ່ນເນືອງແລະເຈົ້າຄຳເໝ້ນ.

ເຈົ້າບຸນຈັນທຣ໌ສວັນນະຄົດ ເຈົ້າຄຳອຸ່ນເນືອງ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ
ນີພະຣາຊໂອຣົສ ໓ ອົງຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າອົງຫຼ່ (ເຈົ້າອົງທົງ) ເຈົ້າອົງສິພົນ
ແລະເຈົ້າອົງບຸນ. ຊົງດັງເຈົ້າຄຳເໝ້ນພະຣາຊອນຸຊາເປັນພະມຫາອຸປຣາຊ ນີ
ພະໂອຣົສອົງຄ໌ ໑ ຊື່ ເຈົ້າໜ່ເນືອງ (ເຈົ້າອົງໄດນ).

ເຈົ້າຄຳອຸ່ນເນືອງສວັນນະຄົດ ເຈົ້າອົງຫຼ່ ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ຈ.ສ.
໑໑໑໓ ປີຮ່ວງເຮົາ. ຊົງດັງເຈົ້າອົງບຸນພະຣາຊອນຸຊາເປັນພະມຫາອຸປຣາຊ.
ພະອົງຄ໌ສົ່ງກອງທັພໄປຮົບເຈົ້າໄຊອົງເວດີເນືອງວຽງຈັນທັງແຕ່ບໍ່ຊະນະ. ພະ
ອົງຄ໌ເລີບມອບຣາຊສົມບັດີ ໃຫ້ພະມຫາອຸປຣາຊຄອບຄອງບ້ານເນືອງຂຶ້ນກັບ
ວຽງຈັນທັງ ແລ້ວກໍສເດັຈໜີໄປປຸ່ຫົວພັນທັງ ໔ ທັງ ໓ ເກັບກ່ອນເອົາຣາສຄອບ
ໄດ້ພ້ອມນີແລ້ວ ກໍຍົກລົງມາຈະໄປຕິກອງທັພເຈົ້າແກ້ວວຽງຈັນທັງ. ແຕ່ເມື່ອ
ນາເຖົງຊຽງຂວາງ ເຈົ້າອົງບຸນໄດ້ສຸ້ຣົບເລີບບໍ່ຊະນະ ບອມຕິດໍ່ກັນແລ້ວຍົກຣາຊ

ສົມບັດຖວາຍເຈົ້າອົງຫຼ່ຽມຂຶ້ນເສວີບຣາຊດັ່ງເກົ່າ ແລະຂຶ້ນສ່ວນກັບວຽງ
ຈັນທນ໌ຕໍ່ໄປ.

ເພື່ອໃຫ້ຮາສດອນທັງປວງຢູ່ຖືກຕ້ອງແລະຮວມກັນຫຼາຍ ເຈົ້າອົງຫຼ່ຽມໄດ້ໃຫ້
ຄົວທັງຫຼາຍໃນເມືອງສຸຍບ້ານນາຢູ່ຟາກນ້ຳງື່ມທາງພິໄທດ (ຟາກຄັງມະແລ່ນ
ຫຼືໜາແລ່ນ). ໃນຣະຫວ່າງນັ້ນແຂວງຫົວພັນໄດ້ຂຶ້ນກັບເມືອງພວນ. ຕົ້ນເຖິງ
ປີຣວາຍເຈົ້າ ຈ.ສ. ໑໑໑໘ ເພັດແສນຄິດກະບົດດໍ່ເມືອງພວນ ເຈົ້າອົງຫຼ່ຽມໄດ້ຊົງ
ມີພະຣາຊອາຈບາໃຫ້ເອົາດົວໄປສຳເຣັຈໂທສ ແລະຂ້າເສັບທັງລຸກຊາຍ
ພ້ອມ.

ເຈົ້າອົງຫຼ່ຽມມີພະຣາຊໂອຣິສ ໒ ອົງຄືພະນາມວ່າ ເຈົ້າສົມພູແລະເຈົ້າຊຽງ
ເຈົ້າອົງຫຼ່ຽມສວັນນະຄົດ ປີກັດເຄົ້າ ຈ.ສ. ໑໑໔໑. ເຈົ້າອົງສົມພູແລະເຈົ້າຊຽງ
ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດຮ່ວມປີ. ໃນປີກອງທັບໄທ (໑) ດຶງວຽງຈັນທນ໌ ແດກແລ້ວ
ກໍເລີ່ມຂຶ້ນມາດຶງຊຽງຂວາງຈຸດບ້ານເຜົາເມືອງເສັບຫາຍຫຼາງ.

ເຈົ້າອົງສົມພູແລະເຈົ້າຊຽງ ປີຣວງເປົ້າ ຈ.ສ. ໑໑໔໓. ເຈົ້າໜ່ວຍເມືອງພູຂະໂອ
ຣິສເຈົ້າຄຳແໜ້ນພູຂະໂອປຣາຊໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດຮ່ວມປີ. ຢູ່ນາເລີບເປັນ
ບ້າໂດນເຂົ້າປ່າໜີໄປ ຝ່າຍເມືອງໄມ້ ເມືອງມ້ອບດິນແກວສຸຍຫາຍ. ຊາວເມືອງ
ພວນຈຶ່ງຖວາຍພະນາມວ່າ ເຈົ້າອົງໂດນ ມີພະຣາຊໂອຣິສ ໒ ອົງຄືພະນາມວ່າ
ເຈົ້າກາງແລະເຈົ້າຫ້າ (ເຈົ້າໂພທິສາຣ).

ຈ.ສ. ໑໑໔໔ ເຈົ້າສົມພູບຸດເຈົ້າອົງຫຼ່ຽມໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດ. ໃນຣະຫວ່າງ
ນີ້ກວາຍຮັບກະບົດດໍ່ເຈົ້າຜ້າແກວ(໒) ໄດ້ຂຶ້ນຄອງທັບນຳເຈົ້າເມືອງຫຼວງພູຂະໂອ
ມາດຶງຊຽງຂວາງ. ຕິເຖິງເມືອງເຄິງ(ທີ່ໂດນພູໜ້າຍ) ບໍ່ຊະນະ ກອງທັບເມືອງ
ພວນແດກໜີ ກັບຄືນໄປເມືອງຫຼວງພູຂະໂອ(໓).

---

(໑) ເຈົ້າພູຂະໂອຈັກກີ (ດ້ວງ) ແມ່ທັບບົກແລະເຈົ້າພູຂະໂອສຸຣະສິທ໌ (ບູນມາ)
ແມ່ທັບເຮືອຂອງສົມເດັຈພູຂະໂອກຸງທົນບູຣີ ພູຂະໂອມທັມມິກະຣາຊາທິຣາຊ.
(໒) ສົມເດັຈຈັກກີຣາຊເຊັບໂລງ Gia-Long ຊື່ນອັບຫງວນອັບ Nguyễn Anh.
(໓) ພົງສາວະດາຣເມືອງຫຼວງພູຂະໂອບາງວ່າ ເຈົ້າອິນທຣ໌ວົງສາ ພູຂະໂອຣິສ
ສົມເດັຈພູຂະໂອອິນທຣ໌ໂສມ ດີທັບອົງຈຽງວທຽມຕາທຽມເຈັດແດກໜີ.

ຈ.ສ. ໑໑໔໖ ເຈົ້າສົມພູສ້າງຫໍຄຳຂຶ້ນແລະຄິດບໍ່ປາກຂຶ້ນກັບວຽງຈັນທນ໌. ເຈົ້າອົງຮອງ ເຈົ້າເມືອງວຽງຈັນທນ໌ ກໍ່ແກນທະຫາຣສາມພັນ ໃຫ້ເຈົ້າແກ້ວແລະ ເຈົ້ານັບທະເສນຄຸມຂຶ້ນມາຕີຊຽງຂວາງ ຈ.ສ. ໑໑໔໗. ເຈົ້າສົມພູກໍ່ແກນກອງ ທັພໄປສະກັດທາງ ແຕ່ບໍ່ຊະນະກອງທັພວຽງຈັນທນ໌ ເລີ່ມແຕກຄືນມາ. ກອງ ທັພວຽງຈັນທນ໌ໄດ້ຫຼຸ່ເຂົ້າຊຽງຂວາງ ປີຣວາບສັງວາ ຈ.ສ. ໑໑໔໘. ເຈົ້າສົມພູ ກໍ່ໂດນໜີໄປຢູ່ເມືອງຮັງແຂວງຫົວພັນ.

ຈ.ສ. ໑໑໕໐ ເຈົ້າແກ້ວແລະເຈົ້ານັບທະເສນຕິໄດ້ຊຽງຂວາງແລ້ວ ກໍ່ເລີ່ມ ລົງໄປຕີເມືອງຫວຽງພະບາງແດກ(໑). ເຈົ້າກາງແລະເຈົ້າຫ້າ(ເຈົ້າໂພທິສາຣ)ບຸດ ເຈົ້າໜ່ເມືອງ(ເຈົ້າອົງໂດນ)ເກີດວິວາດບາດກັນເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນພວນ. ເຈົ້າໂພ ທິສາຣແຕ່ງໄຫ້ນາບໄຊ້ໄປຫາເຈົ້ານັບທະເສນ ແມ່ທັພລ້າວຊ້າງວຽງຈັນທນ໌ ທີ່ ເມືອງຫວຽງພະບາງຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າແກ້ວຍົກກອງທັພໄປຕີເຈົ້າກາງທີ່ເມືອງ ຊຽງຂວາງແດກ. ເຈົ້າແກ້ວກໍ່ເລີ່ມຂຶ້ນໄປເມືອງສູບໂນເດືອນກາ ໄດ້ດັງຄັງຢູ່ພູທົງ ບ້ານແລເດືອນນຶ່ງ ແລ້ວຂຶ້ນໄປແຂວງຫົວພັນຕາມຕີເຈົ້າສົມພູຈັບໄດ້ພ້ອມດ້ວຍ ເພັງເມືອງກັດ ເພັງເມືອງເສັງ ຄຸມດົວລົງໄປວຽງຈັນທນ໌. ຄັນໄປເຖິງນ້ຳງື່ມທ່າ ຂ້າມຊ້າງສົມດີ ເຈົ້າແກ້ວກໍ່ຂ້າເພັງເມືອງກັດແລະເພັງເມືອງເສັງທີ່ນັ້ນ ເອົາແຕ່ ເຈົ້າສົມພູລົງໄປກັກໄວ້ເມືອງວຽງຈັນທນ໌ໄດ້ ມີ ປີ.

ເຈົ້າຊຽງ ບ້ອງເຈົ້າສົມພູ ເຫັນເປັນກາຣບໍ່ບຸດີທັມດັງນັ້ນ ກໍ່ມີໜັງສືໄປ ຫາເຈົ້າຟ້າແກວ (໒) ຂໍກອງທັພໄປຕີວຽງຈັນທນ໌ແດກໃນປີຮ້ວງເດີ ຈ.ສ. ໑໑໕໓. ເຈົ້າສົມພູແລະເຈົ້າຊຽງກໍ່ຮີບຈັດແຈງເອົາຄອບຄົວບ່າວໄພ່ອາສ ດອນພວນຂຶ້ນມາຊຽງຂວາງທັນທີ. ຢູ່ໄດ້ປີນຶ່ງກໍ່ພາກັນຕີຄົວເມືອຢູ່ເມືອງແຖງ ເດືອນຈຽງ ຂຶ້ນ ໑໓ ຄຳ ໃນປີຮ້ວງຂຶ້ນ.

ຈ.ສ. ໑໑໕໔ ເຈົ້າກາງກໍ່ຂຶ້ນມາດັງບ້ານເມືອງຢູ່ທ່າບວກເມືອງຄັງ(ລາດ ບວກຫຼື ເມືອງແປກສໄນນີ). ຈ.ສ. ໑໑໕໖ ປີກາບຍີ ເຈົ້າສົມພູແລະເຈົ້າຊຽງ ຮີບໄຮມເອົາກຳລັງໄທບວນ ໄທບ້າບ ບູ່ໄທປ່າຍເມືອງແຖງໄດ້ ພ້ອມມີແລ້ວ

---

(໑) ແຜ່ນດິນສົມເດັຈພະເຈົ້າອະນຸຣຸທຫຼືພະເຈົ້າຮົ່ມຂາວ.
(໒) ສົມເດັຈຈັກກະພັດຮາຊເຊັງໂລງ Gia - Long.

ກໍບົກລົງມາດີເຈົ້າກາງທີ່ນາບວກ . ທັງເຈົ້າກາງແຕກລົງໄປຫາເຈົ້າເມືອງ
ຫວຽງພູະບາງ (໑) ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອໃຫ້ມາດີ ເຈົ້າສົມພູງນຳເຈົ້າກາງ
ໄປຮອດເມືອງສູບບໍ່ທັນ ກໍກັບຄືນມາດັ່ງຄ້າຍຢູ່ບ້ານທາດຸເມືອງຄັ້ງ.

ຈ.ສ. ໑໑໕໓ ປີຮວາຍສີ ເຈົ້າສົມພູກໍເຂົ້າມາດັ່ງຢູ່ຊຽງຂວາງຄຸ້ມບຸນກອງ.

ຈ.ສ. ໑໑໖໐ ປີເປີກສັງາເຈົ້າສົມພູປຸກຫໍຄຳ ຫໍເປັນແລະສ້າງວັດບຸນກອງ
ຂຶ້ນແລ້ວ ກໍຈັດສິ່ງພູະສັງຄະຣາຊບ້ານບອນລົງໄປຮຽນຮິດຄອງສາສນາທີ່ວຽງ
ຈັນທນ໌. ໃນປີກັດມິດ ຈ.ສ. ໑໑໖໑ ພູະສິງຄ໌ຫົວຄູວຽງຈັນທນ໌ ແຕ່ງໃຫ້ຫົວ
ເຈົ້າວັດປ່າຂຶ້ນມາຊຽງຂວາງດັ່ງຮິດຄອງສາສນາໄວ້. ໃນປີນັ້ນພູະສິງຄ໌ສາມເນຮ
ໃນເມືອງພວນ ຈຶ່ງບໍ່ຫຼົງບ້າແດງແລະເຂົ້າກັມນອກເຂດ.

ຈ.ສ. ໑໑໖໒ ເຈົ້າອິນທຣ໌ວົງສ໌ ພູະເຈົ້າໄຊເຊດຖາທິຣາຊ ທີ່ ມີ ພູະເຈົ້າ
ລ້ານຊ້າງວຽງຈັນທນ໌ ເຫັນວ່າເຈົ້າສົມພູສ້າງບ້ານແປງເມືອງ ຄຶກຄຶມເຈຣິນ
ລວດເລວກໍແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ(ຊຶ່ງໄທໄດ້ນັກເອີ້ນສັ້ນໆວ່າ ເຈົ້າອະນຸຫຼີ
ເຈົ້າອະນຸວົງກນີ) ເອົາກຳລັງທັງຂຶ້ນມາຈັບເອົາເຈົ້າສົມພູແລະຊາບາລົງໄປ
ກັກໄວ້ວຽງຈັນທນ໌ເຖິງປີຮ້ວງເຮົາ ຈ.ສ. ໑໑໖໓ ມີໂອຣ໌ສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ
ເຈົ້າໜ່ເມືອງ (ເຈົ້າຄຳໂກດີ) ສົມເດັຈພູະເຈົ້າອິນທຣ໌ວົງສ໌ ເຫັນວ່າເມືອງ
ພວນບໍ່ມີຜູ້ສຳຄັນແລ້ວ ກໍຊົງແຕ່ງໃຫ້ຊາມູນຕີ ຂ້າຫວຽງຂຶ້ນມາເຮັດສັມມະໄນ
ເມືອງພວນ ເພື່ອໃຫ້ຂຶ້ນກັບເມືອງລ້ານຊ້າງວຽງຈັນທນ໌ໄດຍເດັດຂາດ.

ຈ.ສ. ໑໑໖໔ ປີເດົ່າເສັຈ ເຈົ້າສົມພູສົມພູະຊົນມ໌ທີ່ເມືອງວຽງຈັນທນ໌.
ເຈົ້າຊຽງນ້ອງເຈົ້າສົມພູໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດໃນເມືອງພວນ ມີພູະຣາຊ
ໂອຣ໌ສອົງຄ໌ ໑ ພູະນາມວ່າ ເຈົ້າສຸທະກະສວັນນະກຸມາຣ (ເຈົ້ານ້ອຍ). ຈ.ສ.
໑໑໖໕ ປີກຳເຕີ ເຈົ້າຊຽງສວັນນະຄົດ ເຈົ້ານ້ອຍໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດມີພູະ
ຊົນມາຍຸ ໑໔ ປີ .

ສົມເດັຈພູະເຈົ້າອິນທຣ໌ວົງສ໌ ພູະເຈົ້າລ້ານຊ້າງວຽງຈັນທນ໌
ສວັນນະຄົດ . ເດືອນຈຽງໃນປີນັ້ນ ເຈົ້າກາງຊຶ່ງໜີໄປຢູ່ເມືອງກາສີ ຍົກ
ກອງທັງຂຶ້ນໄປທາງທ່າເຮືອ ມາດັ່ງຫ້າໂຮງຄ້າຍໂດນ ຢູ່ທີ່ນາສາວ

---

(໑)ສົມເດັຈພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຸຫຼີພູະເຈົ້າຣົມຂາວ.

ມານ(໑). ເຈົ້ານ້ອຍກໍໃຈນຕິເຈົ້າກາງບາມແຖໄກ້ຮຸ່ງຄືນເດືອນບໍ່ ຂຶ້ນ ໑໐ ຕໍ່ ໑໑ ຄຳ. ເຈົ້າກາງແດກໜີໄປເມືອງພັນ ປູ່ໄດ້ ໓ ເດືອນ ກໍກັບຂຶ້ນມາປູ່ຊຽງຂວາງ ຂໍເພິ່ງຮົ່ມເງົາເຂົາແກ້ວບຸນສົມພານຂອງເຈົ້ານ້ອຍ.

ຈ.ສ. ໑໑໖໓ ເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ ເປັນພູະເຈົ້າ ລ້ານຊ້າງວຽງຈັນທນ້.

ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊແຕ່ງໄຫ້ຣາຊທູດຖືພູະຣາຊສາສນ້ ມາຖວາບເຈົ້ານ້ອຍ ຮັບຮູ້ຈັກອານາຈັກຮ່ພວນແລະຣາຊກາຣເຈົ້ານ້ອຍ. ຣາຊທູດກໍປຸ່ງນຕົວເປັນເສນາ ຫາວິຖີທາງເຣັດສັມມະໄນເມືອງພວນ ແລະເຣີດສົງພູະສັງຄະຣາຊວັດສິພົນ ພ້ອມໄນເດືອນ ໑໒ ແຣນ ໓ ຄຳ.

ຈ.ສ. ໑໑໗໓-໗໗ ພວກຂ້າໃນດິນພວນຄິດກະບົດຈະດັງດົວເປັນເອກະ ຣາຊ ແລະວ່າພູະເຈົ້າເຈືອງໄດ້ເກີດຂຶ້ນທີ່ບວມຫານ(໒) ໄຫ້ພວກຂ້າທັງ ຫຼາງໄປໂຮມກັນທີ່ນັ້ນເພື່ອຮັບຄຳສັ່ງ. ເຈົ້ານ້ອຍຈັບນາບຂ້າຫົວໜ້າກະບົດໄດ້ເອົາ ມາທຳໂທສ ກາຣກະບົດກໍສົງບລົງທັນທີ.

ຈ.ສ. ໑໑໘໔ ປີເດົ່າສັງກຳ ເຈົ້ານ້ອຍໄດ້ສ້າງຫໍຄຳ ຫໍໂຮງ ຄັງຄູ ໃດນ ສນານເພາະ(໓) ຈັດດັງກອງທະຫາຣ ອາວຸທຍຸທພັນ ເສນາອາມາດບໍ່ ຣາຊມົນຕີຂຶ້ນເປັນອັນມາກ ຢ່າງມະໄຫວຣານໜ້າຊົມເຊີງແລະສັບຣະເສີນ.

ຈ.ສ. ໑໑໘໕ ປີກຳມິດ ທ້າວຂຸນວຽ້ນຄຳ (ເມືອງຄຳ) ຄິດກະບົດຕໍ່ເຈົ້າ ນ້ອຍ ລົງໄປວຽງຈັນທນ້ພ້ອງຕໍ່ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊວ່າ ເຈົ້ານ້ອຍສ້າງຄັງຄູຫຣົບ ແລະຈັດດັງກອງທະຫາຣສຳຫຼັບໄວ້ສູ້ຣົບກັບວຽງຈັນທນ້. ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ ຈິ່ງແຕ່ງໄຫ້ນັກພູມິນຂຶ້ນມາຈັບເອົາເຈົ້ານ້ອຍລົງໄປວຽງຈັນທນ້.

ຈ.ສ. ໑໑໘໖ ປີຮ້ວງເຮົ້າ ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ ມີພູະຣາຊໂອງກາຣ

---

(໑) ປູ່ທິສດາວັບຕົກສ່ຽງໄດ້ໄກ້ເມືອງຊຽງຂວາງ. ເມື່ອເຈົ້ານ້ອຍກັບເຈົ້າກາງພີ່ ນ້ອງຖືກຕ້ອງຄ່ອງກັນດີແລ້ວ ກໍທຳບຸນໂຫງໃສ່ທີ່ນັ້ນນານໄດ້ ໓ ເດືອນ ບ່າວສາວສູ້ ສົມເອັດກັບຈົນນານມີລູກ ບ່ອນ ຫນ້ນຈິ່ງຊື່ວ່າ “ນາສາວນານ”. ດຽວນີ້ຊາວພວນ ເອີ້ນວ່າ“ສະມ່ານ”.

(໒) ທັງໄຫເຫຼົ້າເຈືອງໄກຊຽງຂວາງ ໒໕ ກິໂລແມດ ທິສດາວັບຕົກສ່ຽງເໜືອ.

(໓) ທີ່ພູອອມເພັຊບັງເຫນັສນານເພາະຂອງເຈົ້ານ້ອຍສ້າງກວ້າງ ໑໓໕໐ ເລິກ ໒໓໐໐ ບາວ ໑໐ ກິໂລແມດ ອ້ອມເມືອງຊຽງຂວາງ.

ໄປດໃຫ້ພະບາເມືອງສູບ ແລະພະບາຊຽງດີ ຄັດເລືອກເອົາຜູ້ທີ່ສາມາດຈະຄອບຄອງເມືອງພວນໄດ້ດີໄປນັ້ນຖວາຍ. ພະບາໝາກຂີ້ກາທັງ ໒ ພ້ອມກັນລາຍງານທຸ່ນຖວາຍຄວາມເຫັນວ່າ ເຈົ້າຄຳໂກດີ້ (ເຈົ້າໜ່ວ້ເມືອງ) ບຸດເຈົ້າສົມພູທີ່ບວຊຸ່ຢູ່ຖ້ຳມາດນັ້ນ ສົມຄວນເປັນພະເຈົ້າແຜ່ນດິນເມືອງພວນໄດ້. ພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ ຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ບັກພູນິນແລະພະບາຊຽງດີຖືຂັນນິມິດໄປຮາທະນາພະເຈົ້າໂກດີ້ເລີຍບໍ່ຮັບຂັນນິມິດ.

ຝ່າຍເຈົ້ານ້ອຍຖືກກັກຢູ່ວຽງຈັນທນ໌ ມີໄອຣິສອີກ ໑ ຊື່ເຈົ້າໄປ້. ອະຫວ່າງນັ້ນພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊມີອາຊະໄນດົວທັງມ໌ໂຫດ ບໍ່ມີຜູ້ໃດສາມາດທັດໄດ້ ເຈົ້ານ້ອຍເປັນຜູ້ຫັດນ້ຳທົ່ງຖວາຍໄດ້ເປັນທີ່ຊອບພະໄທ ຈຶ່ງຊົງພະມຫາກະຣຸນາໄປດໃຫ້ເຈົ້ານ້ອຍສເດຈກັບຄືນຊຽງຂວາງ ມີໄອຣິສອີກ ໔ ອີກຄ໌ ພະນາມວ່າ ເຈົ້າອີ້ງ ເຈົ້າອ່າງ (ເຈົ້າກ່າ) ເຈົ້າທັບແລະເຈົ້າພົມມາ.

ຈ.ສ. ໑໑໘໘ ປີຣວາຍເສັຈ ພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊຊົງຄິດກາຈະກູ້ຊາດ ຈຶ່ງຍົກກອງທັບໄປດີໄທຣອດໄຄຣາຊ.

ຈ.ສ. ໑໑໘໙ ປີເມິງເຄີ້ ວຽງຈັນທນ໌ແຕ່ງບາຍໃຊ້ຂຶ້ນມາຂໍທະຫາຣພວນນຳເຈົ້ານ້ອຍ ເພື່ອໄປຮັກສາວຽງຈັນທນ໌ ແຕ່ບັງເອີນໃຫ້ເມືອງພວນໄດ້ຮັບຂ່າວວ່າ ມີເດືອນ ວີ ຂຶ້ນ ຂຶ້ນ ຄຳ ເມືອງຫຼວງພະບາງ ຊຽງໃໝ່ ແພ່ ນ່ານ ລຳປາງ ແລະລຳພູນ ຈະຍົກລົງມາຕີຊຽງຂວາງ ເຈົ້ານ້ອຍຈຶ່ງບໍ່ສົ່ງທະຫາຣໄປວຽງຈັນທນ໌. ເດືອນ ວີ ແຮມ ໑໔ ຄຳ ພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ ຊົງຖອບທັບອອກຈາກໜອງບົວລຳພູນາຣອດວຽງຈັນທນ໌ ແລ້ວຊົງເຊີນໃຫ້ເຈົ້ານ້ອຍລົງໄປຝ່າ. ຄັນເຖິງວຽງຈັນທນ໌ແລ້ວພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊກໍຊົງມອບ ພະບໍຣົມວົງສານຸວົງສ໌ໃຫ້ເຈົ້ານ້ອຍເອົາຂັນໄປຮັກສາໄວ້ຊຽງຂວາງ. ເຈົ້ານ້ອຍໄດ້ພາເອົາຄອບຄົວພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊອອກຈາກວຽງຈັນທນ໌ຍາມເຊົ້າ ມີຮວ້ເຮົາວັນສຸກຣ໌ ເດືອນ ໗ ແຮມ ໒ ຄຳ ໃນວັນດຽວນັ້ນຍາມແຖໃກ້ຄຳ ພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ ກໍສເດຈລ່ອງລົງໄປເມືອງແກວ.

ກອງທັບໄທ(໑) ກໍເຂົ້າປຸ້ນນ້ຳງເພຈູດເບົາວຽງຈັນທນ໌ໝົດ. ເຈົ້ານ້ອຍ
 ໄດ້ພາເອົາຄອບຄົວພະເຈົ້າອນຸທຣາຊມາເຖິງຊຽງຂວາງ ເດືອນ ວຸ
 ຂຶ້ນ ໗ ຄ່ຳ . ຊຶ່ງວິດົກປ້ານກອງທັບໄທຈະຂຶ້ນໄປຊຽງຂວາງ ຈຶ່ງແຕ່ງ
 ໃຫ້ນາຍໄຊ້ລົງໄປຂໍທະຫາຣແກວນາຣັກສາເມືອງພວນຊ່ວຍ . ແກວ(໒)ໃຫ້ທະ
 ຫາຣແດ່ ໑໒໐ ຄົນເທົ່ານັ້ນ. ໃນປີດຽວນັ້ນ ສົມເດັຈພະເຈົ້າລ້ານຊ້າງຮຸ່ນ
 ຂາວຫຼວງພູະບາງນັ່ງທາດຸຣາຊ ແຕ່ງໃຫ້ຣາຊທູດຖືພະຣາຊສາສນໍ່ມາເຊິນ
 ເຈົ້ານ້ອຍລົງໄປເປົ່າ ເພື່ອທຳໜັງສືສັນບານິດຕະພາບ ເຈົ້ານ້ອຍໄດ້ແຕ່ງໃຫ້
 ເຈົ້າຣາຊວົງສ໌(?)ແລະພະບາຊຽງດີໄປຕາງ. ຄັນໄປເຖິງເມືອງສູບເຈົ້າຣາຊ
 ວົງສ໌ກໍກັບຄືນ ແຕ່ງໃຫ້ຂຸນເສດພົນແທນດົວໄປກັບພະບາຊຽງດີ. ຄັນເຖິງຫຼວງ
 ພູະບາງແລ້ວພະບາຊຽງດີແລະຂຸນເສດພົນເລີຍບໍ່ປະຕິບັດໄປທາງດີ ນີ້ແດ່
 ຄິດຈະເອົາດິນພວນເຄິ່ງນຶ່ງໃຫ້ເມືອງຫຼວງພູະບາງ ເພື່ອຂໍຄວາມດີຄວາມ
 ຊອບນຳເຈົ້ານະຄຣຫຼວງພູະບາງບໍ່ເຫັນດີ ກໍເລີຍພາກັນໄປບາງກອກຫາເຈົ້າ
 ໄທ.

ເມື່ອເຈົ້ານ້ອຍຊົງຊາບວ່າ ພູະບາຊຽງດີແລະຂຸນເສດພົນຄິດກະບົດ
 ດັ່ງນັ້ນ ທັງຊົງວິດົກປ້ານພວກກະບົດສອງນີ້ ຈະເອົາທະຫາຣນາຕິຊຽງ
 ຂວາງ ຈຶ່ງແຕ່ງກອງທະຫາຣໄປລັດທາງໄວ້.

ໃນປີດຽວນັ້ນອີກ ແກວຂຶ້ນນາຕິຊຽງຂວາງ ເຈົ້ານ້ອຍກໍໄດ້ເກນທະຫາຣ
 ອອກຕໍ່ຣົບເປັນສາມາຖ ແຕ່ສູ້ບໍ່ໄຫວ ເລີຍຍອມຂຶ້ນຕໍ່ແກວ.

ຈ.ສ. ໑໑໙໐ ປີເປີກເຈີ ເດືອນ ປີ ຂຶ້ນ ໙ ຄ່ຳ ພະບາຊຽງດີແລະຂຸນ
 ເສດພົນ ກັບຄືນມາແຕ່ບາງກອກ. ເມື່ອເຖິງບ້ານສອດ ເຈົ້ານ້ອຍກໍມີລາບພະ
 ຫັດໄປລັດພະບາຊຽງດີມີໃຈຄວາມວ່າ: “ຄວາມບິດຂອງພະບາຊຽງດີຊຶ່ງມີຕໍ່ພະ
 ກະສັດີບໍ່ນັ້ນ ຈະຄວນປະກາຣໃດ? ຈຶ່ງໃຫ້ພະບາຊຽງດີຕັດສິນໃສ່ດິນເອງເທົ່ານັ້ນ”.
 ເມື່ອພະບາຊຽງດີຮູ້ສຶກວ່າໄທສຂອງຕົນເຖິງປະຫາຣຊີວິດແລ້ວ ກໍປົງໃຫ້ນາຍ

---

(໑) ພະບາຣາຊສຸພາວະດີ(ສົງຫ໌-ສົງຫ໌ເສນີ) ແມ່ທັພຂອງສົມເດັຈພະ
 ນັ່ງເກົ້າ(ພະຣາມາທິ ນີ).
 (໒) ສົມເດັຈຈັກກະພັດຣາຊ ມິນນ່າງ Minh-Mạng .

ໃຊ້ຂ້າງດິວດາຍທີ່ບ້ານສອດ ມີເດືອນ ໖ ແຮມ ໑໓ ຄ່າ.
ແຕ່ນັ້ນມາ ມີເຈົ້າສາຣບຸດ ເຈົ້າກາງຊຶ່ງໜີໄປຢູ່ເມືອງກາສິນັ້ນ ໄດ້ກັບຄືນມາ
ມາຢູ່ຊຽງຂວາງ. ເຈົ້ານ້ອຍເຫັນເຈົ້າສາຣເປັນຜູ້ມີຄວາມສາດສາດບາດບາບ ກໍຕັ້ງ
ໃຫ້ເປັນເສນາບໍດີກະຊວງທັມມກາຣ.

ຈ.ສ. ໑໑໙໐ ເດືອນ ໗ ແຮມ ໑໔ ຄ່າ ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊສເດັຈ
ມາແຕ່ເມືອງແກວລ່ານ້າ (໑) ມີທະຫາຣແກວມາພ້ອມສາມພັນເຖີງລາດ
ຮ້ວງ ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊເລີສເດັຈໄປຊຽງດີ. ຄັນເຖີງເດືອນ ໘ ແຮມ ໑ ຄ່າ
ທະຫາຣແກວກັບຄືນໝົດ ຍັງເຫຼືອແຕ່ສາມສິບເທົ່ານັ້ນ.

ພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊສເດັຈຈາກເມືອງພວນໄປເຖີງວຽງຈັນທນ້ ເດືອນ
໑໐ ແຮມ ໑ ຄ່າ ເຫັນບ້ານເມືອງຮ້າງມ້າງເພພັງໝົດ ກໍເຂົ້າພັກຢູ່ທີ່ວັດ
ພູະແກ້ວ. ໄທຊາບກໍຂຶ້ນມາຕີວຽງຈັນທນ້ ເດືອນ ໑໑ ແຮມ ໗ ຄ່າອີກ. ພູະ
ເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊ ກໍໂດນໜີສເດັຈຂຶ້ນມາທາງນາຂົມນາງາ ເຖີງບ້ານໄຮ່ເມືອງ
ຈິນຖຸ້ຜາກັນ. ທະຫາຣບວນກອງໜານຂັດຕິບະເມືອງນ່ານນໍາມາທັນ ກໍຈັບ
ເອົາພະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊໄດ້ທນ້ ໃສ່ຫັບຫວາຍຫາມໄປໃຫ້ເຈົ້າພູະບາຣາຊສຸ
ພາວະດີ ທີ່ເມືອງວຽງຈັນທນ້ (໒).

ຈ.ສ. ໑໑໙໑ ເດືອນຈຽງ ແຮມ ໓ ຄ່າ ເຈົ້າແຜ່ນດິນແກວ(໓)ກໍແຕ່ງ
ກອງທະຫາຣຂຶ້ນມາຈັບເອົາເຈົ້ານ້ອຍແລະຄອບຄົວລົງໄປເມືອງແກວ ຫາວ່າ
ເຈົ້ານ້ອຍຈັບເອົາພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊໄປໃຫ້ໄທ ແລ້ວປະຫານຊີວິດເຈົ້ານ້ອຍ
ເສັຍໂດຍບໍ່ມີເຫດຜົນຢ່າງໃດ. ເມື່ອຄອບຄົວຂອງເຈົ້ານ້ອຍເດີນທາງໄປເຮືອ
ຫຸ້ມແກ້ງນ້າໄມ້ ພູະມະເຫສີ ກໍຈົມນ້າທົວງຄົດ ຍັງແຕ່ພູະຣາຊໂອຣ໌ສ ໕
ອົງຄ່ ເຈົ້າໄປ້ ເຈົ້າອຶງ ເຈົ້າອ່າງ(໔) ເຈົ້າທັບ ແລະເຈົ້າພູມມາ ແກວໄດ້
ຊ່ວຍເອົາອອກມາລ້ຽງໄວ້ເຖີງ ໒໐ ປີ.

ຄັນໝົດບຸນເຈົ້ານ້ອຍໄປແລ້ວ ເມືອງພວນບໍ່ມີກະສັດີຍ່ສືບແທນເຖີງ ໒
ປີ ມີແຕ່ກວາຍຟູ່ແກວເອົາທະຫາຣແກວ ໒໐໐ ມາດັງຄັງ ຢູ່ທີ່ຄັງດາດາວ
ຮັກສາຊຽງຂວາງ . ແລ້ວແກວກໍຕັ້ງເຈົ້າສາຣເສນາບໍດີກະຊວງທັມມກາຣຂຶ້ນ

---

(໑) ນ່າບໍຈິນ Nam-Bô-Chính ຫຼືຕິງເງ Nghê-An ຫຼືວິນ Vinh .
(໒) ບໍ່ແມ່ນເຈົ້ານ້ອຍຈັບພູະເຈົ້າອນຸຣຸທຣາຊໃຫ້ໄທ ດາມດັງພົງສາວະດາຣ
ຂອງທ່ານເລີບູລອງເຊ (Le Laos par Paul Le Boulanger) ຊຶ່ງນ່າເອົາຄວາມນັ້ນ
ມາແຕ່ພົງສາວະດາຣຂອງວຽງດນາມ.
(໓) ສົມເດັຈຈັກກະພັດີຣາຊ ມິນມ່າງ Minh-Mang .
(໔) ດາບດຶກນ້າອ້າຍນ້ອງເອົາຂີ້ເທົ່າມາຄັບທັງຄິງກໍາຄ່າ ຈຶ່ງຄືນແລ້ວໃສ່ຊື່ວ່າ ເຈົ້າກ່າ.

ຄອງຮາຊສິນບັດີ ປີຮ້ວງເໝ້າ ຈ.ສ. ໑໑໙໓ ເປັນກະສັດີ ບໍ່ຄອບຄອງແຜ່ນ
ດິນພວນດໍ່ໄປໂດຍຢູ່ໃນຄວາມຄວບຄຸມຂອງແກວ.ຈະເອັດພິເລີງ ຈັດກາຮອນເດີ
ກໍບາກເຈີ ເຈົ້ານາຍບ່າວໄພ່ຮາສດອນເດີອດຮ້ອນຫຼາຍເຫຼືອກຳໜົດ ດ້ວຍ
ຄວາມກົດຂີ່ຂຶ້ນເຫຼັງເຕັກຂອງພວກແກວ ຫາອັນເດີ ຈະເປັນບົລໃຫ້ແກ່
ບ້ານເມືອງບໍ່ນຶງແດ່ທຳດຸ້ນວາຍເທົ່ານັ້ນ ແລະເມື່ອນິກຫາເຈົ້າແຜ່ນດິນແກວ
ເອົາເຈົ້ານ້ອຍໄປຂ້າຖິ້ມດັງນັ້ນແລ້ວ ເຈົ້ານາຍບ່າວໄພ່ຮາສດອນພວນກໍເຫັນ
ວ່າ ຈະອົດຢູ່ດໍ່ໄປບໍ່ໄດ້. ປີກາບສັງກຳ ຈ.ສ. ໑໑໙໖ ເຈົ້າສາຮຈິ່ງແຕ່ງຄົນໄຊ້
ໄປຂັກກອງທັບນຳເຈົ້າແຜ່ນດິນໄທ ເພື່ອມາດີແກວໜີ. ສົມເດັຈພູຂະນັ້ງເກົ້າ
ໄປູດໃຫ້ພູຂະຮາຊສຸຣິນ ເປັນແມ່ທັພຄຸມທະຫາຮປະມານພັນປາຍ. ສົມເດັຈ
ພູຂະເຈົ້ານັ້ງທາດຮາຊ ພູຂະເຈົ້າລ້ານຊ້າງຮິນຂາວຫຼວງພູຂະບາງ ຊົງ
ແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າອຸປຣາຊອະໄພເປັນແມ່ທັພຄຸມທະຫາຮປະມານພັນປາຍນາຊ່ວຍ
ເມືອງພວນ. ບັງບໍ່ທັນມາຮອດຊຽງຂວາງ ເຈົ້າສາຮກໍເອົາທະຫາຮພວນ
ມາຫຼອນຂ້າແກວໃນກາງຄືນແກວເຫຼືອແຕ່ຜູ້ນຶ່ງສອງຄົນໃດນໜີໄປເມືອງແກວ.

ຢູ່ໄດ້ສອງວັນກອງທັບໄທແລະລາວຈິ່ງມາເຖິງຊຽງຂວາງ. ແມ່ທັພ
ໄທພູດກັບເຈົ້າສາຮວ່າ: “ອາກາຮເປັນດັງນັ້ນແລ້ວ ເຫັນທີ່ຢວນຈະກູ້ບມາຮິບ
ເມືອງພວນອີກ ເຈົ້າສາຮຈະຄິດຈະທຳປະກາຮໃດ? ຈະໃຫ້ກອງທັບໄທຢູ່ເມືອງ
ພວນນີ້ດໍ່ໄປໄດ້. ຄັນກອງທັບໄທໄມ້ຢູ່ແລ້ວ ຢວນຈະກູ້ບມາເມືອງພວນ
ເປັນແນ່: ແມ່ທັພໄທຈິ່ງບັງຄັບໃຫ້ເຈົ້າສາຮກວາດເອົາຄົວພວນລົງໄປເພື່ອ
ຕັ້ງຢູ່ພັນລຳ. ຄົວພວນ ໖໐໐໐ ຄົນ ຖືກບົວະເຂົ້າໄປຮອດໜອງຄາຍແລ້ວ
ຈະເອົາເລີບໄປບາງກອກ. ເມື່ອເຫັນດັງນັ້ນ ເຈົ້າສະແລະເຈົ້າສາລິບຸດເຈົ້າ
ເໝ້ນນ້ອຍ ກໍດ້ອນເອົາຄົວລັກໜີຄືນມາໄດ້ ໓໐໐໐ ຄົນ. ແຕ່ນານຳທາງ

ອິດເຂົ້າດາບຫຼາຍ.ສ່ວນຄົວຊຶ່ງບໍ່ໜີຄົນມານຳໝູ່ນັ້ນ ຖືກຍົວະໄປຕັ້ງບ້ານຢູ່
ທ່າສານ.

ເຈົ້າສາສໄດ້ເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນພວນແຕ່ ໔ ປີ ກໍຖືກໄທເອົາລົງໄປເມືອງໄທ
ປະເມືອງພວນບໍ່ມີເຈົ້າແຜ່ນດິນ. ບ່າວໄພ່ຮາສດອນພາກນັ້ນລີ້ຊ່ອນຢູ່ປ່າປູ່ພູໄປ
ແລ້ວແກວກໍຍົກກອງທັບຂຶ້ນມາເມືອງພວນຫຼາຍ. ກວດດູບໍ່ເຫັນທັພໄທ
ເຫັນແຕ່ຮາສດອນເລັກນ້ອຍ ແກວກໍຖອດກອງທັພກັບຄືນໄປໝົດ ປະແຕ່
ກວາມຜູ້ກັບທະຫາຮ ໑໐໐ ຄົນເທົ່ານັ້ນຕັ້ງຢູ່ເມືອງຄຳ ກວາມຜູ້ແກວຕັ້ງຢູ່ວຽນ
ຄຳ ຈັດຮາຊກາຮໄດຍຕາມຂົນທຳນຽມຂອງພະເຈົ້າແຜ່ນດິນພວນ ໃຫ້ເມືອງ
ພວນມີ ໘ ດອນດິນ ແລ້ວໃຫ້ຮາສດອນຄັດເລືອກເອົາ ທ້າວເພັບ ໓ ຄົນ
ເປັນອົງຄຳວຽນ ດຳແໜ່ງເສນາຮັກສາ ຂຶ້ນຢູ່ໃນຄວາມປົກຄອງຂອງກວາມຜູ້
ແກວ (Trầnnhinh Phú 8 Huyện) ຄື:

- ໑ - ວຽນກວາງ ແຜ່ນເມືອງຊຽງຂວາງ ໃຫ້ພະບາຊຽງຄຸນຢູ່ຮັກສາ .
- ໒ - ວຽນຄັງ ແຜ່ນເມືອງຄັງ ໃຫ້ພະບາເມືອງຄັງຢູ່ຮັກສາ .
- ໓ - ວຽນແສນ ແຜ່ນເມືອງແສນ ໃຫ້ອົງຄຳນ້ອງເຈົ້າຊີວິດອຸປຣາຊແສນ
ເມືອງຢູ່ຮັກສາ.
- ໔ - ວຽນກັດ ແຜ່ນເມືອງກັດ ໃຫ້ພະບາເມືອງກາງຢູ່ຮັກສາ.
- ໕ - ວຽນຄຳ ແຜ່ນເມືອງຄຳ (ບ້ານບານ) ໃຫ້ພະບາເມືອງຄຳຢູ່ຮັກສາ.
- ໖ - ວຽນສຸບ ແຜ່ນເມືອງສຸບ ໃຫ້ໝັ້ນສຸບຢູ່ຮັກສາ.
- ໗ - ວຽນຮຸ້ນ ແຜ່ນເມືອງຫົວພັນຮຸ້ນ ໃຫ້ເພັບຫົວພັນຢູ່ຮັກສາ.
- ໘ - ວຽນໜອກ ແຜ່ນເມືອງໜອກ(ທ່າໄທມ) ໃຫ້ໝັ້ນໜອກຢູ່ຮັກສາ
ແລ້ວຊ້ຳແບ່ງເປັນດອນດິນອີກ ໃຫ້ພະບາດິນແທ່ນແລະດິນຊຽງ
ເສນາຜູ້ໄຫຍ່ ຮັກສາອີກດ້ວຍ.

ເຈົ້າສາສາລິເຖິງຊຽງຂວາງແລ້ວ ກໍເລີຍປາກເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນພວນ ຈຶ່ງປະ
ກາສໃຫ້ບ່າວໄພ່ຮາສດອນທີ່ລີ້ຊ່ອນຢູ່ປ່າປູ່ພູນັ້ນ ອອກມາຕັ້ງພູມິລຳເນົາ
ຕາມເດີນ. ເຈົ້າສາສາຈຶ່ງສົ່ງໃຫ້ດົງສີ ໄປເຝົ້າສົມເດັຈພະເຈົ້າມັງທາດຮາຊ
ພະເຈົ້າລ້ານຊ້າງຮົ່ມຂາວຫຼວງພະບາງ ຂໍພະຮາຊທານໄຊຍະບັດ ກັບໄດ້
ແດ່ງໃຫ້ສົງພັນ(໑) ໄປເມືອງແກວດັງຄຽງກັນ.

---

(໑)ຈ.ສ.໑໑໙໙ ເຈົ້າຮາຊວົງສ໌ສຸຂະເສີມເມືອງຫວງພະບາງ ຟ້ອງເຈົ້າອຸປ
ຮາຊອະໄພ ຫາວ່າແດ່ງໃຫ້ທ້າວຄຳພັນໄປເມືອງແກວ.ຈ.ສ. ໑໒໐໐ ສົມເດັຈ
ພະນັ່ງເຖົ້າຖອດບິສລົງເປັນເຈົ້າອະໄພສຸຣິຍະວົງສາ ກັບກຸງເທພະເລີຍສິນຊິພ
ເສັບທັນນ.

ດັງສິໄດ້ໄຊຍະບັດມາແລ້ວ ກໍຂັດບໍ່ສົ່ງໃຫ້ເຈົ້າສາລີ ວ່າເຈົ້າສາລີບໍ່ແນ່ນເຈົ້າ
ນາບຊຽງຂວາງ ເຈົ້າສາລີຄູດກໍຂ້າດັງສິດາຍ. ທ້າວຂຸນ ທ້າວເພັດເສັຍເຈີ
ກໍພາກັນໄປຫາແກວ ພົບສົງພັນ ແລະແກວດີໄຊຍະບັດ ຂຶ້ນມາຮອດສົບໄມ້
(Củ Ráo) ກໍພ້ອງຕໍ່ແກວວ່າ ບໍ່ຍອມໃຫ້ເຈົ້າສາລີເປັນເຈົ້າແຜ່ນດິນເມືອງ
ພວນເປັນອັນຂາດ ເພາະເຈົ້າສາລີຂ້າດັງສິດາຍ ແລະອີກປະກາຣນຶ່ງ ເຈົ້າ
ສາລີບໍ່ແນ່ນເຊື້ອສາຍເຈົ້ານາບເມືອງພວນດັງນີ້. ເມື່ອແກວຊາບຄວາມພ້ອງ
ດັງນັ້ນ ແກວກໍຂຶ້ນມາເມືອງຄຳ ແລ້ວດັງໃຫ້ທ້າວບຸດດາເມືອງຄຳເປັນອາຈານດີ
ຟູ່ Triphũ ບັນເມືອງພວນອອກເປັນ ຂຸ ວຽນ Huyhũ ໃຫ້ປຸ້ນຄວາມປົກຄອງຂອງ
ແກວຄື ວຽນຄຳ ວຽນກວາງ ວຽນຄັງ ວຽນກັດ ວຽນແສນ ວຽນຮຸ້ນ ວຽນ
ສຸບແລະວຽນໝອກ(໑).

ເຈົ້າໄປ້ ເຈົ້າອົງ ເຈົ້າອ່າງ ເຈົ້າທັບແລະເຈົ້າພົນນາພະຣາຊໂອຣົສຂອງເຈົ້າ
ນ້ອຍທີ່ແກວລ້ຽງໄວ້ເມືອງແກວໄດ້໒໐ ປີນັ້ນ ກໍຖືກສົ່ງໃຫ້ ກັບຄືນມາເມືອງພວນ
ດັງເກົ່າ ເພາະເວລານັ້ນແມ່ເຈົ້າຟ້າແກວສເດັຈທິວົງຄົດ(ເຊັ່ນນິນມ່າງ)ເຂົາ
ໄປດນັກໂທສ.

ຈ.ສ. ໑໒໑໐ ເຈົ້າໄປ້ໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດ ແລະໄດ້ນາພັກປຸ້ນທັງຊຽງຄຳ
ເພື່ອຈັດກາຣບ້ານເມືອງທ່ືນນັ້ນ. ກວານຟູ່ແກວ ກໍຖອດຄົນແກວອອກຈາກເມືອງ
ພວນໄປເມືອງແກວໝົດ.

ຈ.ສ. ໑໒໑໓ ເຈົ້າໄປ້ເສດຈໍມາເຖິງຊຽງຂວາງແລ້ວ ໄພ່ບ້ານພິລເມືອງ
ພ້ອມກັນຣາຊາພິເສກແລ້ວຖວາບພະນາມວ່າ ພູະເຈົ້າອິສຣະເຊດຖາ ອົງຄ໌
ຄອບຄອງເມືອງມຫາຣັດນະບູຣີຣົມ ພົມມະຈັກກະພັດີ ສິນຫານັກຄະຣະ
ຕັກກະເສລາ ນະຄອຣຽງຂວາງຣາຊທານີ. ພູະອົງຄ໌ຊົງຈັດໃຫ້ພວກອົງຄ໌ວຽນ
ນາເປັນເສນາບັດີປຸ້ນທັງຊຽງຂວາງພິ ໝົດ ແລະດັງພູະຣາຊອນຸຊາທັງ໒ ເຈົ້າ

---

(໑) ດັງແຕ່ປີນັ້ນມາ ຄົນທັງຫຼາຍຈຶ່ງຮ້ອງວ່າ“ໄທພວນນີ້ ຫົວຊ່ວຍແກວແອວ
ຊ່ວຍລາວ” ຂໍໂທສປ່າໂກທເນີ.

ອີງ ເຈົ້າອ່າງເປັນເຈົ້າອຸປະຣາຊ ເຈົ້າຣາຊບຸດແລະເຈົ້າເກສ ພູະຣາຊໂອຣິສ
ອີງຄໍໄຫຼ່ ເປັນເສນາບໍດີກະຊວງທັມມະກາຣ. ເຈົ້າທັບບໍ່ໄດ້ເປັນເຈົ້າແຜ່ນ
ດິນ ດ້ວຍເຫດວ່າດິນເປັນລູກເມັບໂອບ ກໍ່ເສຍເຈີ ໝີ່ໄປຢ້ອງຕໍ່ແກວງບໍ່
ຮັບຮອງ. ເຈົ້າທັບຊ້າພາເອົາເຈົ້າພູມມານ້ອງຊາບ ໝີ່ໄປບາງກອກຫາເຈົ້າໄທ
ສົມເດັຈ ພູະຈອມເກົ້າ (ພູະຣາມາທິໄຊ) ຈຶ່ງມີສຸພູະອັກສຣເຖີງເຈົ້ານະຄຣຫຼວງ
ພູະບາງ ຂໍຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ເຈົ້າທັບ. ສົມເດັຈພູະເຈົ້າຈັນທຣ໌ເທພ
ປະພາຄຸນ ພູະເຈົ້າລ້ານຊ້າງຣັມຂາວຫຼວງພູະບາງ ຈຶ່ງມີສຸພູະອັກສຣ
ເຖີງພູະເຈົ້າອິສຣະເຊດຕາ ໆ ຊຶ່ງຕອບວ່າ ແກວກຳລັງຊອກຈັບເຈົ້າທັບ
ແລະ ເຈົ້າພູມມານຸ່ ຢ່າຟ້າວໃຫ້ກັບຄືນໄປເມືອງພວນເທື່ອ ເຈົ້າທັບຢ້ານ
ກໍ່ພານ້ອງຊາບຄ້າງປຸ່ເມືອງຫຼວງພູະບາງ (໑).

ພູະເຈົ້າອິສຣະເຊດຕາ ສວັນນະຄິດວັນພຸທ ບາມແຖໂກຮຸ່ງເດືອນ
໑໒ ຂຶ້ນ ໕ ຄ່ຳ ປີຮັບເປົ້າ ຈ.ສ. ໑໒໒໗.

ຈ.ສ. ໑໒໒໘ ປີຮວາຍບີ ເຈົ້າອຸປະຣາຊອີ່ງໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ
ຊຶ່ງຕັ້ງເຈົ້າເກສເສນາບໍດີກະຊວງທັມມະກາຣເປັນເຈົ້າອຸປະຣາຊ ເຈົ້າອ່າງບັງ
ຄຶງເປັນເຈົ້າຣາຊບຸດ.

ຈ.ສ. ໑໒໓໓ ປີກາບເສຈ ຫ້ເກີດຳຕິໄດ້ແຂວງຫົວພັນທັງ ໔ ຫັງ
ປີ ແລ້ວ ກໍ່ລົງມາຕັ້ງຢູ່ບ້ານດອນ (ບ້ານໂດນ) ທັງຊຸງຄຳເມືອງຄຳ. ພູະເຈົ້າ
ອີ່ງໄປດໃຫ້ເຈົ້າອຸປະຣາຊເປັນແມ່ທັພ ຄຸນເອົາໄພ່ພິລບົກໄປຕິຫໍທີ່ບ້ານດອນ
ເຈົ້າອຸປະຣາຊຖືກປືນຂ້າເສິກທິວິງຄິດໃນສນາມຣົບ ວັນຈັນທຣ໌ເດືອນ ໙ ຂຶ້ນ ໑໓
ຄ່ຳ ບາມແຖໂກທ່ຽງກາງວັນ. ທັພເຈົ້າອຸປະຣາຊຍັງຕໍ່ສູ້ດ້ານທານບໍ່ໃຫ້

---

(໑) ເຈົ້າທັບເມັງຊື່ໝ່ອນແພງແກ້ວ ມີລູກຊື່ເຈົ້າບຸນດິກ ເຈົ້າໂງ່ນ ເຈົ້າຕັນແລະ
ເຈົ້ານາງທອງສີ ເຈົ້າບຸນດິກເອົາເມັງຊື່ເຈົ້າຈັນທຣ໌ສມຸທ ພູະທິດາເຈົ້າອຸປະຣາຊ
ຄຳບົວ ເກີດມີເຈົ້າສວັນແລະເຈົ້ານາງຫຼ້າ ຢູ່ບ້ານໝໍ້ນາ. ສ່ວນ ເຈົ້າພູມມານ້ອງ
ສືບທາລຸກຫຼານບໍ່ມີ.

ສັດູ່ຜູ້ເຂົ້າມາໃນເມືອງໄດ້ . ພະເຈົ້າອີ່ງຊົງເຫັນວ່າ ທະຫານພວນຈະສູ້ທັບ
ໄຫວ ຈຶ່ງຂໍກອງທັບແກວ (໑) ມາຮັບທັບຊ່ວຍ ແລ້ວສເດັຈໄປນຳກອງທັບ
ແກວເລີບຖືກປືນສວັນນະຄົດໃນສນາມຮົບອິກ. ແກວກໍ່ເລີກທັບກັບຄືນໄປເມືອງ
ແກວ ປະໂຫັທ້ເຂົ້າປຸ້ນ ຈຸດບ້ານ ເບົາເມືອງຂຸດກິ່ນວັດວາອາຮາມ ທາດ ເຈດີຍ໌
ຂອງພຸທທະສາສນາທຸກແຫ່ງ . ເຈົ້ານາບບ່າວໄພ່ຣາສດອນມີຄວາມເກງກົວ
ເລີບອຸປະວົກໜີໄປປຸ້ນເມືອງຫຼວງພູະບາງ ແລະວຽງຈັນທັນເປັນອັນມາກ.
ສ່ວນບັງຄິດເສຍດາຍຖິ່ນຖານບ້ານເກີດເມືອງນອນ ກໍ່ນຳເອົາເງິນໄປຂໍທູ້ທັບ້າງ
ພາເອົາຄົວເຂົ້າປ່າລື້ຊ່ອນຢູ່ດາມບູນບະກັນມໍ່ບ້າງ.

ຈ . ສ . ໑໕໓໗ ປີຮັບເຕີ້ ສົມເດັຈພະຈຸລຈອນເກົ້າ (ພະຣາມາທິ ໕)
ຊົງຊາບວ່າ ທັບກລົງມາປຸ້ນສະດົມແຂວງທົວພັນແລະແຂວງພວນປາຍພູະ
ຣາຊອານາເຂດດັ່ງນັ້ນ ຈຶ່ງຊົງພູະກະຣຸນາ ໄປຸ້ດໃຫ້ເຈົ້າພະບາພູທະ
ຣາໄພຍ໌ ເປັນແມ່ທັບໃໝ່ ວົກໄປດັ່ງຢູ່ເມືອງພິໄຊຍ໌ ໃຫ້ພູະ
ບາພິໄຊຍ໌ (ດິສ) ເປັນແມ່ທັບຝ່າຍໄທ ເຈົ້າອຸປຣາຊ (ເຈົ້າຄຳບົວ) ເປັນແມ່
ທັບຝ່າຍເມືອງຫຼວງພູະບາງ ແລະເຈົ້າອຸປຣາຊ (ເຈົ້າມໍ່ອບູຂຸບ) ເປັນແມ່
ທັບຝ່າຍເມືອງນ່ານ ຄຸມກອງທັບວົກອອກຈາກເມືອງຫຼວງພູະບາງທາງບ້ານ
ສັງວ ທ່າອັບ ທ່າໄພ ສົບວີ. ໄປເຖິງເມືອງບູ້ ເຈົ້າອຸປຣາຊຄຳບົວເລີບປ່ວຍ
ໄດ້ກັບຄືນໄປເມືອງຫຼວງພູະບາງ . ກອງທັບພະບາພິໄຊຍ໌ວົກອອກມາເຖິງ
ບ້ານສຸດ ຝ່າງໄທໄດ້ວົກໄປດັ່ງຄັງປິດດີນທາງຢູ່ຫ້ວງນ້ຳລຳທາຣ ແລະໄອ້ບ
ອ້ອມລ້ອມຄັງພູະບາພິໄຊຍ໌ ຄັງເມືອງຫຼວງພູະບາງ ແລະຄັງເມືອງ
ນ່ານໄວ້ ໕ ແຫ່ງ. ທັງສອງຂ້າງຕ່າງແຕ່ງກອງທັບອອກຮົບທັ້ ດັ່ງສູ່ຢູ່ ໑໒ ວັນ.
ເວລາກາງຄືນທັບໄປຕີປຸ້ນຄັງພູະບາພິໄຊຍ໌ ຄັງເມືອງຫຼວງພູະບາງບໍ່
ແດກ ແຕ່ຄັງເມືອງນ່ານແດກ ເຈົ້າມໍ່ອບູຂຸບຖືກປືນດາຍ ພະບາພິໄຊຍ໌ກໍ່
ລ່າທັບຖອຍໄປດັ່ງຣະວັງຮັກສາບ້ານສອດ ທີ່ເປັນຊ່ອງທາງຫໍ່ຈະວົກລົງໄປຕີ
ເມືອງຫຼວງພູະບາງ ຣາຊກາຣທັງນີ້ພະບາພິໄຊຍ໌ຂໍກອງທັບມາຊ່ວຍ . ເຈົ້າ
ພະບາພູທະຣາໄພຍ໌ ຈຶ່ງຈັດກອງທັບໃຫ້ພະສຸຣິຍະພັກດີ (ເວກ ບູນບະຣັດ

(໑) ສົມເດັຈຈັກກະພັດີ ຣາຊດິດິກ Tຸຢູ່-໓໔c.

ພັນທຸ້) (໑) ຍົກຂຶ້ນມາເມືອງຫຼວງພູະບາງຕາມໄປຊ່ວຍພູະບາພິໄຊບໍ່ເຖິງບ້ານ
 ສອດວັນສຸກຄ່າເດືອນ ໓ ແຮມ ໒ ຄ່າ. ສົມເດັຈພູະເຈົ້າມຫິນທອບເທພນິພາ
 ກອບ(ເຈົ້າອູ່ນຄ່າ)ເຈົ້າມະຄຣຫຼວງພູະບາງ ຈຶ່ງມີພູະບໍຣົມຣາຊໂອງກາຣ ໄປດ
 ໃຫ້ເຈົ້າຣາຊວົງສ໌ສຸວັນນະພິທມາ(໒) ຊຶ່ງດັງທັພຢູ່ເມືອງຊົມໂພນນ້ຳແຊງນ້ຳນິບ
 ເລັ່ງຍົກໄປຊ່ວຍພູະບາພິໄຊບໍ່. ເຈົ້າຣາຊວົງສ໌ໄດ້ຍົກມາເຖິງບ້ານສອດກອບກອງ
 ທັພພູະສຸຣິບະພັກດິຄຸມພົນ ໘໐໐ ແສສເປັນທັພ໑ ກອງພູະບາສຸໂຂໄທ(ຄຸທ)
 ແລະພູະສຸຣິບະພັກດິຣວມເຂົ້າກັບມີ ໘໐໐ ແສສເປັນທັພ໑ ກອງພູະບາພິໄຊບໍ່
 ມີ ໗໐໐ ແສສເປັນທັພ໑ ກອງເມືອງນ່ານມີ ໘໐໐ ແສສເປັນທັພ໑ ຣວມ
 ເປັນ ໔ ທັພ ກອງເຈົ້າຣາຊວົງສ໌ເປັນທັພໜ້າ. ນະວັນພຸທ ເດືອນ ໓ ແຮມ
 ໗ ຄ່າ ກອງທັພ ໔ ກອງນີ້ ໄດ້ຍົກອອກຈາກບ້ານສອດ ເຂົ້າດິທັພທີ່
 ແດກຍັບເຍີນໄປແລະໄລ່ດິດຕາມຫ້ໄປເຖິງທົ່ງຊຸງຄ່າ . ພວກຫ້ກໍອຸປະຍົກ
 ຫຼົບໜີໄປຈາກເມືອງພວນ. ແມ່ທັພໄທກໍກວາດເອົາຄົວພວນລົງໄປເມືອງຫຼວງ
 ພູະບາງ ວ່າຈະເອົາໄປບາງກອກ. ເວລານັ້ນໂຮຄອະຫິວາບັງເອີນເກີດຂຶ້ນໃນ
 ເມືອງພວນຄົນຕາບຫຼາຍ ດິດແປດລຸກລາມຕາມຄົວພວນໄປຮອດເມືອງຫຼວງ
 ພູະບາງ ຢ່າງຈິບຫາບວາບວອດ (໓). ຍັງຄົງຄ້າງຢູ່ເມືອງພວນປະມານ
 ໑໐໐໐ ຄົວເທົ່ານັ້ນ ເພາະວ່າເຈົ້າກຳແລະເຈົ້າອິນທຣ໌ສົມຣັອງຄັດຄ້າຍບໍ່ໃຫ້ໄທ
 ກວາດເອົາໄປ. ເຈົ້າກຳຍັງຊ້າໄດ້ລົງໄປບາງກອກ ຂໍເອົາຄົວພວນຄົນໝົດ ແຕ່ບໍ່
 ສົມຫວັງເລີຍກັບຄືນຊຸງຂວາງຕາບເປົ່າ.

ເມື່ອກອງທັພໄທແລະລາວໄດ້ຍົກເລີກໜີໄປແລ້ວ ພວກຫ້ກໍກັບຄືນມາ

(໑)ບຸດເຈົ້າພູະບາພຸທະຣາໄພຍ໌ ດໍ່ມາໄດ້ເປັນນາຍພັນເອກພູະບາຣາຊ
 ວຣານຸລ ແມ່ທັພໄປຣົບຫ້ທົ່ງຊຸງຄ່າ ປິມິດ ຈ.ສ. ໑໒໔໕ ແລ້ວໄດ້ເລື່ອນບົສ
 ຂຶ້ນເປັນເຈົ້າພູະບາສິທັມມາທິຣາຊ.

(໒)ດໍ່ມາໄດ້ເລື່ອນບົສເປັນເຈົ້າອຸປຣາຊ.

(໓)ພວກທີ່ຍັງເຫຼືອຕາບກໍພາກັນໄປສ້າງວັດສູວັນນະຄິຣິ ເພື່ອໄວ້ເປັນອນຸສາວະ
 ຣິບໍ່ແລະອຸທິສຫາພັນ້ອງຊາວພວນ. ເຈົ້າທອງສຸນລຸກເຈົ້າບອດແລະເຈົ້າບາງ
 ທິພ ກໍໄປໄດ້ເຈົ້າບາງທິພຍ໌ເຄສອນ ເຈົ້າບາງສມຸທສາຄອບ ພູະທິດາເຈົ້າ
 ອຸປຣາຊສູວັນນະພິທມາເປັນພຣິບາ ເກີດມີເຈົ້າບາງຣິທິດາ ເຈົ້າບາງສັມມາ
 ວະດີ ເຈົ້າສິສຸວັນ ເຈົ້າຈັນທຣ໌ວົງສ໌ແລະເຈົ້າບາງຄ່າຫຼ້າມົງນາຣີ.

ເມືອງພວນອີກ ເຈົ້າກໍ່ໄດ້ພາເອົາຄອບຄົວບ່າວໄພ່ຮາສດອນເຂົ້າໄປລີ້ຊ່ອນປູ່ໃນ
ປ່າ. ບໍ່ນານເຈົ້າກໍ່ກໍ່ສັບພູະຊົນຍິ່ງທີ່ເມືອງອ່າວ.

ເຈົ້າຂັບດີແລະເຈົ້າສວັນພະຣາຊອໂອຣສພູະເຈົ້າອື່ງ ໄດ້ພ້ອມກັນສເດັຈລົງ
ໄປຫາພູະບາອານາດຍ໌ນຸ່ງທັພໄທທີ່ເມືອງໜອງຄາບຊ້າສັງເຈົ້າຂັບດີແລະເຈົ້າ
ສວັນລົງໄປຝ່າສົມເດັຈຈຸລຈອນເກົ້າທໍ່ກຸງເທພຽງ ຊົງສັງກັບຄືນມາຄອງເມືອງ
ພວນ.

ຈ.ສ. ໑໒໓໘ ປີຣວາບເຈີ້ ເຈົ້າຂັບດີໄດ້ຂຶ້ນຄອງຣາຊສົມບັດີ. ຣະຫວ່າງ
ນັບບ້ານເມືອງມິເສິກ ສະນັບ ເຈົ້າຂັບດີພ້ອມດ້ວງພີ່ນ້ອງ ເຈົ້າອິນທຣ໌ສົມ ເຈົ້າອຸ່ນ
ແກ້ວ ເຈົ້າຄຳໂງ່ນ ເຈົ້າໄຊບໍ່ວົງສ໌ ເຈົ້າພູມມະດີ ເຈົ້າອຸ່ນເຮືອນ (ເຈົ້າເຖືອນ) ເຈົ້າ
ທອງອິນທຣ໌ ແລະເຈົ້າຄຳເຮືອງ ສ້ອງສຸມຜູ້ຄົນປູ່ໃນປ່າແລ້ວອອກມາສັຣົບກັບ
ພັວກຫ້ຫຼາຍຄັ້ງ ແຕ່ສູ່ຫັບໄຫວ ຫັກເອົາກັບລົງມາປູ່ເມືອງພວນເດີມເດີມທະ
ວິຂຶ້ນ. ເຈົ້າຂັບດີອ່ວາຍໜ້າໄປເພັ່ງແກວຂ໌ໃຫ້ນ້າຊ່ວຍກັບໄດ້ເພາະແກວກຸຶກ
ແກນໄປຣົບແລວປ້ອງກັນບ້ານເມືອງຂອງເຂົາ. ເຈົ້າຂັບດີຈົ່ງລົງໄປຂໍກອງທະຫາຣ
ນ້າເຈົ້າແຜ່ນດິນຫຼວງພູະບາງແລະໄທ.

ຈ.ສ. ໑໒໔໕ ປີກາບມິດ ສົມເດັຈພູະຈຸລຈອນເກົ້າ ໄປູດໃຫ້ພູະບາຣາຊ
ວຣານກຸລ ເປັນແຜ່ທັພ ພູະບາພິໄຊບໍ່(ນິ່ງ)ແລະພູະບາສຸໂຂໄທ(ຄຸທ) ເປັນ
ນາຍທັພ ເຈົ້າອຸປຣາຊສວັນນະພິຫມາ ເປັນແຜ່ທັພ ເຈົ້າຣາຊບຸດ (ເຈົ້າຄຳ
ສຸຂ)(໑)ແລະເຈົ້າບູນຄົງ(໒) ເປັນນາຍທັພ ວິກກອງທັພດີຫ້ໄປເຖິງທັງ
ຊຽງຄຳ ເຂົ້າລ້ອມຄັງຫ້ໄວ້ ແຕ່ຄັງຫ້ຄາວນ໌ໄດ້ດັງມາຊ້ານານ ຈົນເຖິງປູກ
ກົກໄຜ່ບັງແທ່ນລະບູດລ້ອມຮອບ ປືນໄຫວ່ຂອງກອງທັພໄທບໍ່ສາມາດບິງລ້າງ
ກົກໄຜ່ໄດ້ ກອງທັພໄທແລະລາວໄດ້ວິກເຂົ້າດີຄັງຫ້ຫຼາຍຄັ້ງ ກໍ່ເຂົ້າຄັງບໍ່ໄດ້

---

(໑)ດໍ່ນາໄດ້ເລື່ອນບິສເປັນເຈົ້າຣາຊວົງສ໌ ແລ້ວຂຶ້ນເປັນສົມເດັຈພູະເຈົ້າສັກກະ
ຣິນທຣ໌ທ.

(໒)ໄດ້ເປັນເຈົ້າຣາຊພາຕິໄນ ແລ້ວເລື່ອນບິສຂຶ້ນເປັນເຈົ້າອຸປຣາຊ.

ດ້ວຍພວກທ້ອນໄສກົກໄປບັງດົວບົງປິນກວາດອອກມາ. ຄັ້ງນຶ່ງພູະບາຣາຊວຣານຸກຸລບົກເຂົ້າດີຄັ້ງທ້ອງ ຖືກປິນຂ້າເສິກທີ່ຂາເຈັບປ່ວຍ ຈຶ່ງສົ່ງໄຫ້ດັ່ງລ້ອມຄັ້ງທ້ວັ້ຈົນເຖິງ 6 ເດືອນ. ທະຫານເກີດປ່ວຍເຈັບດ້ວຍຂັດສົນສບຽງອາຫານ ພູະບາຣາຊວຣານຸກຸລຈຶ່ງຕ້ອງເລີກທັພໄປທາງເມືອງໜອງຄາບ. ເຈົ້າອຸປຣາຊສຸວັນນະພູໜາ ກໍ່ເລີກທັພກັບໄປເມືອງຫຼວງພູະບາງ. ພວກທ້ອນແບ່ງກັນລົງໄປຕີວຽງຈັນທນ໌ ຂຸດກິນທາດຸຫຼວງ ວັດວາອາຣາມແລະນ້ຳງເພບ້ານເມືອງ.

ຈ.ສ. 1644 ປີຮັບເຮົາ ສົມເດັຈພູະຈຸລຈອມເກົ້າ ໄປຸດໃຫ້ກູນໝິ່ນປູະຈັກສິລປາຄົມ ເປັນແມ່ທັພປ່າຍໄດ້ ພູະບາອາມາດບ໌ແລະພູະຣາຊສຸຣິນ ເປັນນາຍທັພ ຍົກອອກຈາກເມືອງໜອງຄາບຕິຫ້ຊຶ່ງມາປຸ້ນສດົມເມືອງວຽງຈັນທນ໌ ແລະໄລ່ຕິດຕາມຕີຂຶ້ນໄປເຖິງເມືອງພວນ ກັບໄປຸດໃຫ້ນາຍພັນເອກເຈົ້າໝິ່ນໄວວໍຣະນາດ (ເຈີນ ແສງຊູໂຕ) (1) ເປັນແມ່ທັພປ່າຍເໜືອນາຍຮ້ອຍເອກ ຫຼວງດັສກອນປລາດ (ປູ) ແລະຫຼວງຈຳນົງຍຸທະກິຈ ເປັນນາຍທັພ ສົມເດັຈພູະເຈົ້າມຫິນຍ ຊຶ່ງແຕ່ງໃຫ້ເຈົ້າຣາຊວົງສ໌ຄຳສຸຂແລະເຈົ້າຣາຊພາຄິໄນບູນຄົງ ຂຶ້ນໄປນຳກອງທັພໄທ ຕິຫ້ຊຶ່ງມາປຸ້ນສດົມແຂວງຫົວພັນ ພວກທ້ອນຸປະຍົກຫຼົບໜີອອກຈາກແຂວງພວນແລະຫົວພັນໄປໝົດ.

ຈ.ສ. 1645 ປີຣວຍເສັຈ ກູນໝິ່ນປູະຈັກສິລປາຄົມ ໃຫ້ພູະຣາຊສຸຣິນ ກັບທະຫານດັ່ງປູ່ຊຽງຂວາງແລະດັ່ງພູະບາຫັມ ເປັນຂ້າຫຼວງ.

ຈ.ສ. 1646 ປີເມິງເຄີ້ ພູະບາຫັມ ຄິດຢາກເອົາເມືອງພວນເປັນຂອງໄທ ແລະວິດົກຢ້ານເຈົ້ານາຍພວນຈະບໍ່ບອມຂຶ້ນແລະຊື່ສັຈຕ໌ໄທ ຈຶ່ງຈັບເອົາເຈົ້າຂັນຕີ ເຈົ້າອິນທຣ໌ສົມ ເຈົ້າທອງອິນທຣ໌ ເຈົ້າຄຳໂງ່ນ ເຈົ້າອຸ່ນແກ້ວ ແລະທ້າວບະເມືອງຄຳສົ່ງລົງໄປກຸງເທພະກັກໄວ້ 2 ປີ. ເຈົ້າຂັນຕີ ເຈົ້າອິນທຣ໌ສົມ ເຈົ້າທອງອິນທຣ໌ແລະທ້າວບະເລີຍເຖິງແກ່ກັນເສັບທິນຍ໌. ເຈົ້າຄຳໂງ່ນກັບ ເຈົ້າອຸ່ນແກ້ວ ພາກັນລອບໝີໄປຫາຣາຊທູດຝຣັ່ງເສສຽໄດ້ສົ່ງມາເມືອງລາວ ທາງເມືອງໄຊງ່ອນ ປະເທສແກວໄດ້ແລະເມືອງຫາດິນ ປະເທສແກວກາງ. ເຈົ້າອຸ່ນແກ້ວ ເລີຍເຖິງແກ່ກັນທິເມືອງຫາດິນ(6) ບັງແຕ່ເຈົ້າຄຳໂງ່ນອຸສາຫ້ທຳຣາຊກຣູປູ

---

(1) ດໍ່ມາໄດ້ເລື່ອນບົສເປັນນາຍພົນຕູ້ ພູະບາສຸຣະສັກດໍ່ມົນຕູ້.
(6) ຫາດິນ Ha-Tinh ຫຼື ບັກ ບໍ່ ຈິນ Bac-Bò-Chinh.

ນຳປຣັງ. ເມື່ອບ້ານເມືອງເຂົ້າສູ່ຄວາມສຽງເປັນຂອງຝຣັ່ງແລ້ວ ຈຶ່ງໄດ້ຂຶ້ນມາ
ຊຽງຂວາງ. ສ່ວນທ້າວພານເມືອງຄຳໄດ້ໂຕນໜີ ໄປຫາປຣັງທີ່ເມືອງແກວ ມອງ
ຊີເອີຣ໌ ເລີນີ ເດີ ວິເລ(Le Myre de Vilers)ໄດ້ດັງໃຫ້ເປັນເຈົ້າເມືອງຄຳ ແຕ່ຂຶ້ນມາ
ເມືອງຄຳບັງບໍ່ໄດ້ ຈຶ່ງໃຫ້ພັກຢູ່ແກ້ງຂອນດິນແກວດໍລາວ.

ຈ.ສ. 1650 ປີເປີກເຈີ ພູະບາຫຼົ່ມຖືກຍ້າຍໜີ ພູະນິເວສນາແທນ ກໍດັງ
ພູະອິນທຣ໌ຄິຣີ ພູະພິສາຣ ພູະພິຈິດ ທ້າວຊຽງທິພແລະທ້າວຊຽງເພັຊ ເປັນ
ເຈົ້າເມືອງໄນແຂວງພວນ ແລ້ວຫາຄວາມບິດໃສ່ຈັບສິ່ງລົງໄປກຸງເທພະ ພູະ
ອິນທຣ໌ຄິຣີ ພູະພິສາຣ ພູະພິຈິດແລະທ້າວຊຽງເພັຊເຖິງແກ່ກັນເສັບ ບັງເຫຼືອ
ແຕ່ທ້າວຊຽງທິພເມືອງຄຳບູ່ດຽວ.

ຝ່າຍທ້າວພານທີ່ຢູ່ແກ້ງຂອນ ວິດົກຢ້ານໄທຈະເອົາຄົວພວນລົງໄປເມືອງ
ໄທຕື່ມ ກໍລົງໄປຫາປຣັງທີ່ເມືອງນິນບິນ (1). ມອງຊີເອີຣ໌ລຸຊ(Luce)ຈຶ່ງມີໜັງ
ສືໄປຫາມອງຊີເອີຣ໌ ປາວີ(Pavie)ຢູ່ທີ່ເມືອງຫຼວງພູະບາງ. ປາວີຈຶ່ງແຕ່ງໃຫ້
ມອງຊີເອີຣ໌ ກຸນິບັງ (Counillon) ແລະບາບຈຽນເຂນຣຂຶ້ນໄປຮັບເອົາທ້າວພານ
ນາຢູ່ເມືອງຄຳ.

ຈ.ສ. 1651 ປີຮ້ວງເໜ້າ ພູະນິເວສກໍເອົາທະຫາຣ໌ໄປຈັບທ້າວພານ
ທີ່ທົ່ງຊຽງຄຳ ໄດ້ສູ້ຮົບກັນຂຶ້ນ ທ້າວພານບາສເຈັບ ຖືກໄທຈັບໄດ້ແລ້ວຄຸມຕົວ
ສິ່ງລົງໄປກຸງເທພະ.

ຈ.ສ. 1655 ປີກ່າເສີ ສົມເດັຈພູະເຈົ້ານ້ອງບາເທີ ກຸມໝິ່ນເທວາວົງສ໌
ວະໂຣປະກາຣ ເສນາບໍດີກະຊວງກາຣດ່າງປະເທສສຍາມ ໄດ້ເຊັນສັນຍາກັບ
ຝຣັ່ງເສສລົງວັນທີ່ 11 ອິກໂຕບ 1701 ບອນບົກດິນປັງຊ້າຍແມ່ນ້ຳຂອງໃຫ້
ຝຣັ່ງເສສ ແລ້ວໄທກໍປ່ອຍທ້າວພານໃຫ້ຝຣັ່ງເສສ ແລະເຈົ້າຄຳໂງ່ນກໍຂໍດໍ່ມອງ
ຊີເອີຣ໌ ໄຊແລຣ໌(Soler)ຂຶ້ນມາຊຽງຂວາງທາງຄຳມ່ວນແລະວຽງຈັນທນຶ່. ຄັນ
ເຈົ້າຄຳໂງ່ນຂຶ້ນມາເຖິງເມືອງພວນເປັນເຈົ້າເມືອງຊຽງຂວາງແລ້ວ ເພິ່ນໄດ້ຂໍ
ໃຫ້ຮັບບາລປຣັງຕິດດໍ່ກັບຮັບບາລໄທ ສິ່ງເຈົ້າຂັນດີຜູ້ເປັນພໍ່ຊາຍທີ່ໄທເອົາໄປ
ກັກໄວ້ກຸງເທພະນັ້ນຄືນມາເມືອງພວນ. ແຕ່ວ່າເຈົ້າຂັນດີຫາກສິ້ນພູະຊົນນໍ່ໄປ

---

(1) ນິນບິນ Ninh-Binh.

ແລ້ວ ໄທໄດ້ໃຫ້ເອົາຊາກສົພຂຶ້ນມາຊຽງຂວາງ.

ຮັດບາລຝຣັ່ງສິ່ງມອງຊີເອີຣ໌ ເດີລີໂນ (Delineau) ມາເປັນຂ້າຫວງປະຈຳ ແຂວງພວນ ບັງໃສ່ຊື່ເມືອງພວນເປັນຕູນິນ (Trầnnh) ໄດ້ດັງໃຫ້ເຈົ້າຄຳເຮືອງ ບຸດເຈົ້າອີ່ງເປັນກວາບດ້າວ (ເຈົ້າຄອງແຂວງພວນ) ແລ້ວປັນເມືອງພວນເປັນ ຝີ ເມືອງຄື: ເມືອງຄຸນ ເມືອງຄຳ ເມືອງຄັງ ເມືອງແສນ ເມືອງສຸບແລະເມືອງ ໝອກ. ເຈົ້າຄຳເຮືອງໄດ້ກະທຳບິດດຳຝຣັ່ງເລີຍຖອດບິສປັດດຳແໜ່ງອອກ ແລ້ວໃຫ້ມິແຕ່ເຈົ້າເມືອງປົກຄອງເມືອງກ່າວເທງນີ້ເທົ່ານັ້ນ.

ຈ.ສ. ໑໒໗໓ ປີຮ່ວງເຕີ້ ມອງຊີເອີຣ໌ ບາກເດເລີມີ (Barthélemy) ມາ ເປັນກອມມິສແສຣ໌ກູແວຣ໌ເນີມອງແຂວງພວນ ທ່ານໄດ້ເອົາດິນເມືອງສຸບແລະ ເມືອງຄັງຮວມເຂົ້າກັນເປັນເມືອງ ໑ ຊື່ວ່າເມືອງແປກ ແລະເອົາດິນເມືອງແສນ ຮວມເຂົ້າກັບເມືອງຄຸນ ເພື່ອໃຫ້ມິແຕ່ ໔ ເມືອງຄື: ເມືອງຄຸນ ເມືອງຄຳ ເມືອງ ແປກແລະເມືອງໝອກ ຕູອດມາເຖີງວັນນີ້ເປັນແຂວງ ໑ ມີເຈົ້າແຂວງປົກ ຄອງຮວມປູ່ໄພະຮາຊອານາຈັກຮ່າວ ພາຍໃຕ້ຮົ່ມທຸງລ້ານຊ້າງຮົ່ມຂາວແຫ່ງ ວົງສະຫະພັນຝຣັ່ງເສສ.

+ +

+

ບັງມິບຸດເຈົ້າອີ່ງສາມພິນ້ອງ ທີ່ໄດ້ໝີເສີກໄປປູ່ພັນລຳ ຊື່ເຈົ້າສຸວັນ ເຈົ້າບຸນຄົງແລະເຈົ້າດວງດີ ໄດ້ພາກັນມາປູ່ເມືອງບຸຣິຄັນ. ເມືອງບຸຣິຄັນນີ້ພະບາ ອາມາດບັນຍາບທັພໄທ ໄດ້ຂຶ້ນມາຕິຫທີ່ວຽງຈັນທນ່ແດກແລ້ວ ກໍໄປດັງບ້ານນາ ແທ່ນເປັນເມືອງ ເອີ້ນວ່າ ບຸຣິຄັນນິຄົມ ແລະດັງໃຫ້ເຈົ້າສຸວັນຂຶ້ນເປັນເຈົ້າ ເມືອງ ທ້າວຄຳດາອາຈບາໄຖເມືອງຄັງເປັນອຸປຣາຊ.

ເມື່ອເຈົ້າສຸວັນນັ່ງເມືອງບຸຣິຄັນ ໄທໄດ້ມອບຄົວພວນ ໖໐໐ ຄົນໃຫ້ມາດັງ ປູ່ເມືອງບຸຣິຄັນ. ຄັນເຈົ້າສຸວັນສິນພະຊົນມີແລ້ວ ເຈົ້າບຸນຄົງແລະເຈົ້າດວງດີກໍໄດ້

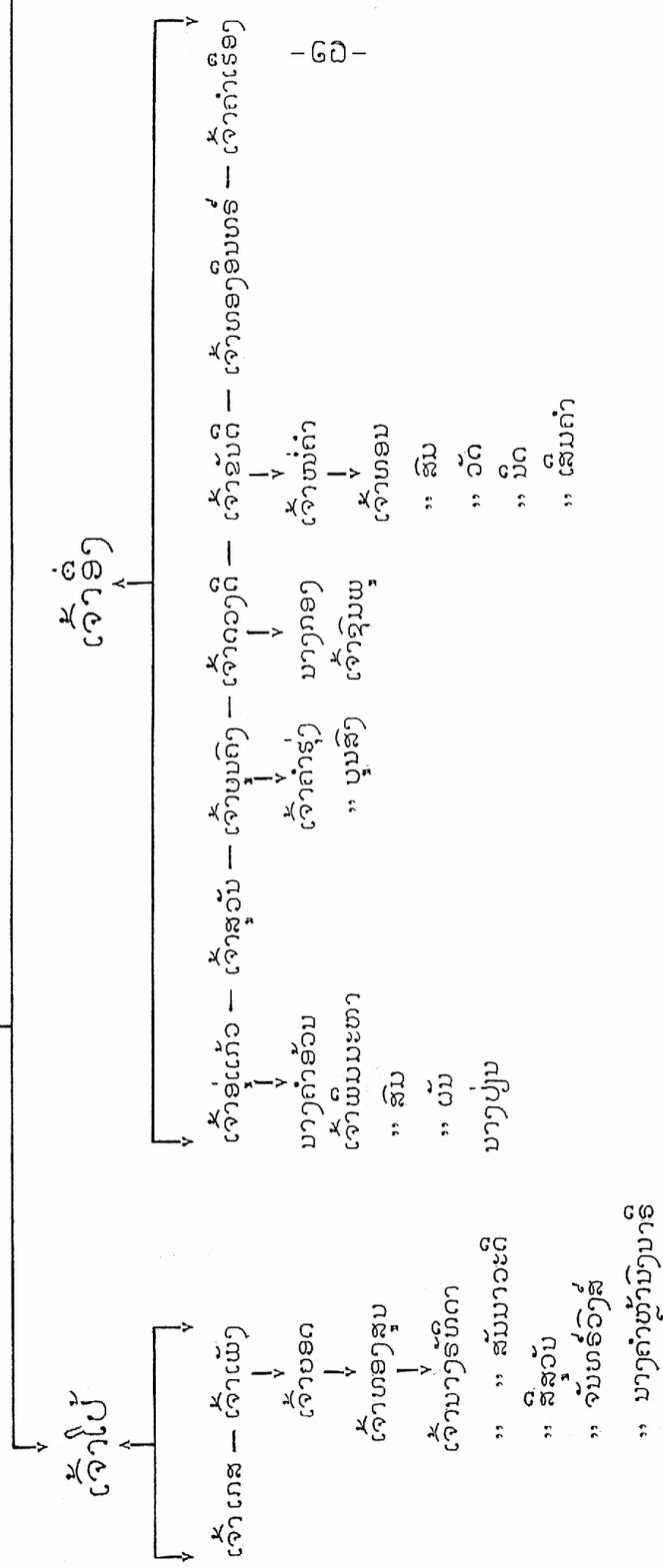
ເປັນເຈົ້າເມືອງສືບຕໍ່ໆມາເຖິງເຈົ້າຄຳຮຸ່ງ. ດຽວນີ້ຕາແສງປົກຄອງ ເອີ້ນວ່າ
ຕາແສງບໍ່ຄິດ ຂຶ້ນກັບເມືອງປາກຊັບ.

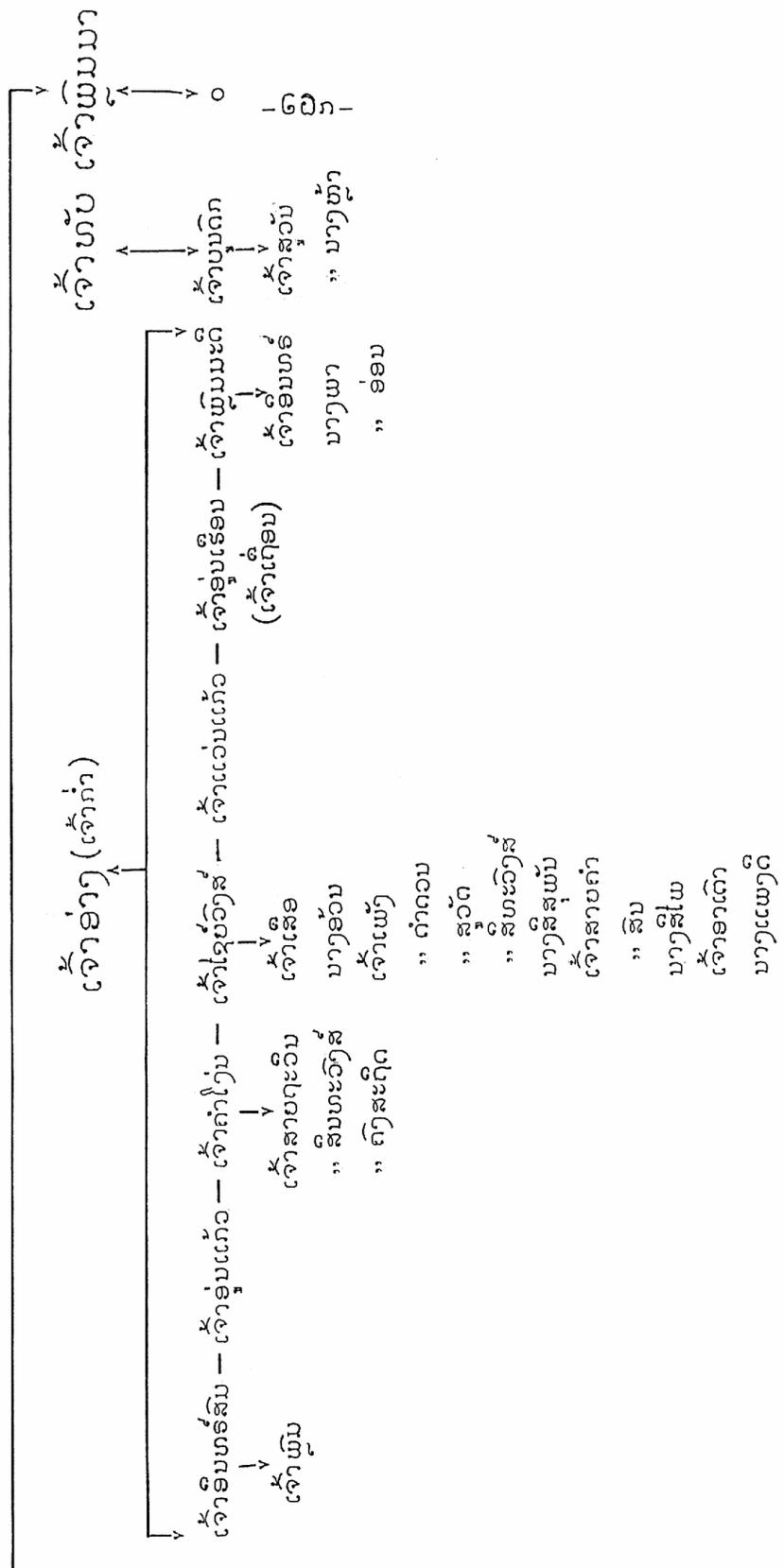

နပတီ ၈ - ဇော်အုတ်ဘိန်း အာပု လလ ပီ

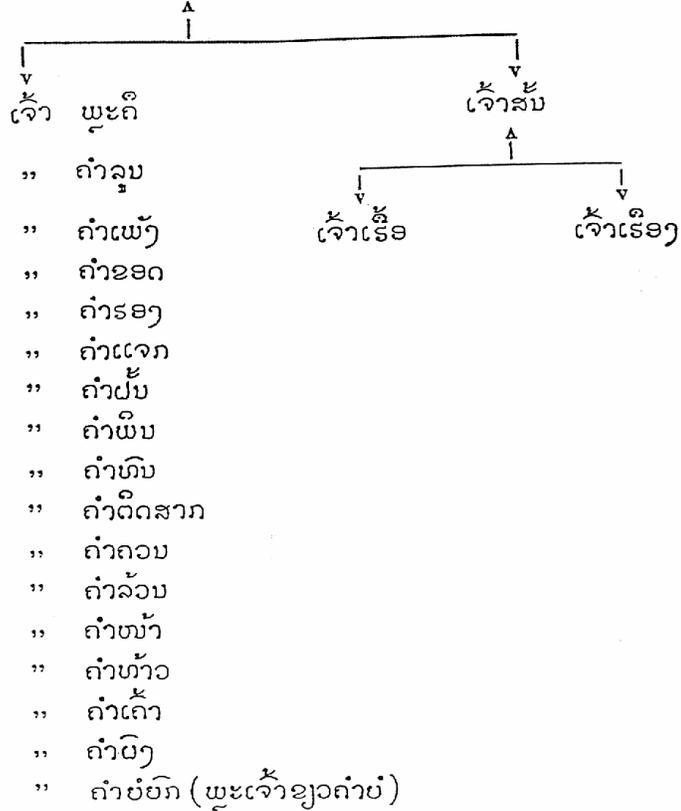
ເຈົ້ານ້ອຍ (ສຸທະກະສຸວັນນະກຸມາຣ)

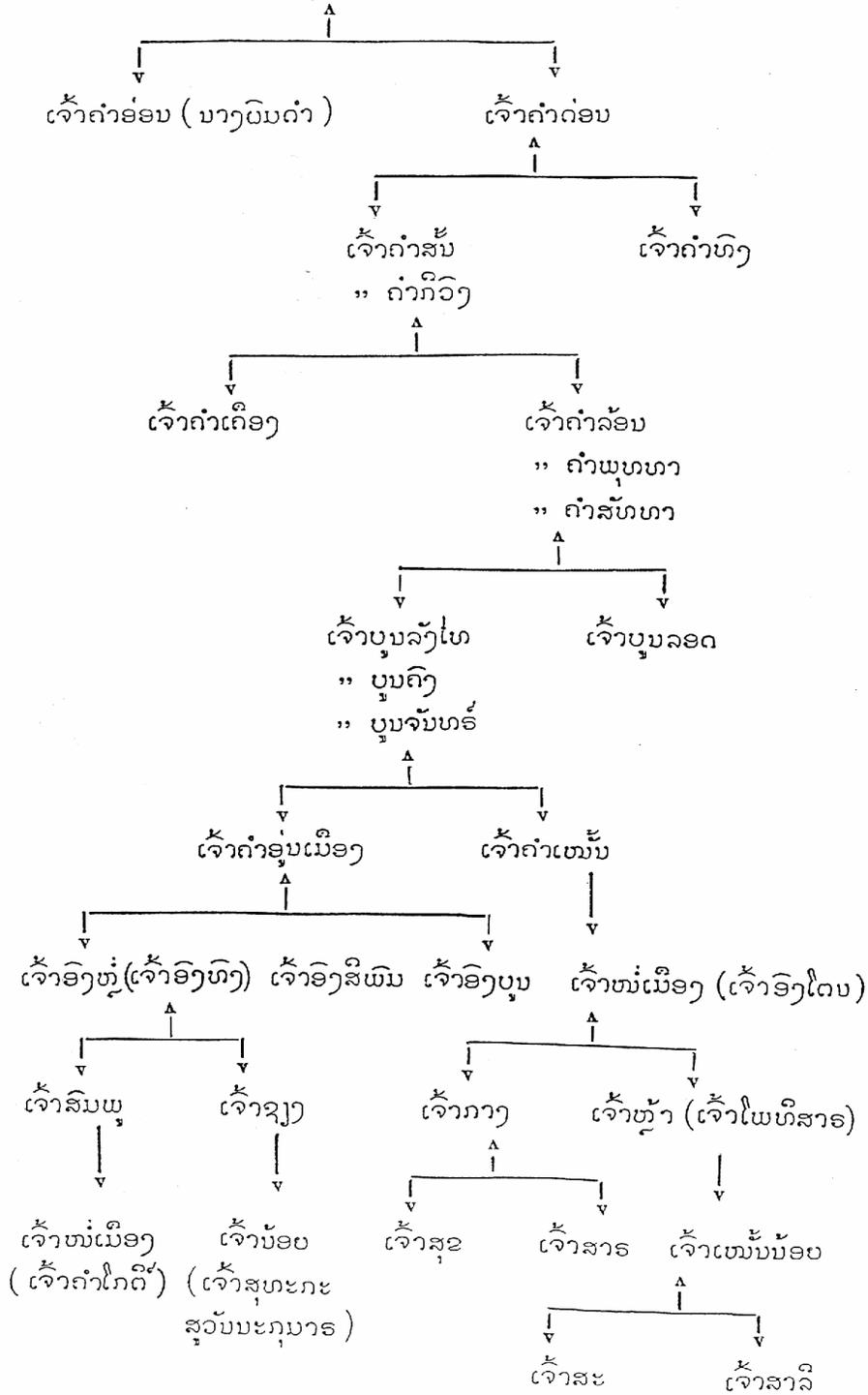

ລຳດັບກະສັດຍ໌ເນືອງພວນແລະຜູ້ສືບສາຍສກຸລ

- ເຈັດ ເຈືອງ
- ” ຈອນ
- ” ຈອດ
- ” ຈິວ
- ” ຈັນ
- ” ບອດບໍ່ຄຳ
- ” ຍີ (ເຈົ້າພູະຍີຫິນ)

ເຈົ້າລ້ານຄຳກອງ (ພະເຈົ້າອິສະເຊດຖາ)
” ຄຳອຸ່ນເມືອງ (ພະເຈົ້າບ້າຂາວ)

ຮູບທີ່ ໒ - ເຈົ້າສາບຄຳ ສຸທະກະກຸມາຣ ເຈົ້າແຂວງພວນ

ປະວັດຕິ ເຈົ້າສາຍຄຳ ສຸທະກະກຸມາຣ

ເກີດວັນທີ່ ໒໕ ພາກສ່ ໑໙໑໘ ທີ່ຊຽງຂວາງເມືອງຄູນ ແຂວງພວນ ເປັນ
 ບຸດເຈົ້າໄຊຍ໌ວົງສ໌ ແລະ ໝ່ອນດວງດີ. ເມື່ອອາຍຸ ໘ ປີໄດ້ເຂົ້າໄປສຶກສາຢູ່ໂຮງ
 ຮຽນຊຽງຂວາງ ເສັງໄດ້ຊັບປະຖົມສຶກສາແລ້ວອອກໄປຮຽນຢູ່ເມືອງຫາໂນບ ປະ
 ເທສແກວເໜືອ ກັບຄືນໄປຮຽນຢູ່ໂຮງຮຽນຣັຖປະສາດລາວເມືອງວຽງຈັນທັບສຳ
 ເຮັດວິຊາກົດໝາຍທ້າຍປີ ໑໙໔໔ ອອກມາເປັນສມຽນຝັກຫັດໄປປະຈຳກາຣຢູ່
 ເມືອງຊຽງຂວາງ. ວັນທີ່ ໑ ເສັບຕອນ ໑໙໔໖ ວ່າກາຣເຈົ້າແຂວງງພວນໄດ້ທຳ
 ກາຣວິວາຫະມົງຄົລເອົາກັບບາງແກ້ວອຸດອນ ເມືອງສວັນນະເຂດ ມີລູກຍິງຊື່
 ເຈົ້າສາຍມະນີລາ ໄດ້ເລື່ອນບິສໂດບພິເສສເປັນອຸປຣາດຊັບທີ່ ໑ ໃນສະຖານມີ
 ຄວາມອາລິອາລອບຕໍ່ຊາວເທັງກັບແມ້ວໃຫ້ຖືກຕ້ອງຄ່ອງກັນ. ໄດ້ຮັບເຄື່ອງອິສ
 ສຣິຍາພຣເປັນບຳເໜັຈ ທີ່ໄດ້ຈັດກາຣບ້ານເມືອງໃຫ້ຄືນສຸ່ຄວາມສົງບ: ຕູ້ລ້ານ
 ຊ້ານຮົ່ມຂາວຊັບທີ່ ໕ (Chevalier du Million d'Eléphants) ຕູ້ລົງຄາມປີ໑໙໓໙
 (Croix de guerre 1939) ຕູ້ດັດ້ານສັດຊອງຝຣັ່ງລາວ (Médaille de la résistance
 Franco-Laotienne) ຕູ້ທີ່ຣະລິກມຫາສົງຄາມໂລກ(Médaille Commémorative de la
 guerre) ຕູ້ອະນານິຄົມ (Médaille Coloniale) ຕູ້ລົງຄາມຂອງກອງທັພພາຄອາຊີ
 ດາວັນອອກ (Croix de guerre T.O.E.) ຕູ້ກະເສຕູ້ທິກາຣອານາຈັກຣື້ຊັບທີ່ ໕
 (Chevalier du Mérite agricole du Royaume) ຕູ້ຊັບສູງຂອງຝຣັ່ງເສສຊັບທີ່ ໕
 (Chevalier de la Légion d'Honneur).

+

+

+

ກົງດິນເມືອງພວນ

ເມື່ອນັ້ນຂຸນລໍເຈົ້າກະສັດາດິນພີ່ ພູະກໍເສວິບເມືອງລ້ານຊ້າງບູສ້າງປູ່
 ກະເສີມ. ກໍຈຶ່ງຄິດເຖິງນ້ອງເຈັດເຈືອງພົງສະກະສັດີບໍ່ ອົງຄໍ່ເສວິບເມືອງພວນ
 ບ່າບນະຄຣເປັນເຈົ້າ. ເຫດວ່າສເນ່ຫາເຈົ້າສອງພູະອົງຄໍ່ຮັກຍິ່ງ ມັກໄຄ່ເຫັນ
 ໜ້ານ້ອງແພງລ້ານພີ່ເຊັ່ງ. ພູະຈຶ່ງໃຊ້ຂຸນໃຫ້ງ່າງດິນໃຫ້ໄປເຊີນອົງຄໍ່ນ້ອງເຈັດ
 ເຈືອງສເດຈັດວນ. ເມື່ອນັ້ນພູະກໍສເດຈຈາກທ້ອງພິລລ້ານແຫ່ແຫນ. ກໍຈຶ່ງ
 ໄປເຖິງເຈົ້າຂຸນລໍດິນພີ່ ພູະພີ່ເຈົ້າມາດອ້ອນແຕ່ໄກ. ພູະກໍມາພົບເຂົ້າໃນເມືອງ
 ເຊົາຈອດ ໃນທີ່ພູເຂົາກ້າກາງທ້ອງເຄິ່ງເມືອງ. ສອງພີ່ນ້ອງຈາດ້ານຊື່ນຊົມ.
 ເມື່ອນັ້ນອາມາດບໍ່ພ້ອມທັງຂ້າໄພ່ເມືອງ ນອງກັນມາເບີກບະສີເຈົ້າສອງພູະ
 ອົງຄໍ່ສຸດິດແຫ່ນ ຈາຕຶກຖ້ອຍປະໂນຄພູະໃຫ້ທັງສອງ ພູະອົງຄໍ່ນາມລູກພູມ
 ພາບພ້າ. ເມື່ອນັ້ນຂຸນລໍເຈົ້າເມືອງຊວາກອບກ່າວ ເຮົານັ້ນເປັນພີ່ນ້ອງພົງສໍເຊື້ອ
 ພໍ່ແມ່ດຽວ. ເຮົາກໍໄດ້ປູ່ສ້າງເສວິບຣາຊາທົງເມືອງນີ້ແລ້ວ ເປັນເມືອງຖັດດໍ່ກັນ
 ຈົນໃກ້. ໃຫ້ປະກອບດ້ວຍໄມຕືປ່າຂາດ ໂດບດັງພູະພໍ່ເຈົ້າສບົດນ້ຳແກ່ເຮົາຫັ້ນ
 ທ້ອນ. ອັນນີ້ ກໍຄວນກົດໝາຍໄວ້ແດນເມືອງດິດດໍ່ກັນນັ້ນ ເປັນເຂດໄວ້ຢ່າ
 ໃຫ້ລ່າຄຳຊອບແທ້ດາບ. ແຕ່ນັ້ນຂຸນລໍພ້ອມຣາຊາເຈັດເຈືອງ ພູະກະສັດີບໍ່ພີ່
 ນ້ອງປັນໃຫ້ເຂດເມືອງ. ສອງພູະອົງຄໍ່ເຈົ້າດອງຕາດເຂດ ເມືອງພວນແລະ
 ເມືອງລ້ານຊ້າງໝາຍໄວ້ເຂດແດນ. ເພື່ອໃຫ້ດັງປູ່ໝັ້ນເຖິງເຂດມຫາກັບ
 ສອງກະສັດີບໍ່ປັນເຂດກັນສັນນີ້ ເຈົ້າກໍບໍ່ໃຫ້ລ່າມ້າງບັງເຂດບູຣີເມືອງ ເພື່ອ
 ໃຫ້ເປັນຫຼັກສິນໄປເຊັ່ນພົງສໍແທນເຊື້ອ. ເຊັ່ນລຸກໄວ້ແກ່ເຊັ່ນຫຼາຍ ເຫັນ
 ລ່າດັບຫຼາຍກອດກາຍເມືອໜ້າ. ສອງກະສັດີບໍ່ເຈົ້າຈຶ່ງປູ່ບແດ່ງໃຫ້ຂຸນໃຫຍ່
 ທັງ ກຸ ໄປໝາຍເຂດທ້ອງເມືອງລ້ານຊ້າງເມືອງພວນໄວ້ເຂດດິນ .

ດັງແດ່ນ້ຳຄາມຂຶ້ນເຖິງພູເຂົາຫຼຸບ ດັງທິນນັ້ນເປັນຫຼັກໄວ້ເຂດເມືອງ.
 ແລ້ວເລົ່າດັງໄດ້ຂຶ້ນນຳນິວພູເຂົາຫຼຸບ ດັງແດ່ນັ້ນຂຸນທັງ ກຸ ກໍຍັງເຊົາຫັ້ນ.
 ແຈກແບ່ງກັນ ມີ ຂຸນ ໄປທາງໄດ້ໝາຍເຂດບູຣີເມືອງ ໔ ຂຸນ ໄປທາງເໜືອ
 ຈໍ່ແດນໝາຍໄວ້. ພວກໝູ່ໄປທາງໄດ້ດັດໃສ່ພູໂທນ ດັງແດ່ພູໂທນລັດລ່ວງ
 ລົງໄປຫນ້າ ທັງແກ່ວກັບແກ່ວກ່ອງລັດໃສ່ພູນອນ ໄປເຖິງກະແທທົງຮອດກະ
 ເຊິງພາບໄດ້. ແດ່ນັ້ນໄປບ້ານດ້ວງລັດໃສ່ເມືອງກາຍ ເມືອງຊອງເຖິງນາງາປ່າ

ແຕ່ເທິງບ້ານ. ບ້ານທິນນ້ອຍເທົ່າຮອດນາຂົນ ລັດໃສ່ເມືອງພູນຂວາງ ຮອດ
 ນາປູນພູນ. ນັບແຕ່ບ້ານຊ້ອນໃຫ້ລັດໃສ່ສົບເມີຍ ລົງໄປດາມງື່ມນັດທິວັງນ້ຳ.
 ນັບແຕ່ທ່າຫ້ວຍນ້ຳນັດທິວັງນ້ຳ ລັດໃສ່ພູທົງໄປໄດ້ນ້ຳນິວຂຶ້ນ. ແຕ່
 ນັ້ນໄປຊ້ຳກ້ານບ້ານທິນຄອນເຖິງຊະແວກ ນັບແຕ່ຊຽງຊອບ ຊຽງຄອນເທົ່າ
 ເຖິງໄດ້ປາກຊວາ. ລັດແຕ່ນັ້ນໄປຮອດແຄນຊັນ ເຖິງຊາບພວນ ຊາບລາວ
 ຮອດຊຽງຄອນພູນ ດັດໃສ່ທ້ອງແກ່ວໄດ້ເຖິງພະບອນບ້ານແດ່ກ ລັດແຕ່ນັ້ນ
 ເຖິງນ້ຳຊີຊະດົງ. ນັບແຕ່ຊະດົງຂຶ້ນເມືອເໜືອດາມກະແສ ຮອດທີ່ຄົນກ່າວ
 ເວົ້າໝ່ອນເທົ່າທ່າເພັບຫ້ນແລ້ວ. ນັບແຕ່ທ່າເພັບໄປເຖິງເທົ່າແຄນເມືອງຄຳ
 ກິດ ທີ່ນັ້ນເປັນເຂດທ້ອງຫົນໄດ້ແຫ່ງເມືອງແທ້ແລ້ວ. ນັບແຕ່ບອດທາໄສ
 ໄປຮອດປ່າຂຸນພູນພັນໄກ ໄປເຖິງພູແສດ ດອບດົງກວ້າງ. ໄປຮອດບາດັບເທົ່າ
 ເຖິງຂຸນຫ້ວຍເລືອກ ລັດລ່ອງນ້ຳເຖິງຫ້ວຍຫາດດາວ. ຂ້າມນ້ຳໄມ້ດັດໃສ່ຜາຫຼວງ
 ໄປນ້ຳນິວລ່ອງລົງມີຊ້ຳ. ນັບແຕ່ນ້ຳໄມ້ເທົ່າຮອດສົບສວ່າງ ລັດຂຶ້ນນິວພູຫຼວງ
 ບໍ່ແຄນດິນກວ້າງ. ໄປເຖິງແຄ້ວນແຮ້ວພູນເມືອງດາ ເປັນເຂດທ້ອງກົງ
 ຣາຊບູຣີ ມີຫົນບົວຣະພາວັນອອກແມ່ນເມືອງພວນແລ.

ອັນວ່າຂຸນທົງ ໔ ຂຶ້ນທາງເໜືອໜາຍເຂດເມືອງນັ້ນ ດັ່ງແຕ່ພູເຂົາຫຼຸບ
 ຫັນໜາຍນ້ຳບ່ອນດຽວ. ດັ່ງແຕ່ນັ້ນເທົ່າຮອດສົບສາບ ລັດໃສ່ສັນນິວພູເນັ່ງໄປ
 ພາຍຫ້າ. ໄປເຖິງເທົ່າ ນິວພູດັບໄມ້ມ່ວງ ທີ່ນັ້ນມີມ່ວງໄມ້ລຳດົວໃຫຍ່ສູງ. ດັ່ງ
 ແຕ່ກົກມ່ວງຂຶ້ນວາເມືອເຖິງງ່າຊຸນນັ້ນ ສັງຂະບາວ່າໄວ້ປະມານໄດ້ ໕ ວາ. ລວງ
 ໃຫຍ່ໄດ້ ໔ ອັນມີງ່າສອງອັນເປັນສອງພັນທຸ່ດ່າງກັນຈິງແທ້. ງ່າທີ່ເປັນມ່ວງ
 ປ້ານຣິສຣ່ວງມັບຸຫວານຄິດັ່ງເທພານາປູກແປງໜາຍໄວ້ງ່າມື່ງດູດະກາຣບຸ້ງ
 ຜະລາເຫຼືອງຫຼາກ ເປັນໜາກມ່ວງເຂັ້ມຄຳແທ້ທ່ຽງຈິງ. ອັນວ່າລຳພາດັບລຸກໂຂ
 ໄມ້ມ່ວງລຳນັ້ນ ຂຸນກໍໜາຍຈິໄວ້ເປັນໜັ້ນເຂດເມືອງ. ລັດແຕ່ນັ້ນຫຼາຍລັບອະຣັນ
 ບາ ເຖິງທີ່ເມືອງຄຳຜຸງ ຜ່ານພະບະຄຣໄປໜ້າ. ໄປຮອດບ້ານເຖິງບ່ອນພະລານ
 ພຽງ ເຮວລັບເຖິງເຖືອນພົງໄພກວ້າງ. ລັດໃສ່ຫ້ວຍນ້ຳສຽນເມືອງສັນ ເຖິງສົບ
 ຊິວລ່ອງລົງນ້ຳຫ້ວຍ. ໄປເຖິງຫ້ວຍນ້ຳຫຼວງໄຫຼລ່ອງລົງຮອດຫ້ວຍນາງແລ້ວເລົ່າ
 ໄປ. ເຖິງນ້ຳເນີນນອງນັດທິໃຫຍ່ ຂຸນກໍຊີຣ່າງໃຫ້ໜາຍໄວ້ເຂດດິນ. ດາບ
 ດໍ່ເທົ່າແຄນເຂດເມືອງພະກັນ ຂຸນກໍກິດໜາຍເມືອງເຂດດິນພາຍພູນ. ທີ່

ນີ້ເປັນເຂດທ້ອງນະຄອນຊາເມືອງພວນແທ້ແລ້ວ. ພາບທົນເໜືອແຫ່ງ
ເມືອງພະເປັນເຈົ້າ.

ເມື່ອນັ້ນຂຸນໃຫຍ່ເຈົ້າທັງ ໗ ຄົນນາ ຖວາຍຄຳຄວນເຂດດິນທນເຈົ້າ. ເມື່ອ
ນັ້ນຂຸນລໍພ້ອມກະສັດາເຈດີເຈືອງ ຈາຖືກຖ້ອບຄະດີແມ້ງດໍກັນ. ອັນວ່າຂົງເຂດ
ທ້ອງເມືອງລ້ານຊ້າງ ເມືອງພວນປັນເຂດກັນນີ້ ໃຫ້ຈີ່ແຈ້ງຈຳໄວ້ຊູ່ທາງ. ໃຫ້
ເປັນໜັ້ນທຸ່ງໄວ້ເຖິງເຂດມຫາກັບ ໃຜຜູ້ໂລພາເຫັງໂຄບຊົງເມືອງບ້ານ. ສິບ
ເຊັ່ນລຸກໄວ້ເມືອເຊັ່ນຫານ ເຫຼັ້ນ ໄປເຖິງຫຼ້ອນກອດກາຍແທນເຊື້ອ ອັນວ່າບາຄະ
ໂລນ້າສມຸທຫຼວງເອີ້ນຂາດບາມໃດ ຊາບມຸ່ນນ້າງປົວຂັ້ນໂລກທະລາບ. ເຂົາ
ສເມັ້ນລັ້ມອໍລະທາຍທັງໂລກ ໄຜເກີດໄໝ້ກັບພຸ້ນ ຈົ່ງໃຫ້ຫາບນັ້ນເນີ. ບາມໃດ
ກັບໄປນ້າງດັງຢູ່ເທັບລະຄາ ໃຜກໍບັງຊົງແທນສິບເມືອງແທນທ້າວ. ຢ່າໄດ້
ນ້າງໃຫ້ລ່າຄຳກະສັດີຍ໌ ໃຫ້ຄໍອບປົວລະບັດໄປດັງຮາບັນໄວ້. ໃຜຜູ້ໂລພາພັນ
ໄປຊູຊົງບາດ ໃຫ້ລ່າມ້າງຄຳຕ້າມແຫ່ງຮາ ໃຫ້ມັນດັບມອດນ້ວຍສວັບບອດດວງ
ປີ ອິນດາຍສິບປະກາຣເກີດມີເມືອໜ້າແທ້ງເນີ. ແມ່ນວ່າດົກໄປໄໝ້ອະເວຈິໜ້
ໃຫຍ່ພຸ້ນທ້ອນແສນປີນັ້ນຢູ່ຈົນໃນໜ້. ບາບໜັ້ນຊັ້ນເຖິງຊົ່ວຢ່າຣີ ປີເດືອນມັນຢ່າ
ບິບບາວກວ້າງ. ມັນປຸກໄມ້ຢ່າໃຫ້ທັນປົງເປັນໄປ ມັນປຸກຫວາຍຢ່າໃຫ້ເຄືອທັນ
ຫຼ້ອນ ມັນແຕງນໜ້າເມືອບິນໃຫ້ຜ້າວ່າ ມັນໄປຢ່າໃຫ້ເສືອຄັງວຄາບກິນ. ມັນ
ໄປທາງນ້າໃຫ້ເງືອກໃຫຍ່ກິນມັນ ຄອງຈິບຫາຍເຖິງສູ່ວັນຢ່ານ້ອຍ. ດັງເຊັ່ນລຸກ
ເມືອເຊັ່ນຫານ ເຫຼັ້ນຫຼ້ອນກອດກາຍພາຍໜ້າ. ໃຜຢ່າໂລພາພັນໄປຈຳທ່ານ
ຊ່ວຍ ຢ່າໄດ້ອ້າງດາບກ້າເລວຂ້າຂົ່ມກັນ. ແມ່ນວ່າໄພນ້ອຍດົກເມືອງໃຜ ໃຫ້ກູ
ນາຄິນສົງ ຊ້າງນ້າດົກທັງກວ້າງຄິນໃຫ້ແກ່ກັນ. ເມືອງໃຜໄວ້ເມືອງມັນຢ່າລ່າ
ເມືອພິ່ນອັງໄດ້ກິນນ້າສະບົດໃຫ້ແກ່ກັນ. ຄຳຈາລຶກໃຫ້ໜັ້ນແທ້ເຖິງເຂດມຫາ
ກັບ ໃຫ້ເປັນຫຼັກສິມແກ່ພັງສ່ແທນເຊື້ອ. ໃຜຜູ້ບໍ່ພັງຄຳອັນກ່າວມານີ້ ສັພ
ພະຍເຈົ້າເກີດມາແທ້ກໍຢ່າໃຫ້ພິ່ເຫັນ. ອັນວ່າສອງກະສັດີຍ໌ເຈົ້າສະບົດຄຳແລ້ວ
ຢ່າ ເມື່ອນັ້ນ ເຈດີເຈືອງເຈົ້າເລີບຕ້ານສັງເມືອ. ຂ້ອຍຂໍລາພິ່ເຈົ້າພະບາທຂຸນ
ລໍກ່ອນແລ້ວ ທັງຊາວເມືອງຢູ່ບິບບາວໜັ້ນ. ບາມດີແລ້ວຮາຊາສເດັຈ້ດ່ວນ
ຫຼາຍພ່ານນາແທ້ຮອດເມືອງ.

ສາສນ໌ເຈົ້າສາລິເຮັດໄປເກື້ອຍໄທ
(ເຈົ້າໜອງຄາບ)

ບາມນ້ຳເມືອງພວນກວ້າງ
ວັດວາອາຮາມເຈດີບ໌ພຽນກໍ່ສ້າງ
ເລີບເລົ່ານິສັດທວານເຖິງ
ຂຸດກິນນ້ຳງພູະທາດແກ່ນໃຈເມືອງ
ຄອງເມືອງບຸບທະລາບສູນເສົ້າ
ຄວນທີ່ເຮົາຮືບໃຊ້
ຄວາມລະຫັດຢ່າເອົາມາເວົ້າ
ຂ້ອຍຈາດ້ານຕໍ່ກັນ.

ສິເສງເຮືອງຮຸ່ງ
ເຮືອງເດຊຮັງສີ
ເປ່ເພຄອງແກ້ວ
ທັງອາຮາມຫຼວງ

ສາສນ໌ສິ່ງເອົາເສິກ
ດີດໍ່ເຈົ້າແລະ

ໜ່ອຍບໍ່ນານ
ຫາບ່າວແກ້ວ
ໄປດານໄປ
ຂ້າມເທສໄທ້
ຮອດໜອງຄາບ
ພູະຣາຊສຸວໍ່
ພູະຣາຊສຸຣິນ
ບ້ານນອກເນີນາ
ນ້ຳປອດບາມດີ
ດາດີທຸກໜູ່
ຫ້າງດາກາຣທັພ
ຂຸນນາຍທັງປວງ
ບ້ານພອກເມືອງເພັງ
ເຂົ້າສາຣໜອງເຂັງ
ບ້ານດ້າງຫັນທອງ
ໜາບຮອດໄດບກາຣ

ແປງສາສນ໌ເລີບແລ້ວ
ໄປເພື່ອນພໍ່ສາມ
ເຖິງໄພປ່າໄມ້
ໄປຮອດແຄມຂອງ
ບໍ່ສາມຖວາຍບາທ
ເຄື່ອງພ້ອມຂອງພໍ່ ຖວາຍບາທພູມິນ
ຈິ່ງແປງໝາບບອກ
ນາດາປັດຂອດ
ໃຊ້ບາດີຖີ
ຢ່າຄ້າງຢ່າຄາ
ນັບໄດ້ພັນປາບ
ປາກຊ່ວຍຫ້ວຍຫຼວງ ຊະງັໜອງເກີນ
ອະລິນພານດ່ານ
ປາກເປັງປາກເປ່
ແຄມຂອງປັດຂອດ
ເຂົ້າສຸກເຂົ້າສາຣ

ບັງແຈວກັບເກືອ	ຫ້າງເມືອຢ່າງນາມ
ເອົາກາສເລັ່ງເລວ	ຂ້ອບພູະກະໂບມສັ່ງ
ຢ່າລັບຢ່າບັງ	ຄັບສັ່ງໄອກາສ
ຍົກທາສເອົາໄປ	ບໍ່ອັບບໍ່ໄພຍ໌
ຈັດໄປຢ່າຢູ່	ພໍ່ໝູ່ນາບກອງ
ປູນປອງເລີບແຕ່ງ	ທຸກແຫ່ງນຳມາ
ຊະຣາເພກາສ	ແຕ່ງໄວ້ເດີມຫຼັງ
ໄທກາສໄທຄັງ	ຫຼັງບັງບໍ່ອັບ
ໄປໂກທກ້າ	ເກນເອົາມາໂຮມພ່າພ້ອມ
ບ້ານຫ້ອນບໍ່ໄອ	ພັກໄຄເມືອງໝີ່
ຊົງຂີ່ຊົງຊຽນ	ສະລຸມນາຮອດ
ເຂາະຂອດຄົນຊາບ	ກຳໜົດກົດໝາຍ
ໝອງຫັນໝອງຄາຍ	ພັນປາບບໍ່ອັບ
ພໍ່ອັບນາຍຄັນ	ລ້ວນຂບັນຂັນແຂງ
ແຕ່ງທັພດັບເສິກ	ບັບບ້າຍລິລາ ປາບໝູ່ປັຈຈາມິດ

ເຈົ້າໝອງຄາຍເກນກຳລັງທັພແລ້ວກໍຍົກ
ຂຶ້ນໄປຊຽງຂວາງຕາມທາງເສັ້ນບ້ານຊ້ອນເມືອງເລິກ

ບູຣົມມະນາຖ	ພູະສາຊຸສຸຣິນ	ພູນິບບ້າຍຍົກ
ຍາມໄຊກໄຊຍ໌ໄຍ	ປາໄຕແຕ່ເຊົ້າ	ຂຸນເຝົ້າລາລົງ
ພູະອົງຄໍລິລາ	ເສນາຖ້ຳແກ່	ແຕ່ງຊັ້ນພູບານ
ອົງຄໍກາສລິເຕຊ	ຮອດເຂດຄາເມ	ເຄເຄໄປໜ້າ
ໄພ່ຟ້າເນືອງນອງ	ຂ້າມຂອງບິບ້າຍ	ຫອກດາບທັງປີບ
ລຸກຊິນມິນາກ	ບ້າຍຈາກແຄມຊີລ	ແຕ່ງເຈົ້ານຳດິນ
ຂ້າງຊ້າຍຂ້າງຂວາ	ຂີ່ນ້ຳຂີ່ລວາ	ກາຍເຂດກາຍນາ
ນັກຄາໄຕ່ເດົ້າ	ເດີນເຊົ້າທຸກວັນ	ຈາກນັບທຸກເມື່ອ

ເຊື່ອໄດ້ສິ່ງຂອງ	ແມ່ງົວດົວຄວາບ	ຝູງຂ້ອບຍິງຊາບ
ເຂົ້າຂອງສົມບັດີ	ຫັດຖີອັດສາ	ວັດຖາບິນແຜ່ນ
ລູກແລ່ນບິນດີ	ເຂົ້າປ່າຄີຣີ	ດອກຈິຈຸມຈໍ່
ຊ້ອ້ງຊໍ່ບານເຮືອງ	ແດງເຫຼືອງຫຼາງຊໍ່າ	ແທ້ພ່າຫຼາບຜິວ
ລິວລິດ້ປ່າ	ຂ້າມທໍ່ກາບແດນ	ພັນແສນໄປກ່ອນ
ຂັນງ່ອນພູດອບ	ຄອບເຫັນຊຸ້້ອ້ອນ	ແດດຮ້ອນຮົບຫວາບ
ພະນິກາບກິນງາບລວດແລ້ວ	ລ້າງແຂ້ວສີພັນ	ເອົາກັນບ້າຍຍົກ
ເຖິງໂຄກແຄມຊັນ	ບໍ່ຄ້າງບໍ່ຄາ	ກາບນາເນືອງເລິກ
ເອົາເສິກນາເນືອງ	ຄິດເຄືອງທັງປີ	ພດີພໍ່ແດນ
ພັນແສນເລີບລ່ວງ	ເຖິງຂວາງຊຽງດີ.	

ຮອດເຈົ້າວຽ້ນແສນ ຄັນໄດ້ເຂົ້າເຝົ້າເຈົ້າວຽ້ນແສນແລ້ວ
ກໍກາບເຂົ້າໄປຊຽງຂວາງໃນຄືນນັ້ນ

ເຊີນສີເສວິບໂພຊຸ້	ພະໂສດຈິນດາ	ເສິກຣາຊາລ່ວງມາບໍ່ ນ້ອຍ
ສັງກາດ໑໑໙໓	ດົກເດືອນຍີ່	ເຖິງທີ່ພາບແຮມ
ແຕ່ນັ້ນພູມິນ	ພະຣາຊສຸຣິນ	ໃສ່ຫວ້ານໃສ່ຄົງ
ພະອົງຄໍ່ພູເບທ	ກາບເຂດຊຽງດີ	ແສງສີດົກຕໍ່າ
ແຂວຄໍ່າມາເນືອງ	ຖິບເປືອງເຮວຮອດ	ເຂົ້າຈອດຊຽງຂວາງ
ແຕ່ນັ້ນມິນາມ	ເຈົ້າສາຣໄປເຝົ້າ	ສູ່ເຂົ້າອາຫານ
ເຊີນພະອົງຄໍ່ກາຣ	ໂທສທານຊິວິດ	ທັງຈິດທັງໃຈ
ຖວາບບາທບາທາ	ຕາງດອກນາລາ	ບູຊາບອດແກ້ວ
ໄຫວ້ແລ້ວທຸກອັນ	ຈອນທັນພະບາທ	ພະຣາຊສຸຣິນ
ຣໍາພິງພາບດົວ	ບໍ່ກົວເກງຂາມ	ເຖິງບານໄກ້ຮຸ່ງ
ເຈົ້າມຸ່ງເນີນພລັ່ນ	ໄກ່ຂັນສາມທິ	ແຕ່ງດີທຸກຄ້າຍ
ປົກຊ້າບປົກຂວາ	ໂບທາໄຫຼອອກ	ຫອກງ້າວທັງປືນ

ລຸກແມ້ງຕໍາໂດນ
ໄທຂັນໄລ່ດ້ອນ
ພ່ອງລັມຄານໄປ
ດາບປຸ່ກາງຄັງ
ເສັ້ນທີ່ເວ້ນຫຼີກ
ແຕ່ນັ້ນເສນາເຈົ້າ
ປຶກສາພິລໄພ່

ເຂົ້າໂດນອອກຕ້າຍ
ເລືອດຂ້ອນໄຫຼນອງ
ເປັນໝູ່ເປັນກອງ
ພ່ອງບັງໝີໄດ້
ບໍ່ດ່ຽງກາຣເລວ
ທັງປວງຂຸນຫຼວງຜູ້ໃຫຍ່
ຈັກໄລ່ຄົວລົງ

ຄົນຮ້າຍໄລ່ຜັນ
ກອງດາບໄມ້ດັນ
ລະວອງລະວູ່
ຮ້ອງໄຫ້ຫາເມັບ
ເລີຍໝີປະເປົ່າ
ປ່າຍກ້າໝອງຄາບ
ຈິ່ງປົງຄວາມບາກ

ຊື່ບ້ານໃນວຽນກວາງ ວຽນແສນ ວຽນສຸບແລະວຽນຄໍາ
ທີ່ໄທກວາດຄົວໄປ

ບ້ານນອກເນີນາ
ວຽນທ້າຍແລະແສງ
ບ້ານແກ່ວຊາຄາບ
ບວມໝັ້ນຄັງວຽງ
ວຽນທາດຊຽງຄໍາ
ບ້ານກາງບ້ານດ່າວ
ບ້ານໄພ່ເມືອງພານ
ໄຫ້ສູນເສັ້ນເປົ່າ
ເມືອງໜ້າເມືອງດ້າ
ຈັກກວາດຄົວລົງ
ບ້ານຮ້ານບ້ານລວງ
ບ້ານວຽນບ້ານນ່ວນ
ບ້ານທອງບ້ານເຫຼັກ
ບ້ານໄຊຍ໌ນາບີ້
ບ້ານໝອງບ້ານບານ
ບ້ານບາບນາເພິງ

ລາດຮ້ອງພູຢາ
ບ້ານແລງນາຄວນ
ບ້ານປາບບ້ານຖົດ
ບ້ານໝັ້ງສີລຸນ
ຈໍານໍາເອົາດົວ
ຄົນລາວແປກປົນ
ພາງຊາບຊັນນ້ອຍ
ບ້ານເທົາເມືອງສາຍ
ເມືອງຄາວໄທລາວ
ດິນອົງຄໍ່ຢ່າປູ່
ບ້ານຄວງນາແນນ
ຈັດດ່ວນເອົາມາ
ບ້ານເຮັກນາຮັກ
ຝຸງນີ້ບໍ່ວາງ
ປ່າບານເອົາໄປ
ລັດລົງສູ່ດ້ານ

ນອກນາທັງຄ້າຍ
ບ້ານນ່ວນບ້ານຮ້າງ
ບ້ານພົດບ້ານຫງັນ
ຂຸນນາງປັດກວາດ
ງົວຄວາຍໃສ່ຕ່າງ
ເອົາຄົນໄປໄລ່
ລຸກຫ້ອບຊຽງລຸນ
ນໍ້າຈ້າງນໍ້າຮວາຍ
ແກນຮາດ
ເຂົ້າສູ່ສົມພານ
ພັນພຽງຝຽງແສນ
ບ້ານພານາເມືອງ
ບໍ່ລະບໍ່ໄລ
ບ້ານຊ້າງບ້ານໜອງ
ປຸງໄປນາຂາບ
ທ່າລ້ານເມືອງມຽນ

ປາກຽບທຸກແດນ
 ເດັກໄປບ້ານບ່າງ
 ສຸມເສີນາບົວ
 ລົງທາງກ່ອນໝູ່
 ບ້ານເສີບ້ານສີ
 ລົງທາງພູອ້າວ
 ສົມສິໝອງທ້າງ
 ເຂົ້ານ້ຳອາຫານ
 ໂອກາສເມືອງນາງ
 ເຂົາປົງຄຳຄຳ
 ກິ້ວຫຍ້າຄັງໂທນ
 ທັງພວນທັງລາວ
 ນ້ຳເນດນອງຕາ
 ບ້ານເປົ້າບວມພໍ
 ແດ່ນ້ຳທັງປວງ
 ເພັບພັນຜູ້ອາວ
 ຈະນ້ຳຊຽງຢາ
 ບ້ານງົວບ້ານເດົາ
 ຊົ່ວບາມບ້ານຊ້າວ
 ໄປກວດຄົວລົງ
 ທຽວທັນໂດຍຕາມ
 ບ້ານນອນເມືອງກັດ
 ເຂົ້າສູ່ສົມພານ
 ທັງຄຳບທັງບອງ

ບ້ານແປນສອງຮັກ
 ບ້ານອ່າງຊາບຄຳ
 ບໍ່ກົວເອົາໂທສ
 ບາທັງໄຂ່ຢູ່
 ໝອງກ້າພູມີ
 ສັງສ້າວຄັງເມືອງ
 ເຂດຂ້າງສູບເມືອງ
 ເປັນຂອງສະທານ
 ຮ້ອງຄາງຫິວໄຫ້
 ເຂົາຜ່າເອົາຄົວ
 ເສິກໂຈນແພ່ນ່ານ
 ບິງສາວຮ້ອງໄຫ້
 ຊຽງແດດຊຽງງາ
 ບໍ່ຄົວໄປຊ້າ
 ຂຸນຫຼວງຝ່າຍພີ້
 ດັດຂາດໄຮມຄົວ
 ບ້ານຊານ້ຳຈູບ
 ຂອງເຮົາແດ່ພໍ
 ບ້ານມ້າວສວນຄູ
 ນາພິງສາມຫຍ້າ
 ບ້ານໜາມບ້ານໝີ
 ໄປຈັດຄົວລົງ
 ແດ່ນ້ຳນິນາມ
 ສອງອົງຄໍ້ພູວະນາຖ

ບ້ານພັກຂາບເຫຼັກ
 ແນບບຳໄປເຝົ້າ
 ເມືອງໄປດເມືອງປາງ
 ນາຊູນາເໝີ
 ຊ້າງສິພັນເທື່ອ
 ເຄືອງໃຈນິງມີ
 ຮຸ່ງເຮືອງເລີບເສົ້າ
 ເຂົາດີເຂົາຟາດ
 ເສິກໄລ່ຄົວລົງ
 ເອົາດົວເປັນຂ້າ
 ໂທນ່ານໄທຍວນ
 ເສິກໄດ້ປັນກັນ
 ວັດວາສູນເສົ້າ
 ລົງກ້າເມືອງຫວງ
 ເມືອງມີທຸ່ງທັນ
 ບ້ານບົວບ້ານຖ້ຳ
 ໄປລຽບເກັບເອົາ
 ບ້ານກໍ່ແຝງຄົວ
 ພູຊ້າວບ້ານຫວດ
 ທັບຟ້າໄທຂັນ
 ແລ້ງລິ້ນາຈອນ
 ດິນອົງຄໍ້ຢ່າຢູ່
 ເຈົ້າສາຣວກຍ້າຍ
 ລັດກວາດຄົວລົງ

ເຈົ້າສາລີແມ່ນພີ່ອ້າຍເຈົ້າສະນ້ອງຊາຍກໍໄດ້ລົງ
ພ້ອມກັບນາຍໄທ

ຍະບົງຍະບາບ
ຄາດຄ້ອຍຄາໄປ
ງົວຄວາຍທັງຄົນ
ອອກເມືອງຫຼຽວບໍ່
ຄັງຄ້ອຍເນີທວງ
ພ່ອງກົວຄໍາດາຍ
ຈໍາເຈົ້າເລິງເລິງ
ກາງເໜືອທາງດໍາ
ຫາເຮືອທັງແພ
ປົດປົງປາກນໍ້າ
ເຈົ້າຫົວໜ້າເນຣ
ຫົວຫອດຄາງແຄນ
ຂຸນນາຍທັງປວງ
ພ່ອງໜີພ່ອງຍັງ
ໄປຊອດໄປແຜວ
ເມືອງແທ້ເມືອງພານ
ຄົນດິບເຂົ້າບວຊ
ຊຸນຂີດລາຍຄົວ
ບ້ານລັນເມືອງໂຄມ
ປັດກວາດລົງໄປ
ປະສົງເມືອງກວ້າງ

ດີຫາບເຫຼືອແຮງ
ຕາມແຕ່ວິໄສ
ຮີພິລໄຫຼ່ຫຼັງ
ດ້ານດໍ່ຈາກັນ
ທາງຫຼວງລະໄວ້
ລາງພ່ອງເສັບດາຍ
ຄອບຄົວລົງໂຮມ
ທຸຂສໍາຂົນຂວາຍ
ຫຼິ້ງແລປ່າໄມ້
ຄໍາທຸຂຂມອດຂ້ອນ
ເຂົ້າເພນບໍ່ທັນ
ໝິ່ນແສນພາບນອກ
ເຫຼືອທວງທຸຂອ່າວ
ເພພັງແດກນ້ຳງ
ລີປຸ່ພັກນອນ
ພາງງານຊັນນ້ອຍ
ປຸງປວດເປັນນາຍ
ເອົາງົວໃສ່ດ່າງ
ທ່າໂທມຊຽງແລ
ເຊື້ອໂທຄວາມຍິວະ
ນັກສ້າງນາແທ່ນ

ລຸກແພງບັງນ້ອຍ
ທາງໂກນາກນາຍ
ຄັບຄັງເນືອງນອງ
ມືນັ້ນເດັກນ້ອຍ
ພ່ອງໄຫ້ພ່ອງຫົວ
ກົວດາຍອິດເຂົ້າ
ທ່າໂທມທ່າເຮືອ
ຫາເຂົ້າທັງເກືອ
ແຕ່ງໄດ້ເລີບລົງ
ເຖິງພວກຊາວຄົວ
ຈັງຫັນບໍ່ຮອດ
ແມ່ອອກທັງຫຼາຍ
ຈັກກ່າວພາບຫຼັງ
ດົກຂ້າງເມືອງແກວ
ລຸ້ງລຸກທັງຫຼາຍ
ພໍ່ຮ້ອຍນາຍສິບ
ເສັບຄາຍເອົາຈິດ
ເມືອງພ້າງເມືອງຕານ
ທ່າແພນາຫາດ
ເບົ້າຄົວລົງ
ບໍ່ຍາກບໍ່ແຄນ

ນາບໄທຍົວະ ເຂົ້າເອົາຄົວລົງໄປວ່າຈະເອົາໄປສ້າງທັງ
ນາແທ່ນ ຄັນນາຮອດແລ້ວເລີຍດີ ຄົວຂ້າມຂອງ

ຍົວະເຂົ້າເສັຍຄາບ
ວາງໂທສອນໜັກ
ເຖິງຂອງນ້ຳໃຫຍ່
ຄັບຄ້າຍຄາໄປ
ດຳນາເດືອນຫົກ
ຂອດຂ້ອນຄົນດາບ
ເສັຍຄົນມໍຣະນາດ
ທົນທຸຂຽງກ້າ
ງົວແລະຄວາຍ
ເປັນປ່າຜັກຫົມ
ຜູ້ຢູ່ບ້ານ
ເພິ່ນຫາກເອົາເສັຍ
ທັງເຄື່ອງປ້າວ
ເອົາລຸກນ້ອຍ
ເຈົ້າເຮືອນນາຮອດ
ນາຍົນທຸຂຽນ!
ໄດ້ຂໍເຊົາບ້ານ
ໜ່າຍບໍ່ແພ້
ເລົ່ານາພົບພໍ້
ໜ່າຍໄທເໜືອ
ຄຸ້ງໝາກເບັບເບັບ
ຮິດແຕ່ເຄົ້າ
ຮິດມໍດາບ
ສາຍຫຼັງພາຍໂບນ
ໂລກປັ້ນແປ້

ພອບຈັດຄົວກາຍ
ກັກດົວດຶງໄປ
ເຮັດໄຮ່ທຳສວນ
ນາບໄທຊ້ຳບອກ
ຝົນຕົກທີ່ທົ່ມ
ໜອງຄາບລຳເລີດ
ປຸງໄທຄົວອຸບາທວໍ້
ຂ້າເຂືອກເຫຼືອຫາຍ
ຈົບຫາຍເສັຍເປົ້າ
ຮົມມະໄນ
ຂາຍເຂົ້າເອົາເງິນ
ເຂົ້າເຕັມເງັບ
ປັດແຕ້ວບໍ່ຄ່າ
ນາຢູ່ແທນເຮືອນ
ໄດ້ຂໍແວ່ຈອດ
ໄດ້ຂໍເຊົາເຮືອນ
ນາຂີ້ຄ້ານຂໍເຂົ້າເງັບໄດ
ເວນຫາກພາເປັນ
ໜ່າຍໄທຫໍ້
ຂາຍເກືອແລກຝ້າ
ລະໄລເສັຍ
ຄັດພ້າຟັກຫວາຍ
ພາຍຖືຖົງປຸງ
ເປັນໂຊນໂກນ
ດູຫຼາກຫຼາຍອັນ

ຄົນຫາຍກ້າໂກດີ້
ບັກໂລ້ເມືອງນອງ
ບໍ່ຣະບວນຈຳບ້າຍ
ໜີອອກພັນລຳ
ລະງົມເດືອດຮ້ອນ
ບັງເກີດກົນລະຫົນ
ເຂີນຂາດເຂົ້ານ້ຳ
ກົນແໜງພາຍຕົວ
ບ້ານເກົ່າເຮືອ
ໄປໃຈໂສກເສົ້າ
ເຂົ້າເຕັມເລົ່າ
ເພິ່ນກໍເອົາແລ້ວ
ສາຣິກາຈາຍົວຄືຄ້ອຍ
ສອງສາມເດືອນ
ເຊົາປ້າວເຊົາເຮືອນ
ນາຍົນເອືອນ
ໜ່າຍເດ!
ບໍ່ຢາກເຫັນ
ຖືຫາຍຂາຍເກືອ
ໜ່າຍໄທຂ້າ
ໄມ້ເຈັບເໜັບເກົ້າ
ຮິດມໍຣວາຍ
ນຸ່ງແຕ່ດຸ່ງວ
ສັງມາຄຸ້ງໝາກ
ເປັນດາວຄ້ວນ

ແຜ່ນດິນໄຫວຫວັ້ນ	ພູລ້ຳກ້ອງ	ສຽງສນັ່ນທັງເມືອງ
ໝາມັນເມືອງ	ກາງຄືນຫອນເທົ້າ	ເມືອງແລະບ້ານ
ສູນເປົ່າບາງບົກ	ປົນດົກຮຳ	ແຜ່ນດິນກາບເມືອ
ດາວເຮືອແຈ້ງ	ເຫັນແດດກາງຄືນ	ເຂົ້າຢູ່ຄົກ
ມາເດນ້ຳຂັນສູງ	ເຂົ້າຢູ່ບຸງ	ບິນໄປຊື່ຊວ່າ
ສັດວ່ຽ່ຢູ່ປ່າ	ມາບ້ານບໍ່ໜີ	ເລື່ອຮາຕິ
ເຫັນຮຸງກິນນ້ຳ	ເຜິ້ງຢູ່ຖ້ຳ	ຈັບກິ່ງສາຂາ
ເຜິ້ງຢູ່ປາ	ແປງຮັງງ່າໄມ້	ຄົນທຸຂໄຮ້
ເລີບເກີດເປັນດີ	ບິງສິບປີ	ເອົາກັນເວົ້າຊື່
ຢູ່ຄົນຮູ້	ທ່ານບໍ່ເອົາຄວາມ	ໄຜ່ລຸກລາມ
ບັງເກີດພັນນ້ຳ	ທຸຂເຮັ່ງກ້າ	ຂ້າເຂືອກໄຂບມາຮ
ລັກຂອງພູຂະ	ມາໄວ້ເສຍກາຣ	ລັກຂອງທານ
ມາລ້ຽງລູກເດົ້າ	ເອົາພູຂະເຈົ້າ	ມາຫູ່ເປັນເງິນ
ລັກຂອງຄົນ	ໄປຂາບໄນລາດ	ຂຸດພະທາດ
ທັງກິນຫຸກສິນ	ບັງຈັກເຫັນ	ຕໍ່ເດີນໄປເລື່ອບ

ຊາວຄົວທັງຫຼາຍໄປຮອດ ໜອງຄາບໄດ້ເຫັນໄທປັບກັນເຮັດຂ້ອຍພວກເຈົ້າມາຍ
 ເອົາຜູ້ສອງສາມຄົວ ຄັນເຫັນເປັນກາຣດັ່ງນັ້ນກໍພາກັນຄິດກະບົດໂຕນ ໝິລຕໍ່ປ່າ
 ລັດດົງຄືນເມືອຫາບ້ານເມືອງ .

ບັດນີ້ຈັກຈາ	ຈັກຫາໄຫ້ກວ້າງ	ສືບສ້າງສິນທານ
ຕາມແຕ່ໄວ້ຫາຮ	ແປງສານໂຄງກາບ	ໄສພາບພາທີ
ປ່າມີໄພບຕ້ອງ	ຂອດຂ້ອງເຖິງຕົວ	ສ່ວນດັ່ງໄທຄົວ
ມົວເມົາອິດປາກ	ເປັນພາຄເປັນໄພ	ຕາມແຕ່ວິໄສ
ຊອກເຂົ້າຫາປາ	ບະລາບະລັງ	ທຸຂຂັງເຂາະຂອດ
ຄິດຮອດຄຳຕາບ	ດັບວາບສິ່ງຂອງ	ພໍ່ໝູ່ນາບກອງ
ຖືຄອງອຳນາດ	ຫາອຸບາທວ່ທຳກິລ	ຄືຄົນຕີບ້າ

ຊະໂລຊະລາ
 ຫຼາຍວັນບໍ່ຄົບ
 ພ່ອງຟ້າວໂດຍໜີ
 ໂຮຄາບຽດຕ້ອງ
 ໂດຍອາຈາຮບໍ່ທອນ
 ແດ່ນ້ຳຮາດີ
 ບິນກົວບາກເຍ້ອນ
 ກາຍເກີດເປັນທຸຂ
 ຊື້ເຂົ້າຊ້າແພງ
 ນາຍໄທທຽວທ່ອງ
 ຈັດກວາດເຂົ້າໄປ
 ສັງຄາວໄປໜ້າ
 ໜ້າທີ່ແວນດີ
 ຮິບເດົາດາຖ້າ
 ລະຫັດອຳດີ
 ເບື້ອງໄດ້ເບື້ອງເໜືອ
 ໃສ່ຖອດເຮືອລົງ
 ເຂົ້າໄພເຖິງເຖືອນ
 ເຂົາຄົນເນືອງນອງ
 ຜົວເມັບພັດພາກ
 ຮອງໄຫ້ໄນດົງ
 ລາງຄົນໄດ້ແລ້ວ
 ຄ້າງຄາໄນປ່າ
 ເຂົ້າແລະເກືອ
 ພ້ໝູ່ເລີຍໄປ
 ຈິ່ງພົບພໍ້
 ເປັນຫິນກ່າບກ້ອນ

ຮັກສາພວກໄພ່
 ພ່ອງຫຼົບໄປນາ
 ພ່ອງມືຄົນໄຂ້
 ພ່ອງບັງເນີປ່າ
 ໂບດທາບຊິວິດ
 ຮັງສິຄາຍຄ້ອຍ
 ປູ່ຄຳກິນ
 ເກີດຄືບຸກນາກຫຼາຍ
 ນາແຊງໄປ່ແກ່
 ເວົ້າປ່ອງຄວາມນາ
 ບໍ່ໂຄຄາດແຄ້ວ
 ບາດຫຼ້າພາບລຸນ
 ໂດຍໜີແວນເປືອງ
 ດູໜ້າຍິງຊາຍ
 ຮາດີທຸ່ງຄ້າຍ
 ພາຍເຮືອລ່ອງໄຫຼ
 ພາຍຖົງຄັດໄຖ່
 ລະເລື້ອນເລີຍດາຍ
 ແຕ່ງກັນເຮວຮິບ
 ໜີຈາກຄົນທາງ
 ລາງຄົນຫຼົງ
 ເລີຍລັກໂດຍໜີ
 ລາງພ່ອງນ້ຳ
 ວາງເສັ້ນນາກລັບ
 ເຖິງຂັ້ນໄດ
 ຝູງແຕກໂຮມກັນ
 ຟ້າແດດຮ້ອນ

ຈັດໄລໂຮມກັນ
 ພ່ອງຄາປູ່ປ້າວ
 ພ່ອງໄວ້ຄັນໄຊ
 ໄປຄ່ວາໂຄຈອນ
 ບຸພພິດປານີ
 ໄພ່ນອ້ຍຊາວຄົວ
 ແຜ່ນດິນໜອງຄາຍ
 ຄົບດາຍທຸກມື້
 ກິນແດ່ໜີໄມ້
 ທຸລະທຸໄລ
 ກວາດແລ້ວຄົວລາວ
 ຄິດປູນດູຖີ່
 ເຖິງເນືອງຈິ່ງເຊົາ
 ຊຸ້ພໍ້ສິນອານັດ
 ຮິບຍ້າຍລົງເຮືອ
 ລົງໄປແລ້ວຈອດ
 ແລ້ວໄລ່ຄົວຄົນ
 ໜອງຄາຍທ້ວງດິນ
 ເຂົ້າຖີບນໍ້າຄົວ
 ລາງຄົນເຂົ້າໄດ້
 ໃບດົງປ່າໄມ້
 ເກຈິຈະນາ
 ເສິກຜ່າໄນເຮືອ
 ຝູງພ່າງພັນ
 ຫາປະດູຫໍ້
 ລົງຂັ້ນໄດ
 ຜົນເລົ່າເລີຍດົກ

ດົກທາງໂຮມ
ຫຼົງຢູ່ໂມດົງ
ຫາບໄດ້

ປົກເປັນຫາຍເສັ້ນ
ໝົດເຂົ້າຖົງ
ດາວດຸ່ມທັງຄົວ

ບູ້ມັກເວັ້ນ
ຫາກິນລຸກໄມ້

ເສັ້ນຄົນໝົດຫຼາຍໃນເວລາເຂົາເຈົ້າເບື້ອໝາກໜ້ອງ
ດາວໄປເປັນສອງສ່ວນສາມ

ລາງພ່ອງນັ້ນ
ເສັ້ນດຸກທັງຂອງ
ຂ້າມປ່າໄມ້
ເສິກຢູ່ນ້ຳກັບ
ເຂົ້າປ່າໄລ່
ເສິກນ້ຳບໄດ້
ພັດກັບຫຼົງ
ຄ້າງຢູ່ໄພ
ຂ້າມທົ່ງກວ້າງ
ເລີບເຫັນໝາກໄມ້
ແຊບຫອມຫວານ
ເຮົາຈຸບດີຫຼື
ກອງໄວ້ແລ້ວ
ມີແຮງອິ່ນທ້ອງ
ໝູ່ມາຫຼັງບໍ່ໃຫ້
ສິແດງງ
ຂາບໃຫ້ບາດສາມ
ໄສ້ຢູ່ທ້ອງ
ຄືລົງເມົາໜ້ອງ
ເປັນຮ່ວ່ານຮ

ເສັ້ນບົວທັງລຸກ
ລາງຄົນນັ້ນ
ບຸນຫາກບັງຄູ
ຂຶ້ນພັນແລ້ວ
ເສິກນ້ຳບໍ່ທັນ
ເຂົ້າປ່າໄມ້
ໂມດົງພໍໝູ່
ດາມວິໄສ
ເຖິງທີ່ເຊົານອນ
ເກັບໄດ້ແລ້ວ
ມັທຸປຸນປານແປກ
ບຸນພາຍຫຼັງ
ໄປຫາບເອົາມາ
ບູທາງບັງ
ໝູ່ມາຫຼ້າ
ບໍ່ຄອບດາລ່າ
ໜ່ອບບໍ່ນານ
ກາຍເກີດເປັນໄພຍ
ໄສ້ຢູ່ທ້ອງ
ເໝືອນໄກ່ບ້າຄ້ອນ

ລາງພ່ອງນັ້ນ
ຢອງໄປເຈັບລະຈາກ
ຂຶ້ນເມືອພູ
ຈັດຈົ່ງຫາກັນ
ເຂົ້າປ່າຫັນ
ຫຼົງຢູ່ພາຍພູໂຮງ
ລາງພ່ອງນັ້ນ
ໄດ້ຮອບນ້ຳຊ້າງ
ໄປໂຄຈອນ
ມາບ່າຊິມດູ
ຂອງແຊບແທ້
ເຮົາມີຈິ່ງໄດ້
ກິນຜະລາ
ໄປໜ້າເປັນສັງ
ຖາມຊື່ວ່າແພງ
ໝາກຄໍ່າ
ອາຫານລ່າເລີດ
ເປັນໂຮງໂຮຍ
ບັງເກີດໂງ່ງ
ພິສຸພຸ່ງຮ້ອນ

ຈຸດິດາຍໄປ
 ຜູ້ກິນຫຼາຍ
 ທັງໝູ່ດາຍກອງ
 ຫອກແລະງ້າວ
 ອັນແພງຂນາດ
 ປະເສຍຖົງ
 ເປັນເພດເປັນຜີ
 ດັບຊືພເຊື້ອ
 ດາຍໝົດບໍ່ບັງ
 ບິນທຂຄອບ
 ເພິງກົວປ່ຽງຟ້າວ
 ກາງໄພສົນ
 ບໍ່ຮູ້ຢ່າກິນ
 ນາມຸດມູ້
 ຄົນດາຍມາກລັ້ນ
 ເໝືອນດັງຄວາມ
 ໜີນາຈວບໄຊ
 ພ່າຍແບ້ນລ້ານ
 ທັງປວງກ່າວໄວ້
 ເວນນ່າທັນ
 ວິບາກພາບຫຼັງ
 ໜ້າຍແລະຮ້າງ
 ຢູ່ດົງດອນໄມ້
 ດາຍຢູ່ໃນພູໂນບາ
 ບິນໜ່າຍອາເບືອງ
 ເບິ່ງພູນພີ້
 ແຮງຊ້າມີຫຼາຍ

ຜູ້ກິນນ້ອຍ
 ໄປນໍຣະບາດ
 ປະເສຍຂອງ
 ຖົງເຄື່ອງອັນດີ
 ເສັບຄຸທຄ່າ
 ເງິນຄ່າບໍ່ເອື້ອ
 ເສັບຄົນດີ
 ຫຼານເຫຼ້ນບໍ່ຫຼໍ່
 ໝູ່ນາຫຼັງ
 ຮ້ອງໄຫ້ຫາກັນ
 ປິນແລະງ້າວ
 ຄິຣິຂົງເຂດ
 ຂອງຕ່າງດິນ
 ອິດປາກມົວດາຍ
 ໜີເສິກພັນ
 ນິບາຍກ່າວໄວ້
 ພ່າຍໝາໄນ
 ມາຈວບໄຄບຫຼວງ
 ກໍຫາກໄດ້
 ລືບັນພ່າຍຫຼີກ
 ບົວເພີ່ນບັງ
 ມັນຫາກເລິງມີ
 ດາຍຄ້າງໄຄ້
 ບໍ່ມີຄົນມຸ້ງ
 ຄົນທັງເມືອງ
 ເຫັນຢູ່ເອື້ອເລືອ
 ກົກໄມ້ດາຍ

ບັງອ່າວນານດາຍ
 ເພັບຊາມາດຍ໌
 ກາງດົງດ້ານດ້າວ
 ມີຄຸທແສງ
 ອາກາສອັນຄົງ
 ດາຍຢູ່ເຮືອ
 ກວາມຫຼວງເຈົ້າເສັ້ນ
 ໝູ່ນາກອນ
 ສ່ວນບັງແວນນ້ອຍ
 ສຽງມີນັ້ນ
 ຂົນໄຂ່ວວາງໄປ
 ຂອງຕ່າງເທສ
 ບໍ່ຮ່ອນເຄີຍຮູ້
 ມາເສັບດາຍ
 ມາຈວບຄວາມດາຍ
 ພ່າຍຊ້ອນແລ້ວ
 ມາຈວບໝາບ້ານ
 ຢູ່ງດານາຍ
 ຄິດັງດຽວກັນ
 ທົ່ວລະຄຶກ
 ບົວໄຕດາຍຈາກ
 ດາຍເປັນຜີ
 ເປັນເຫຍື້ອປາປາ
 ທຸຂທີ່ທຸ່ນ
 ບໍ່ເລິງສົງນີ້
 ກົກໄມ້ໄຫຍ່
 ດູຫຼາຍຂອນໄຂວ່

ເລື້ອລກໄມ້	ໝາກໜ້ອງດິເວນ	ໂອນໂປ່ງບໍ່ດາບ
ເລີຍໝີ່ເສັຍຈາກ	ພາກທີ່ນັ້ນ	ໄປປ່ອງທາງຄົນ
ເຈົ້າສາລີ	ຕິຄົວໜູນໝູ່	ເຈົ້າສະນ້ອງ
ບັງຢູ່ໜອງຄາບ	ປຸງຄົວລາວ	ກວາດກາຍໄປໜ້າ
ເດືອນ ໕ ຄ້ອຍ	ແຮມຄ້າງເພື່ອນດາວ	ພະບາລາວ
ຈຳກິນນ້ຳປ້ອຍ	ຂຸນໄຫຍ່ນ້ອຍ	ທັງອາຈທັງບາ
ຈັດເອົາມາ	ກິນນ້ຳສັຈຈະ	ເຈົ້າສະຮ້າຍ
ເລີຍລະຄົວໜີ	ດາວນັດົກ	ເຂົາຮິບກິນແລງ
ດາວນັດແລງ	ເຂົາມາລຽບຕ້າຍ	ເຈົ້າສະຮ້າຍ
ມີບ້າວພັນ	ເປັນອິທີ	ຄືຄົນດີບ້າ
ໄຜບໍ່ປ້າຍ	ດາບຊ້າຄອບມັນ	ດາວນັດຂຶ້ນ
ປອນພູຜ່ອນຜູ່	ເຈົ້າສະອ້ວນ	ຄົວສູ່ນາວາ
ເອົາເຮືອຊາວ	ລົງໄປລິວລີ	ຮອດຝັ່ງນ້ຳ
ເຖິງທີ່ແຄມຊີລ.		

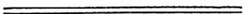

ເຈົ້າສະໝີມານີເປັນເທື່ອທີ່ສອງ
ແຕ່ກໍຕາມຫຼັງກັນນາຫັບ

ເອົາຄົນໝູນຫຼັງພໍ່ໝູ່
ໝູ່ໜີກ່ອນບໍ່ເປັນທາງ
ໝູ່ໜີຫຼ້າທາງແທ້ບໍ່ຫຼົງ
ຫຼົງເໝັນນ້ຳສຸດຊົ່ວຕາແລ
ນົກແຂກເຕົ້າເປັນໝູ່ນາກາຍ
ໜ້າດ່ວນຊ້າງເຖິງທີ່ເຊົານອນ
ຟ້າຄິ້ນເກົ້າປີໄໝ່ປົນຮວາຍ
ຮຽວກ່າບກັນເຮືອງເຮືອສາຂີ
ຂ້າມເທສທ່ອງເຖິງເດີນດັກແດນ
ເຊົາບໍ່ໄດ້ເໝັນເຄືອບຄາວມີ
ປົນສວາດເອື້ອນຟ້າແດດສອບວອບ
ປາດແຊ່ນ້ຳຈົມໄວ້ຮຸ່ງຄືນ
ດື່ນແຕ່ເຊົ້າກິນເຂົ້າເໝືອດກອບ
ເປັນອິດລິດໃນທ້ອງໃນຄຶງ
ເບິ່ງປ່າໄມ້ເປັນໝອກມິວຕາ
ຍົກບ່າງບ້າຍດີແລ້ວເລົ່າໄປ
ເບິ່ງເຂົ້າໄຖ່ ໆ ກໍລົງ
ກັບແຈ່ວກຽງຄືຜີໄພງເລັບ
ຝູງລູກເດົາໜີປະນາຣດາ
ປະລກນ້ອບບັງບໍ່ທັນດາຍ
ເປັນກ່າພ້າໄຫ້ປຸ່ຄົນດຽວ
ຂ້າມເທສທ່ອງເຖິງເຂດຄິຣີ
ສ່ວນບູ້ຮ້າຍປະປ່ອບເສັບກັນ
ລູກເຂັບລຽງຄອງແຕ່ເອົາບຸນ

ຄາດຄູ່ໄວ້ຖືຫອກແລະປືນ
ໝູ່ໜີກາງເປັນຄໍ້ເຄັ
ຂຶ້ນເມືອດົງຫຼຽວລົງອ່າຄ່າ
ນົກກາງແກສອນກາແອ່ນເຕົ້າ
ເໝັນຄົນດາຍໃນດົງປ່າກວ້າງ
ໄປຄອນ ໆ ສຸ່ວັນເດີນເຊົ້າ
ດອກກະຈາຍບານຫຼາຍຢ່າຍ
ເໝັນນາງນິຍົມດີຫຼຸບຮ້ອງ
ຈັກເຊົາແຄນທີ່ແດນກົກໄມ້
ເຈົ້າສາລິໜີນາເດືອນ ຊ
ເໝັນຫົວກອບກອງກັນເດັບລະດາດ
ນິຍົມດາເໝັນອັນໃດປາກເຂົ້າ
ເປັນວອບ ໆ ບໍ່ຈິດ
ບູ້ກິນຫຼາຍບໍ່ດຶງດືນໄດ້
ເຖິງເວລາພ່ຽງາຍຈິ່ງສ່ວາງ
ຂ້າມໄພຂວາງໄຫຼຄືນຄາວເຄັ່ງ
ເບິ່ງເຂົ້າຖົງ ໆ ກໍສັງ
ບົວແລະເມັບວາງເສັບແນ່ເຖົ້າ
ສາຣິກາຈາບົວຄືຄ້ອຍ
ອິນດຸແດ່ສາຍຄໍເຈົ້າຫຼ້າ
ໄນໄພຂຽວບໍ່ມີພິນ້ອງ
ເຈົ້າບູ້ດີບັງດີທັງຄ້າຍ
ເຖົ້າຊະຣາໄພຄາໜົດສັງ
ລູກເຂັບດາຍລູກຊາຍບັງເຝົ້າ

ຄໍ່ອບຂົ່ນເທົ້າໜັກເໝືອບເຫຼືອແຮງ	ເຂົ້າ ໆ ແມ່ນມັນ
ປາຄວັນແມ່ນເອື້ອງ	ເງິນບາດເພື່ອງຊື່ບໍ່ພໍ່ງາຍ
ດົວບໍ່ດາຍເສັ້ນຂອງຫຼາຍແລ້ວ	ແກ້ວແຕ່ຟ້າຊື່ກັບກິບ
ຂອງດິນມີບັງຮູ້ອອກບໍ່	ພໍ່ແມ່ໄວ້ກາງຕໍ່ຫາຍເສັ້ນ
ຝູງໄທຄົວເໜັບໆໜ້າເວົ້າ	ເລີຍລ່ວງເທົ້າເຖິງເດີນດອນກອບ
ເປັນສອບວອຍຄືບິນສວ່າງ	ທຸກຊື່ໄມ້ຫຼາຍຕ່າງນາໆ
ດວງມາລາຫອມຮວາຍຮວາດເຮົາ	ດອກຄັດເຄົ້າກັບດອກກຽງລົມ
ສຽງລະງົມໄພໄພເຖື່ອນທ້ອງ	ຈັກຈັບຮ້ອງສຽງສ່າບູງງຽວ
ມີວຽງສຽງແລ້ວກຽງແຂກເດົ້າ	ເປົ້າກາງກິຊົມດອກອາຣວນ
ດອກດຳດວນຄືສວນຄົນສ້າງ	ດອກກາບຮ້າງເປັນຕົ້ນສອນລອນ
ດອກຈັງກອນຄືຄົນຮວດຮ້ອຍ	ດາວັນຄ້ອຍລັບເລົ່າເສັ້ນແສງ
ດາວັນແລງບາຄານກໍ່ນອງພິລຫຼວງຕ່າວຄືນມາບ້ານ.	

ພິງສາວະດາຄແມ້ວເມືອງພວນ

ບັງມີຊົນຊາຕິຈິນຈຳພວກນຶ່ງ ເອີ້ນວ່າ ແມ້ວ ຊອບປູ່ແຕ່ຈອນພູຈອນດອບ
ດິນສູງໃນມິນທິນບູນບານ ເສສວນ ກູບຈິວ ກວາງສີ ປະເທສຈິບພາຄໄດ້
ເພື່ອອາໄສປູກປາຝັນເປັນອາຊີພ. ນານງ ເຂົ້າ ຊົບຈຳພວກນີ້ມີນາກຂຶ້ນ ແລະ
ພູດອບກໍບໍ່ພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການ. ເຫັນວ່າດິນແດນຕອນໄດ້ປະເທສຈິບລົງ
ນາມີພູດອບຫຼາຍ ຈຶ່ງພາກັນອົພວິພເຂົ້າມາປູ່ດິນສືບສອງພັນນາ ສືບສອງ
ຈຸ່ທ ເມືອງຫຼວງພູະບາງ ຫົວພັນ ໔ ທັງ ຝີ ດົກເມືອງພວນ ປິກິດເສັຈ
ຈ.ສ. ໑໒໑໒ ນັບໄດ້ຮັບປີນານີປະມານສາມໝື່ນ.

ເມື່ອເຂົາມາປູ່ດິນເມືອງໄດ ແຂວງໄດ ເຈົ້າເມືອງ ເຈົ້າແຂວງກໍຕັ້ງພວກ
ເຂົາເປັນບຸ້ນປົກຄອງກັນເອງ ໃດບໍ່ຂຶ້ນສັມມະໄນເສັບສ່ວຍໃຫ້ເມືອງນັ້ນແຂວງນັ້ນ.
ເຂົາປູ່ບ້ານເຂົາງຖືກິດໝາຍປ່າຂອງເຂົາ ຮິດຄອງຂອງເຂົາມີຢ່າງໄດ ເຂົາກໍ
ປະຕິບັດໄປຕາມຂົນບໍ່ທ່ານປະເພນີຂອງເຂົາ ບໍ່ມີໂຮງຮຽນ ບໍ່ມີໜັງສືຮຽນ ບໍ່
ມີສາສນາ ຖືແຕ່ພິພິ ເກີດມາເວົ້າຮ້ອງລ່າຂັບຂານຕາມພາສາຂອງເຂົາໄດ້ແລ້ວ
ກໍເປັນດີ. ກາສທຳມາຫາກິນດຸໝັ່ນເດັມທິ ເຮັດກິນ ເຮັດນຸ່ງ ເຮັດຢູ່ເອົາເອງ
ເຖົ້າແກ່ຊະຮາມາເທົ່າໄດແຮງເຕັກວຽກໃສ່ ເຂົາວ່າດາບແລ້ວຈະບໍ່ໄດ້ໃຊ້ກິນແຮງ.
ຊາຕິແມ້ວດິນພວນມີສອງຈຳພວກ ຄືແມ້ວຂາວແລະແມ້ວລາຍ ກັບມີສອງ
ສກຸລໄຫຍ່ເອີ້ນວ່າສກຸລລີແລະສກຸລລໍ. ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ຈັກແຕ່ສກຸລລີ ທີ່ເປັນສກຸລ
ມີບູນວາສນາແລະສິວໄລທັນສໄນ ແລະອອກຊື່ລິນາມໂດງດັງນານາແລ້ວ.
ບຸ້ນເປັນດິນສກຸລນີ້ມີນາມວ່າ ລິປາວ(ນາມສກຸລລີດາງປາວ) ລິປາວມີບຸດຊາບຄົນ
໑ ຊື່ ລິຟຸງ ເກີດ ຄ.ສ. ໑໒໒໒. ລ່ວງເຂົ້າປຸກໄວຍ໌ ໄດ້ທຳກາສສິນຣິສກັບ
ບາງສາວປາວ້າລູກແມ້ວທັມມະດາ. ຄັນອາຍຸໄດ້ ໒໐ ປີ ກໍໄປຈ້າງຈາຮບໍ່ອຸດ
ມາສອບໜັງສືລາວໃຫ້ຢູ່ທີ່ບ້ານຄ່າງນຸ້ນ ດາແສງພັກບູນ ກອງໜອງແຮດ
ເມືອງຄຳ. ລິຟຸງເປັນບຸ້ນໜັງສືລາວກ່ອນແມ້ວທັງຫຼາຍ ໄດ້ເຮັດກາສພ້ອມ
ກາຍດົງ(ນາມສກຸລລໍເບຼຍ໌ປ້າວ) ຍ້ອນຄວາມສລຽວສລາດ ກາຍດົງຈຶ່ງຍົກລູກ
ສາວຊື່ນາງລໍໄຫຍ່ໃຫ້ເປັນພຣິບາ. ໄດ້ໄປກຳກັບສ້າງທາງແຕ່ໜອງແຮດໄປຫາ
ບ້ານບາບດຽວນີ້.

ຄ.ສ. ໑໙໑໙-໒໐ ໄດ້ພ້ອມກັບກາຍດົງຈັດກາສໃຫ້ແມ້ວຊຶ່ງເກີດຈຸລະຈິນ
ນັ້ນສົງບ.

ຄ.ສ. ໑໙໒໔ ບາງລ່ໄໝກິນປາເບື້ອດາຍ ກາຍດົງພໍ່ແມ້ບໍ່ຫາເຮືອງໃສ່ໄດ້
ຮັບຄວາມທຸກຂໍ້ຄາວນຶ່ງ.

ຄ.ສ. ໑໙໒໕ ໄປຈ້າງບາບຄູຄຳຜັ້ນ ນາສອນໜັງສືລາວໃຫ້ລູກແລະເດັກ
ຊາຍແມ້ວຫຼາຍຄົນ ຢູ່ທີ່ບ້ານບອດຄານອັບ.

ຄ.ສ. ໑໙໒໗ ບ້າຍໄປຢູ່ບ້ານພັກແຄະ ດາແສງເກົ້າພັກບູນ ຍັງຈ້າງ
ບາບຄູຄຳຜັ້ນນາສອນອິກດໄປ.

ຄ.ສ. ໑໙໒໙ ສົ່ງລູກໄປເຂົ້າໂຮງຮຽນເມືອງຊຸງຂວາງ.

ຄ.ສ. ໑໙໓໒ ກອມມິສແສຣ໌ ກູແວຣ໌ເນີມອງ ແຂວງພວນ ມີຄຳສັ່ງ
ໃຫ້ທ້າວຜັ້ນ ເຈົ້າເມືອງຄຳ ດັ່ງເປັນຮາຊາວ່າກາສແມ້ວ ດິນດາແສງພັກບູນ
ແລະດາແສງພູສະບັດ ກອງໜອງແຮດ ເມືອງຄຳ.

ຄ.ສ. ໑໙໓໔ ກາຍດົງພໍ່ແມ້ບໍ່ດາຍ ພວກລູກກາຍດົງເຮັດກາສບໍ່
ຖືກຕ້ອງກັນ ເກີດວິວາດກັນຂຶ້ນພາກັນລາອອກກາສ.

ຄ.ສ. ໑໙໓໕ ສົ່ງລູກໄປຮຽນວິຊາຄວາມຮູ້ທີ່ເມືອງວິນ ປະເທສ
ແກວກາງ ແລະທ້າຍປີນີ້ໄດ້ໄປປຸ້ນປາມລູກແລະທ່ຽວດູບ້ານເມືອງໃຫຍ່.

ຄ.ສ. ໑໙໓໖ ໄດ້ໄປຊົມດລາດນັດເມືອງໄຊງ່ອນ ແລະບຸນສອງ
ທາງຣົດໄຟສາຍຈາກເມືອງໄຊງ່ອນໄປຫາໂນຍ.

ຄ.ສ. ໑໙໓໘ ກອມມິສແສຣ໌ ກູແວຣ໌ເນີມອງ ແຂວງພວນ ດັ່ງ
ໃຫ້ເປັນຜູ້ກຳກັບກາສປ່າຍດາແສງ ໜອງແຮດ ບ່ອນທີ່ຫຼາຍຄົນບໍ່ຖືກຕ້ອງກັນ
ເພາະໄຜກໍບາດກັນເປັນດາແສງນັ້ນ.

ຄ.ສ. ໑໙໓໙ ວັນທີ່ ໑໒ ອົກໂຕຍເບີ ລິຟຸງເຖິງແກ່ກັນ ປະ
ຄອບຄົວໄວ້ມີ:

໑/ນາງປາວ້າ ມີລູກຊາຍຊື່ລິໜາວຈາວ ລິປາວເປ່ ລິດູເປີ ລິດູລິອາ
(ຮູປທີ່໔) ລູກຍິງຊື່ລິປາວປົວແລະລິເໜານ.

໒/ນາງລ່ໄໝ ມີລູກຊາຍຊື່ລິດູບີ(ຮູປທີ່໓) ລູກຍິງຊື່ລິເໜາຊຶງ.

໓/ນາງກີຈົວ ມີລູກຊາຍຊື່ລິດູ ລິຊາວ ຮຽນຢູ່ເມືອງດາລັດ ປະເທສ

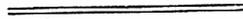
ແກວກາງ ແລະ ລິໜາວກາວ ຮຽນຢູ່ເມືອງຊຽງຂວາງ.

໔/ບາງວ່ານີ້ ມີລູກຊາບຊີ້ ລີ້ຊີ້.

ລິຟຸງໄດ້ຮັບຕາອິສສະນິບາຍອນ:

-ລິສວ່າງວົງສ໌ໜຽນທອງ.

-ລ້ານຊ້າງຮິນຂາວ ຊື່ບໍ່ທີ ໕.

ຮູບທີ່ ໓-ພູຂບາດຳຮົງສິນິໄກ ລີ ຕູ ປີ ເຈົ້າເມືອງແມ້ວ

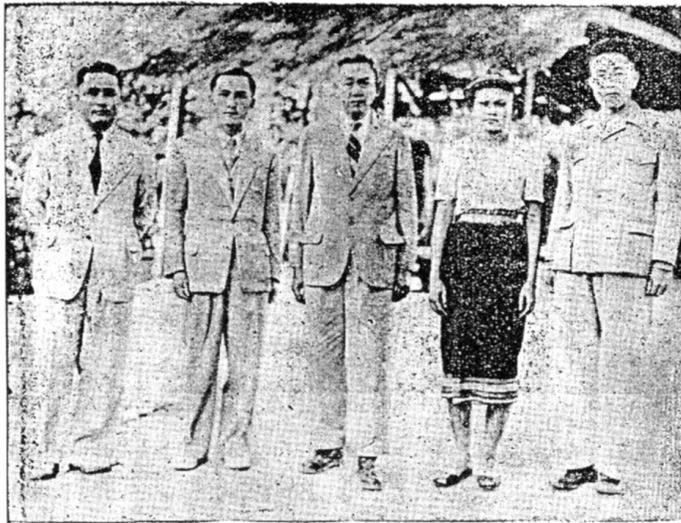
ປະວັດ ພະບາດຳຣົງອິທິໄກ ລີ ຕູ ບີ

ເກີດວັນທີ່ ໑໓ ອຸດ ໑໙໑໙ ທີ່ບ້ານພັກແຄະ ດາແສງພັກບູນ ກອງ
 ໜອງແຮດ ເມືອງຄຳ ແຂວງພວນ . ເປັນບຸດຂອງລິຟຸງແລະນາງລໍໄໝ.
 ເມື່ອອາຍຸ ໘ ປີ ພໍໄດ້ຈ້າງນາຍຄູຄຳພັນມາສອນໜັງສືລາວໃຫ້. ຄ. ສ.
 ໑໙໒໙ ໄປເຂົ້າໂຮງຮຽນເມືອງຊຽງຂວາງ ແສງໄດ້ປະຖົມສຶກສາ ແລ້ວອອກ
 ໄປຮຽນຢູ່ເມືອງວຽງຈັນທນ໌ ໂຮງຮຽນມັທຍົມປາວີ ບໍ່ຖືກອາກາສຮ້ອນ ໄດ້ກັບ
 ຄືນມາບ້ານ. ຫາພະບາທິແລ້ວລົງໄປຮຽນຢູ່ໂຮງຮຽນມັທຍົມເມືອງວິນ (Vinh)
 ໄດ້ ໔ ປີຈຶ່ງໄດ້ກັບຄືນບ້ານ. ຮູ້ອ່ານຂຽນພາສາປຣັ່ງ ລາວ ໄທ ຫໍ້ແລະ
 ແກວ.

ຄ. ສ. ໑໙໓໙ ເປັນດາແສງແກ້ງຄວາບ ກອງໜອງແຮດ.
 ເມື່ອບ້ານເມືອງຈຸ້ນວາບໄດ້ຊ່ວຍປຣັ່ງຕໍ່ສູ້ບໍ່ປຸ່ນ ອິສຣະແລະວຽດນິນ.
 ໄດ້ເປັນນາຍກອງຊັ້ນທີ່ ໔ ວັນທີ່ ໒໘ ອຸດ ໑໙໔໓. ອຸປຣາດຊັ້ນທີ່ ໑
 ວັນທີ່ ໑໘ ຊຸບເປ ໑໙໔໗. ເຈົ້າເມືອງຊັ້ນທີ່ ໔ ວັນທີ່ ໑ ໃນວອນເບີ
 ໑໙໔໙ ຮອງຄໍເຈົ້າແຂວງພວນ ວ່າກາຣຢ່າຍແນວແຂວງພວນ . ໄດ້ຮັບ
 ພະຣາຊທານນາມບົສເປັນ ພະບາດຳຣົງອິທິໄກ ຈາກສົນເດັຈພະເຈົ້າສີສວ່າງ
 ວົງສ໌ ແລະເຄື່ອງອິສສຣິບາພອນເປັນບຳເໜັຈພິເສສຄື:

- ດູາລ້ານຊ້າງຮົ່ມຂາວຊັ້ນ ໔ (Officier du Million d'Eléphants).
  - ສົງຄາມນີຄຳຊອບ ໔ ຄັ້ງ (Croix de guerre à 4 citations).
  - ຫຼຽນຕໍ່ດ້ານສຕູຂອງປຣັ່ງ - ລາວ (Médaille de résistance Franco -Lao).
  - ນຫາສົງຄາມ ໑໙໓໙ - ໔໔ (Médaille Commémorative de guerre 1939 - 45).
  - ຫຼຽນອະນາບິຄົມ (Médaille Coloniale).
  - ດູາຊັ້ນສູງປຣັ່ງເສສຊັ້ນທີ່ ໔ (Chevalier de la Légion d ' Honneur).
- ພະບາດຳຣົງອິທິໄກ ລີຕູບີ ນິເມັຍ ໓ ຄົນຊື່ : ນາງປ້ວ ນາງຊິງແລະ
 ນາງເຊັບ ນີລຸກຊາບຊີລິງ ລີເດັງ ລີຕູສາ ລີຕູວີ ລີຕູຫຼີ ລຸກບິງຊີລີເຊັງ
 ລີເກາລີ ລີເກາໂນ້ ລີນວ່າ ລີເກາເປີ.

ຮູບທີ່ ໔ - ຊ້າຍໄປຂວາ : ພະບາດຳຮົງຮິນໂກ ລີ ດູ ປິ
ລີ ດູ ເປີ ເຈົ້າຄຳໜັ້ນ ເຈົ້າຄຳດູບແລະລີດູລີອາ.

ວັນທີ ໒໖ ທາງເດືອນ ແລະ ໑ ມາກສ໌ ໑໙໕໑

ທຽວຊົມເມືອງຊຽງຂວາງ

ພະບາດຳຮົງອິທິໂກ ພາຂ້າພະເຈົ້າໄປຢ້ຽມຢາມ ເຈົ້າແຂວງຢູ່ດິກ໒
 ຊັ້ນ ມອງຊີເອີຣ໌ ເດີ ແມສຕຣ໌ (De Maistre) ຂ້າຫຼວງ ແຕ່ກ່ອນທ່ານເປັນຜູ້
 ຮອງກອມມິສແສຣ໌ ກູແວຣ໌ເນມອງ ຫຼວງພູະບາງ ຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ຈັກທ່ານ
 ແລະຈາກກັນໄປນານໄດ້ ໑໘ ປີ ເມື່ອທ່ານເຫັນຂ້າພະເຈົ້າທ່ານກໍມີຄວາມຍິນ
 ດີ ແລະຂ້າພະເຈົ້າກໍເໝືອນກັນ ເຈົ້າໄຊບໍ່ວົງສ໌ ເຈົ້າເມືອງຊຽງຂວາງເກົ່າ
 ອາຍຸ ໙໙ ປີ ຍັງມີເນື້ອຊຸ່ມໜັງມັນ ບົວພັນວັນນະບ່ອນໃສ ຮັບຮອງຢ່າງລຸກ
 ຫຼານຢູ່ດິກຊັ້ນດຽວ ປົນໜ້າຫາດຸນຫຼວງ ຊາຍາຊີໜ່ວມດວງດີ ພາບດີອອກ
 ມາໄຫວ້ ພະຄູເຈົ້າດຳດວນ ເຈົ້າຮາຊາຄນະປົກຄອງສົງຄ໌ ຊົງເມດາຢູ່ທີ່ເພັບ
 ວັດ ມີຄວາມຍິນດີທີ່ທ່ານໄດ້ເຫັນຂ້າພະເຈົ້າຄັ້ງ ທ່ານວ່າເຫັນແຕ່ຊື່ແຕ່ບ່າມ
 ຢູ່ໃນພຸທທະສາສະໜາບັນດິດ ແລະເຈົ້ານາຍພິນ້ອງກັບສະເຫິບເຄີບຣັກ. ເມືອງ
 ຊຽງຂວາງມີ ໙໖ ວັດ ຍັງແຕ່ ໒ ວັດຄື ວັດເພັບວັດ ດັ່ງຢູ່ທີ່ສ໌ໄດ້ຊຸດໂຊມ
 ລົງມາກ ພະພຸທທະຮູປອົງຄ໌ຫຼວງຄ໌ຂາດ ບໍ່ມີເກສ ແລະວັດສິພົມ ດັ່ງຢູ່ທີ່ສ
 ເໜືອກຳລັງປະຕິສັງຂອ. ພູຈອມເພັດຊຸດຢູ່ກາງເມືອງສູງປະມານ ໑໐໐
 ແມດ ຣິດຍິນດ໌ພາຂຶ້ນເບື້ອງເໜືອອ້ອມເມືອຮອດຈອມພູ ກັບຄືນເບື້ອງໄດ້
 ອ້ອມລົງຮອດດິນພູ. ມີທາດຸ ໒ ລຸກໆນຶ່ງເອົາຊື່ພູມາໃສ່ເອີ້ນວ່າ ທາດ
 ພູຈອມເພັດ ອີກລຸກນຶ່ງຊື່ທາດຸຢູ່ນ (ຢູ່ນພະພຸທທະອົງຄ໌) ມີແທ່ນວັດແລະກຸດ
 ເກົາໆ ມີສບາມເພາະຂອງເຈົ້ານ້ອຍສ້າງກວ້າງ໑໓໕໐ ເລິກ໒໐໐໐ບາວໆ
 ໄປ ເພິ່ນວ່າອ້ອມເມືອງຊຽງຂວາງມີ ໑໐ ກິໂລແມດຣົກໄປແຕ່ຫຍ້າຄາແລະ
 ຫຍ້າແຝດ. ຢູ່ທີ່ພູຈອມເພັດເບິ່ງເຫັນບ້ານເມືອງດລອດຮອດທົ່ງນາແລະ
 ພູອ້ອມ ມີນ້ຳຮື່ວໄຫຼຜ່ານດິນເມືອງ ນ້ຳລິນສູງໄຫຼປ່ອງກ້ອງເມືອງ ຖ້າ
 ມີໄຟຟ້າໄດ້ກາງຄືນແຮງຈະຮຸ່ງເຮືອງ ຄືເຮົາຂຶ້ນພູຈອມສີ ເບິ່ງເຫັນເມືອງຫຼວງ
 ພູະບາງດລອດຮອດທົ່ງນາແລະພູອ້ອມ ດ່າງແຕ່ມີນ້ຳຂອງໄຫຼຜ່ານດິນ
 ເມືອງ ນ້ຳຄານໄຫຼປ່ອງຫົວເມືອງກັບໄຟຟ້າໄດ້ຮຸ່ງເຮືອງນັ້ນແລ້ວ. ຖ້າກາຍ
 ແລະຖ້ານາດຢູ່ທີ່ສດາວັນດິກສ່ຽງໄດ້ແລະສ່ຽງເໜືອ ໄກຊຽງຂວາງ ມີກິໂລ
 ແມດເສສ. ໒ ຖ້ານີພະພຸທຮູປ ຮອດຣະດູປີໃໝ່ເດືອນ ໕ ຊາວພວນໄປຣົດ

ສົງ ຄືຊາວເມືອງຫຼວງພູະບາງເຮົາໄປຮົດສົງພູະພຸທທະຮູປຖ້າດິ່ງ ຖ້າບານ່ານ
ຖ້າສັກກະຣິນຄູຫາແລະຖ້າບາດັດແກ້ເໝືອນກັນນັ້ນແລ້ວ. ທ່ນະເຫສັກຫຼັກ
ເມືອງ ຮອດເດືອນ ໗ ຂ້າຄວາບລ້ຽງ ຄືເມືອງຫຼວງພູະບາງ ລ້ຽງຫໍເທວະດາ
ຫຼວງ ແຕ່ເຮົາຫາກບໍ່ຂ້າສັດວໍ່. ເຂົາກໍາລັງສ້າງສາມບິນໄກຊຽງຂວາງ ມີ ກິໄລ
ແມດທິສເໜືອສຳຫຼັບໃຫ້ເຄື່ອງບິນນ້ອຍລົງຈອດ. ໂຮງກາສເຈົ້າແຂວງດຶກຊັບ
ດຽວ ຢູ່ບ້ານຂ້າຫຼວງຝຣັ່ງປັນກັນຢູ່ຄົນລະທອງ ໂຮງກາສເຈົ້າເມືອງຄູນ
ດຶກຊັບດຽວ ແລະໂຮງກາສເຈົ້າເມືອງແມ້ວຕຶກ ໒ ຊັບ ຢູ່ແຄມຖົນທູງ
ເບື້ອງເທັງ ຊັບເທັງແມ່ນທີ່ວ່າກາສຂອງພູະບາເຈົ້າເມືອງ ຊັບລ່າງແມ່ນທີ່
ທ່າງານຂອງສມຽນແມ້ວ ໕ ຄົນ ດັດບິນສໄມ ແຕ່ງກາຍສະອາດ ນຸ່ງສົງ
ເສືອສັກກະລາດ ສຸບຖົງເທົ້າຮອງເທົ້າ ມັດກຣາວັດ ດິດພິມພໍ່ເຄາະດົວຝຣັ່ງ
ຂຽນໜັງສືລາວ ກິຣິບາສຸພາບຮຽບຮ້ອຍ ເຫັນຂ້າພະເຈົ້າເຂົ້າໄປ ທະຫາສ
ແມ້ວຢູ່ບານປະຕູທ່າວັນທະບາວຸທ ແລະພວກສມຽນພາກັນລຸກປິນປະນົມມີ
ຄວາບຄຳນັບ ຂ້າພະເຈົ້າຄຳນັບດອບແລ້ວຈັບມື. ອອກຈາກນີ້ໄປເຫັນໂຮງທະ
ຫາສລາວ ໂຮງດຳຣວຈ ໂຮງສະໄມສອນຝຣັ່ງ ໂຮງສະໄມສອນລາວ ຊົມຫ້າງພໍ່
ຄ້າຫໍ ຊື່ ລິ ພົງຟູ ແມ້ບແມ່ນລາວອອກມາໄຫ້ວເຊີນຮັບທານອາຫານຄຳ. ຕື່ນຮຸ່ງ
ເຊົ້າໄປຊົມຕະລາດ ເຮືອນຊຸດິນນຸ່ງດິນຂໍ່ ຂາບເນື້ອສຸກຣ ໘ຄວາບເປັນຫ້ອງ
ມີປ່ອງບິນຂອງໃຫ້ບູຊີ້ ແລະເສື້ອບ້າ ແຜ່ນແພ ໜາກໄມ້ ພິກ ເກືອ
ປາປາງ ເຝີມີ ເຂົ້າແກງ ກາເຟ ນ້ຳນົມ ເຫຼົ້າ ເຂົ້າໝົມ ໝວກເກີບ ມີ
ທັງລາວພວນ ບູ່ເທັງ ຫໍ່ ແມ້ວ ແກວຂາບຢູ່ດລອດວັນ. ໄດ້ຂົວຂ້າມນ້ຳ
ງົວໄປດູອົງນ້ຳປາ ໆ ຢູ່ພູຈອງວອງໜ້າເມືອງຝ່າຍດາວັນດຶກສ່ຽງເໜືອ ເຂົາກໍ່
ດ້ວຍຫິນແຂງເປັນກຳແພງສູງ ໒ ແມດເສສ ເນີນ ໆ ລົງມາແລ້ວວາງທໍ່
ແຕ່ບໍ່ນ້ຳໄຫຼດຶກໃສ່ອົງ ໆ ແລະແທ່ນກໍ່ດ້ວຍດິນຈີ່ນຸ່ງດິນຂໍ່ ປັງທໍ່ລອດພື້ນນ້ຳງົວ
ໄປຫາໄມເມືອງ ແຈກປາຍທຸກບ້ານຣາຊາກາສແລະກອກຕາມຖົນທູງບ່ອນ
ສຳຄັນ. ຈາກນີ້ໄປປາມປາສເດື່ອອາເມຣິກັນ ມີແມ້ບລຸກ ໒ ຄົນ ຢູ່ເຮືອນໄກ
ກັງວິນ ເປັນພູເບື້ອງເໜືອອົງນ້ຳແລະທ່ານຄັງເງິນ ແມ້ບແມ່ນລາວເມືອງ
ຫຼວງພູະບາງ ລຸກ ໒ ຄົນຢູ່ເຮືອນຄືກັນ ເປັນພູເບື້ອງໄດ້ອົງນ້ຳ ພາກັນ
ຮັບຮອງດີທັງສອງຄົວ. ພູສອງນ່ວບັນດັງຢູ່ຝາກນ້ຳງົວ ຄືພູທ້າວແລະພູນາງ

ດັງຢູ່ຟາກນ້ຳຂອງໜ້າເມືອງຫຼວງພະບາງ ແຕ່ບໍ່ເປັນທັນນະຊາດີ ຫາກມີ
 ເຮືອນໄກກັງຈົນ ດ່າງເມືອງເຮົາທີ່ມີບ້ານຊຽງແນນ. ໄປປານເຈົ້າສາບດວນ
 ສາຣະວັດສິກສາ ທ່ານພາໄປດູ່ໂຮງຮຽນທຸກຫຼັງທຸກຫ້ອງ ສເນີນາບຄູ່ໃຫ້ຂ້າພະ
 ເຈົ້າມີບັກຮຽນລາວພວນ ແມ້ວຍິງຊາບຫຼາຍສົມຄວນ ຮຽນດີ ຂ້າພະເຈົ້າຖາມ
 ພາສາປຣັງກໍບໍ່ມີຜູ້ໃດຈົນ. ຖັດໂຮງຮຽນເບື້ອງເໜືອມີເດີນກິລາ ວັນພັກມີບັກ
 ຮຽນ ທະຫາຣປຣັງ ລາວ ແມ້ວເດະບັນປະກອບສຽງແກສຽງກອງບັນເລງເພງ
 ກິລາ. ໄປດູ່ໂຮງໄປສະນີໂທຣະເລຂ ໂຮງພະບາບາລ ໂຮງທະຫາຣແມ້ວຢູ່ບ້ານ
 ແກວຮ້າງຫາງເມືອງມີສອງສາມໂຮງ ເຫັນເຈົ້າເມືອງແມ້ວ ເມື່ອຂ້າພະເຈົ້າ
 ເຂົ້າໄປກໍອອກມາລຽບແຖວທ່າວັນທະບາວຸທແລ້ວທ່າເພງອາວຸທໃຫ້ຊົມຂ້າພະ
 ເຈົ້າບໍ່ໄດ້ເປັນທະຫາຣ ຫາກເປັນທີ່ຈັບໃຈ ຂ້າພະເຈົ້າຈັບມືຜູ້ເປັນນາຍແລະສັນ
 ຣະເສີນ.

ວັນທີ່ ໒ ຫາ ໔ ມາກສ໌ ໑໙໕໑ ໄປຊົມເມືອງສຸບ.

ເຈົ້າສາບຄຳ ເອົາອາວຸທ ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມໃສ່ຮົດກາມີບົງໄປແຈກຢາບ
 ໃຫ້ປາກຕີຊັງແມ້ວ ຊຶ່ງໄປລາດຕະເວນດິນດາແສງສຸບ. ທ່ານໄດ້ເຊີນຂ້າພະເຈົ້າ
 ນັ່ງຮົດຊິບຂອງທ່ານໄປພ້ອມ ທ່ານເອງເປັນຜູ້ຂັບ ມີຂ້າພະເຈົ້າກັບລູກສາວ
 ພຣິບາດູເປີກັບລູກນ້ອຍ ສ່ວນພູະບາດຳຈົງຮິທິໂກກັບດູ່ເປີ ນັ່ງຮົດກາມີບົງອອກ
 ຈາກຊຽງຂວາງ໑໓໓໐ ໄປດາມຖົນຫຼວງທິສເໜືອເວະບ້ານລາດຮ້ວງຢູ່
 ແຄມຖົນເບື້ອງຂວາ ມີເຮືອນແຖວ ໓ ຫຼັງ ພິນເປັນມຸງດິນຂໍ
 ຮອດນ້ຳຄຳຮ້ວງ ລາວພວນ ແມ້ວຂ້າລົງໄຊ ຈຶ່ງເອີ້ນວ່າ ລາດຮ້ວງ. ຈາກນີ້
 ອອກເດີນໄປລ້ວງຊ້າບຂ້າມສາມບິນທິສດາວັນດົກສູງເໜືອ ພິນຄັ້ງມະແລ່ນ
 ແລ້ວ ທັງສອງທາງເຕັມໄປແດ່ກິກແປກຫອນກິ່ນເຊືອບໃຈ. ສີ່ທ້າຫຼັງ ມຸງ
 ຫ້າສາບຄາໂລ່ມທາງຫົວທາງດິນ ເຮັດຄອກໃຫ້ງົວຄວາຍປູ່ ຫົວບ້ານມີຫຍ້າ
 ຄາຫາງບ້ານມີນາກວິເສສບ້ານພວນເປັນດັ່ງນີ້ ໄປດາມຣະບະທາງກິນນ້ຳຫ້ວຍ
 ບ້າງ ນ້ຳເໜືອງບ້າງ ນ້ຳສ້າງບ້າງ ເຫັນມີນາຂັ້ນໄດຫຼາຍບ່ອນ ແຕ່ກ່ອນຄືຈະ
 ມີຄົນຫຼາຍ ຈຶ່ງດັ່ງພົງສາວະດາຣພວນກ່າວໄວ້ ໄທກວາດຄົວພວນເມືອງສຸບ
 ລົງໄປກ້າເມືອງຫຼວງພະບາງ. ເຖິງໂຮງຮຽນບ້ານຄ້າບແຄມຖົນເບື້ອງຊ້າບ
 ນາຍຄູ່ເຜົ້າ ສູນທອນ ຄົນເມືອງຫຼວງພະບາງ ມາຮັບເຊີນໄປຮັບທານນ້ຳຊາ

ທີ່ເຮືອນ ປ່ຽນໂຮງຮຽນຊຸດິນມຸງຫຍ້າຝາໄມ້ເຮັດມີນັກຮຽນບົງຊາບລາວພວນ ແມ້ວ
 ໓໐ ຄົນ ຮຽນດິສົມຄວນ ຖາມພາສາຝຣັ່ງກໍ່ດອບໄດ້. ໄປໄຫວ້ວັດດັງປູ່ໄດ້ໂຮງ
 ຮຽນຫົວບ້ານໂນນສຸງ ມີພະເນຣນ້ອບບໍ່ຫຼາຍ. ບ້ານຄ້າບເຮືອນຢາຍໄປຕາມຖົມ
 ເບື້ອງຊ້າຍເບື້ອງຂວາໄຫວ້ສົມຄວນ ບູ່ທຸຂຸ່ຢູ່ເຮືອນມຸງຫຍ້າ ບູ່ຮຸ່ງມຸງດິນຂໍ່ ງົວ
 ຄວາງເປັນໝູ່ ກິນຫຍ້າປູ່ຕາມທົ່ງນາບັງໆ. ເຖິງໜອງດັງຢູ່ດິນພູຜາເບື້ອງຊ້າຍ
 ກວ້າງຫຼາຍເດີບ ໜ້າພິລິກບໍ່ມີຈອກແໜຫຍ້າ ນ້ຳອອກຮຸຜາ ເຂົາວ່ານ້ຳຂອງ
 ແຫ້ງໆນ້ຳຂຶ້ນໆນ້ຳ ແຕ່ກ່ອນເປັນບ້ານ ໄທບ້ານກິນຟາຍດ່ອນ ເງືອກປູ່ພູຜາ
 ນ່ວງນີ້ເກືອນເອົາບ້ານເຮືອນລຸບລົງມີແຕ່ດັງຟຸ່ຂຶ້ນນ່ວງດຽວ ຈິ່ງຮ້ອງວ່າໜອງດັງ.
 ເຖິງເມືອງສຸຍ ໑໒໐໐ ດາແສງສຸຍຊື່ທ້າວບົວສີ ນາຮັບເຊີນພັກທີ່
 ເຮືອນພັນແປ້ນ ຝາແປ້ນ ມຸງແປ້ນເກັດ ມີຫ້ອງຮັບແຂກເກາະມຸກ ເລົ້າ
 ເຂົ້າຄອກນ້ຳງົວຄວາງປູ່ຕ່າງຫາກ. ຮວມຣະບະທາງ ໗໕ ກິໂລແມັດ ຂ້າມ
 ນ້ຳອ່າງ ນ້ຳສັງ ນ້ຳເປັນ ນ້ຳງື່ມ ນ້ຳຊອງ ນ້ຳກັດ ນ້ຳງຽບ (ບອດນ້ຳງຽບ
 ເອີ້ນນ້ຳກອກຮອດເໜືອບ້ານງົວ ແດ່ນີ້ໄປຮອດຊຽງຂວາງເອີ້ນນ້ຳງົວ ກາຍ
 ຊຽງຂວາງໄປເອີ້ນນ້ຳເຕີ້ ດັ່ງນີ້ໄປສຸດເອີ້ນນ້ຳງຽບ) ແລະນ້ຳສຸຍ. ເມືອງສຸຍມີ
 ເຮືອນ ໑໐ ຫຼັງ ວັດໂບຮານ ໑໒ ຫຼັງມຸ່ນທະລາບໝິດ ບັງແຕ່ວັດບ້ານພ້ອງ
 ຫຼັງດຽວ. ວັດບ້ານດາແສງດັງເທິງບ້ານດິນດົງ ບັງແຕ່ແທ່ນກັບພະພຸທ
 ທະຮຸປອົງຄໍ່ຫຼວງຄໍ່ຂາດ ແຂນຂາດ ຮາວທຽນຄໍ່ວັດຮຸປນາຄ ໔ ດົວຫາງ
 ກຸ້ງວກັນເປັນບອດປຣາສາທ ໑ ຮາວ ຫິບໜັງສື ໒ ຫິບຂອງໂບຮານບັງເທົ່າ
 ມີ. ມີພະເນຣ ໕ ເຈົ້າໂອວາທຸຊື່ພະຈັນທາ ອາຍຸ ໒໖ ວັສສາ ໔ ກຳສັງ
 ປຸກກຸດີຫໍເທວະດາ ໑ ຫຼັງ ມີ ຫ້ອງ ພັນແປ້ນ ຝາແປ້ນ ມຸງຫຍ້າ. ມີ
 ນາທົ່ງໄຫວ້ບວາງປູ່ກ້ອງບ້ານ ເໜືອງນ້ຳສຸຍໄຫລຽບດິນບ້ານບໍ່ສະອາດ ໄດ້
 ຂຸດນ້ຳສ້າງກິນ ງົວຄວາງມີຫຼາຍສົມຄວນ ສວນຄົວ ສວນກ້ວງ ອ້ອຍພິຊຸດິລ
 ເຮັດນາດ້ອງເອົາປຸ່ນສັດວ່າສີ່ຈິ່ງໄດ້ເຂົ້າຫຼາຍ. ຄຳວັນນີ້ດາແສງແລະເຖົ້າແກ່
 ມາບະສີ ມີ ໓ ພາເຫຼົ້າກ້ອງໄກ່ດົວ ເຂົ້າໜົມດອກໄມ້ທູບທຽນ ເອົາຜ້າດຸ້ມ
 ຫົ່ມພາຂວັນ ເອີ້ນຂວັນແລ້ວມັດແຂນເບື້ອງດຽວ ຟາຍເຫຼົ້າເອົາເຫຼົ້າໃຫ້ກິນ.
 ຮຸ່ງຂຶ້ນອໍ່ຣິຖໄປໄຫວ້ວັດບ້ານພ້ອງ (ຮຸປທີ່ ໕) ໄກບ້ານດາແສງ ມີ ກິໂລ
 ແມັດ ເດີນຂ້າມນາແລະນ້ຳສຸຍຂົວແປ້ນມຸງຫຍ້າ ຂຶ້ນໂນນສຸງປະມານ ໑໐

ຮູບທີ່ ໕-ວັດບ້ານພ້ອງ ເມືອງສຸບ

ແນດ ເບິ່ງເຫັນນາອ້ອມ ກິກຄໍ ໄມ້ຫວິງ (ໄມ້ປ້ວກ) ໄມ້ເຮັບອ້ອມບໍ່ຮີເວນ
ກິກໄພໜ້າວັດກິກໄຮກອບວັດ. ມີພະ ໒ ເນຮ ໒ ເຈົ້າໂອວາທຊື່ພະ
ບົວພັນທຸ້ອາຍຸ ໒໕ ວັສສາ ໓ ອາຮາມມີ ໓ ຫ້ອງ ໜ້າດ່າງ ໜ້າກອບ
ຫຼັງຄາມີ ໔ ສິດ ມຸງດິນຂໍ ຫຼາບບ່ອນເອົາຫຍ້າມຸງຊອນ. ພະພຸທທະຮຸປອົງຄ໌
ຫຼວງຮຸປຊົງແບບພະມ່າມີຮອບເຈາະຫົວອິກ ບາວລົງຮອດສາບບີ ແທ່ນກໍເຈາະ
ຊື້ກັບ ແດ່ປັດປາແລ້ວ ມີຮາວທຸນຄ້ວດຮຸປນາດ ໒ ຫົວຫາງກຸ້ງລກັບ ເນື້ອເອົາ
ລົງນ້ຳກໍດຶງ ຫໍບາສາທ ກຸ ຫົບໜັງສືຄັ້ມພິຣ໌ໂບລານເຕັມບັດ ໔໒ ພະພຸທທະ
ຮຸປໄມ້ແລະຄະມຸກ ມີເລັກນ້ອຍບໍ່ຫຼາຍ. ຂ້າງອາຮາມເບື້ອງເທັງມີຫໍບວຊຸ ໑ ຫຼັງ
ສິມນ້ອຍ ໑ ຫຼັງ. ເບື້ອງລຸ່ມມີຫໍໄດ ໑ ຫຼັງເພພັງໝົດຂຶ້ນໄປກໍບໍ່ໄດ້ ກອບອາ
ຮາມມີກຸດີ ໑ ຫຼັງ ຊູ ຫ້ອງເສົາດັ້ງແຕ່ງພິ້ນແປ້ນ ຝາເປັນ ໜ້າດ່າງ ໜ້າກອບ
ແມ່ປະຕູ ແມ່ປ່ອງຢ້ຽມຄວດດອກລາຍກະແຈ ມືງວງເຜິ້ງປ່ອນ ຝາປ່ອງຢ້ຽມ
ຝາກຸດີ ແມ່ລັບຈັບດອກພອກຄຳຫຼັງ ຄາມີ ໑ ສິດມຸງດິນຂໍ ຫຼາບບ່ອນເອົາຫຍ້າ
ມຸງຊອນ ແດ່ສ່ວນຫຼັງຄາໜ້າດ່າງຝາບເທັງນັ້ນບໍ່ມີ. ຖັດກຸດີເບື້ອງລຸ່ມ ມີ
ແທ່ນຫໍແຈກ ເອົາທັມມາດດັ້ງ ປຸກເຮືອນວ່າງ ໓ ຫ້ອງມຸງຫຍ້າ ກອງໃຫຍ່
໑ ບ່ວງຫຸ້ມທັງ ໒ ໜ້າ ກວ້າງ ໑ ແນດບາວ ໑໓໕໐ ແຂວນຢູ່ໜ້າດ່າງກຸດີເບື້ອງ
ເໜືອ. ເດືອນຍີ່ເພັງຊາວເມືອງສຸບນາທຳບຸນມຫາເວສໃສ່ວັດນີ້ທຸກປີ ຂ້າພະ
ເຈົ້າໄຫວ້ເຈົ້າໂອວາທວ່າ ວັດນີ້ສ້າງປີໃດ? ທ່ານດອບວ່າ ອາດມາບໍ່ຮູ້. ໝົດແຮງ
ຊອກຫາດຳນານທຸກຄັ້ມພິຣ໌ໂບລານ ຮອດຄືຂ້າວສະຍົວກໍບໍ່ພົບຈາລຶກ.
ຄັ້ນຂ້າພະເຈົ້າກັບໄປທຸລທຸບາທໄຊບໍ່ວົງສ໌ ມີຍາໃຫ້ຟັງວ່າ ເມືອງພວນສ້າງວັດ
ບ້ານພ້ອງແລ້ວເມືອງຫຼວງພະບາງຈົ່ງສ້າງວັດວິຊຸນ. ຂ້າພະເຈົ້າຕູວຈຸດພົງສາ
ວະດາຮເມືອງຫຼວງພະບາງແລະເມືອງພວນ ເຫັນວ່າຈະແມ່ນສໄມພະເຈົ້າ
ຄຳອຸ່ນເມືອງ (ເຈົ້າບ້າຂາວ) ຮາວ ພ.ສ. ໒໐໕໕. ດົວຂ້າພະເຈົ້າເປັນພຸທທະ
ສາສະນິກະຊົນຄົນນຶ່ງ ແລະເຄີຍກຳກັບພຸທທະສາສະນະບັນດີສຳປາຍຫິນະຍານ
ມາຫຼາຍປີ ຄິດເສັຍດາຍອິຫຼີ ເສັຍດາຍຈິງໆ ເສັຍດາຍຍິ່ງນັກ ເສັຍດາຍແທ້ໆ
ໝົດທັງເມືອງພວນ ຍັງຢູ່ນິບະສຖານເກົ່າແກ່ແຕ່ຫຼັງດຽວນີ້. ຊາວພວນກໍເປັນ
ຄົນເລື່ອມໃສພະພຸທທະສາສນາ ຫາກບໍ່ກ້າເຮັດ ເກງຈະບິດຣະບຸງບພິທັກຮັກ
ສາສຖານໂບຮານນະວັດຖຸຂອງປະເທສ ຈຶ່ງປະປ່ອຍຄ່ອຍປັດປາເອົາດາມຄວາມ

ສາມາດທີ່ຈະກະທຳໄດ້ ແຕ່ຈະເອົາສິ່ງຂອງໃດໆອອກໄປຈາກວັດ ກໍບັງເອີນ
ເກີດອຸບາທວ່ຽວຕ່າງໆ. ເຈົ້າໂອວາທຸດວາຍພູະພຣດັງນີ້ ຂ້າພະເຈົ້າຈຶ່ງບໍ່ອ້ອມເກົ້າ
ວັນທາລາ ກັບຄືນໄປພັກບອນບ້ານດາແສງສູບ. ຮຸ່ງຂຶ້ນເວລາ ໑໓໐໐ ອອກ
ຈາກເມືອງສູບພັກຖ່າຍຮູປໜອງດັງ ທົ່ງໄຫເຫຼ້າເຈືອງ ເຖິງເມືອງຊຽງຂວາງ
ເວລາເປັນ ໑໓໐໐ ສວັສດີ.

ວັນທີ ໕ ແລະ ໖ ນາກສ່ ໑໙໕໑ ໄປຊົມເມືອງຄຳ.

ຂ້າພະເຈົ້າ ເຈົ້າສາບຸດິນ ສາຣະວັດສິກສາແລະລິ ດູ ເປີ ນັ້ງຣິດຊິບ
ຂອງພູະບາດຳຈົງຣິທິໄກ ນາຍລິປອງສົງເປັນຜູ້ຂັບ ອອກຈາກຊຽງຂວາງ
໑໔໐໐ ໄປຕາມຖົນທຽງທິສເໜືອ ຜ່ານລາດຮ່ວງເຖິງເມືອງແປກ(ລາດ
ບວກ) ໄປຄຳນັບເຈົ້າເມືອງຊື່ທ້າວບຸນເພັງ ອອກມາຮັບທີ່ຣະບຽງ. ໂຮງກາຣ
ດັງຢູ່ໄກ້ຖົນທຽງ ຊູດິນມຸງຫຍ້າຝາປະທາຍ ມີ ຫ້ອງ ບໍ່ມີສວນດອກໄມ້ ປະ
ຣົກໄວ້ ຮົ່ວກໍໄປດ ແລ້ວທ່ານສາຣະວັດພາໄປຢ້ຽມໂຮງຮຽນຊູດິນມຸງຫຍ້າ
ຝາໄມ້ຣະບຽງລອບ ມີນັກຮຽນລາວພວນ ແນ້ວ ໔໓ . ຈາກນັ້ນອອກເດີນລ້ຽວ
ຂວາຍົກທາງໄປສນາມບິນຄັງມະແລ່ນ ສອງຝາກທາງມີແຕ່ຄັງ ຄ້າບທຫາຣ
ປຣັງຄັງໄຂ ສວນຊາວສວນຝຣັ່ງ ແວະເບື້ອງຂວາໄປຄຳນັບທີ່ປັງສິພນາຍກອງ
ແນ້ວຈົງດວາ ຢູ່ບ້ານຮ້າງດິນພູດູ່ ເພາະຂ້າພະເຈົ້າຮູ້ຈັກນາຍກອງຄົນນີ້
ເວລາທ່ານເປັນຄົນ ໄປຢາມຂ້າພະເຈົ້າທີ່ວັດພູະແກ້ວ ເມືອງວຽງຈັນທນ໌
ວັນທີ ໒໕ ຊຸ່ງວິເປ ໑໙໕໐ ແລ້ວຂຶ້ນໄປເຖິງບ້ານນາຍກອງຢູ່ຈອມພູ ຣະບະ
໒ ກິໂລແມດ ພະຣິບາລຸກຫຼານຂອງນາຍກອງອອກມາໄຫ້ວ ເຊີນເຂົ້າພັກ
ເຮືອນຮັບທານນ້ຳຊາ . ລາທ່ານສາຣະວັດທີ່ນີ້ ແລ້ວກໍອອກເດີນທາງຕໍ່ໄປ
ຂ້າມພູເກືອບປຸດຢູ່ຂົວຂ້າມດິນດາດເປັບ ດູດາດແລ້ວໄປຮອດບ້ານຈອມທອງ
໑໙໐໐ ຄຳນັບອຸປຣາດທ້າວຄຳໜັ້ນ ເຈົ້າເມືອງຄຳ ອອກເດີນຕໍ່ໄປຜ່ານ
ບ້ານບາມ ເຖິງບ້ານຫໍກາງ ໒໐໐໐ ຮວມຣະບະທາງ ໑໐໐ ກິໂລແມດ
ພັກເຮືອນດາແສງເກົ່າ ທິດສິມມາບໍ່ຢູ່ ດາແສງໃໝ່ຊຽງອຸທາມາຮັບ ເຮືອນ
ດາແສງຈາງວາງ ພິນແປ້ນປາປະທາຍ ມຸງດິນຂໍ ເກາະມຸກກ່າຍຊາມເປັນ
ຣະບຽງເດີນໄປຫາເຮືອນໄຟທາງກອບ ກິນນ້ຳມັດໄຫຼພັດຜ່ານເທັງຫົວ ໃຊ້ນ້ຳ
ອິດອ້ອບ ຕຳເຂົ້າລ້ຽງປາ ສວນຄົວມີນ້ຳອ້ອມ ບ້ານໃຫຍ່ສິນຄວນ ແຕ່ກາງ

ຮູປທີ່ ຝີ-ຖ່າຍແຕ່ໄດ້ເມື່ອເໜືອ
ປິ່ນປຸ່ແທ່ນສາງໝີ່ໂດນຫໍ້
ຊ້າຍໄປຂວາ:ພໍ່ເຖົ້າກວານຊາ ຜູ້ນຳທາງ
ດາແສງອຸທາ ເຈົ້າຄຳໝັ້ນ ມຫາບົວທອງ
ແລະທ້າວແກ່ນຈັນທຣ໌ ນາຍໝໍ
ລີ ດູ ເປີ ເປັນຜູ້ຖ່າຍ

ບ້ານເປັນດິນໂຄກເຕັມໄປແຕ່ກ້ອນຫີນ ມີກົກພ້າວ ໝາກກ້ວຍ ອ້ອບພິຊຸດິລ
 ດາມແຄມນ້ຳ ມີອາຮາມນ້ອຍແທ່ນສູງ ໑໓໕໐ ບັນໄດແລະປະດູປະດັບ
 ຮູປລວງ ພູະພຸທທະຮູປອົງຄ໌ຫຼວງ ຮູປຊົງແບບນ່ານ ໄຫ້ເຈົ້າໂອ
 ວາທດອບວ່າ ໄດ້ຈ້າງແກວເຮັດ. ໂຮງຮຽນປາລີ ໂຮງຮຽນມຸລສິກສາ ໂຮງພຍາ
 ບາລຊູດິນມຸງຫຍ້າ. ນາກວ້າງຂວາງ ເຮັດບໍ່ດ້ອງໃສ່ຝຸ່ນ ປີນໄດ້ເຂົ້າ ໕໐ໂຕນ
 ງົວຄວາຍຫຼາຍສິມຄວນ . ກຸນ໐໐ ອອກຈາກບ້ານຫໍກາງຂ້າມນ້ຳມັດຣະບະ
 ທາງ ໕໐໐ ແມດ ໄປດູໂດນໄທແລະລາວຮົບຫໍແຕ່ກ່ອນ(ຮູປທີ່ ໖) . ດຽວນີ້
 ຮາສດອບຊ່າວເຮັດບາໝົດ ບັງແຕ່ແທ່ນສາງມື້ຫໍແລະກົກໄຜ່ບາງບ່ອນ . ກັບ
 ຄືນໄປເຖິງເຮືອນຕາແສງຊຽງອຸທາ ພາເຖົ້າແກ່ນາບະສິບູກແຂນໃຫ້ແລ້ວເຊີນ
 ຮັບທານ. ໑໑໐໐ ຂຶ້ນຮຸກບັຄິນ ຕາແສງ ມຫາບົວທອງແລະທ້າວ
 ແກ່ນຈັນທຣ໌ ນາຍໜໄປສົ່ງຮອດບ້ານຈອນທອງ ຊົມຫ້າງພວນ ຫໍ ແກວ
 ປູ່ສອງປາກຖົນ ແລ້ວໄປລາເຈົ້າເມືອງທີ່ໂຮງກາຣຕັ້ງຢູ່ໄກ້ຖົນຫຼວງ ຊູດິນ
 ມຸງຫຍ້າ ປາປະທາຍ ໓ ຫ້ອງ ໜ້າໂຮງກາຣບໍ່ມີສວນດອກໄມ້ . ປະຣິກໄວ້ ຮັວກໍ
 ໄປດ. ອອກເດີນໄປແວະອາບນ້ຳອຸ່ນ ອອກຮູແຄມຖົນຮິມນ້ຳມັດເປັນໜ້າອັສ
 ສະຈັນບໍ່ ຜ່າບ້ານແລະນານ້ຳມັດປ່າດົງ ໄປເຖິງພູດູບ້ານນາບກອງມໍລາງ
 ແນ້ວຈົງດວາ ໑໓໑໐ ພັກຮັບທານທີ່ເຮືອນນາບກອງ ພິນເບດົງ ຝາເປັນ
 ມຸງແປ້ນເກັດ ໔ ຫ້ອງ ຣະບຽງໜ້າກອບ ເຮືອນຄົວແຝງທາງດິນ ທາງຫົວ
 ເປັນສັວມນອນ ໓ ສັວມ ສະອາດສວາດສບາຍ ມີເຮືອນບໍຣິວານປຸກປາຍອ້ອມ
 ໔-໕ ຫຼັງ . ທ່ານສາຣະວັດພາໄປປຸ້ນໂຮງຮຽນຊູດິນ ຝາໄມ້ ມຸງແປ້ນເກັດ
 ຣະບຽງລອບ ນາຍຄູແມ່ນລາວເມືອງບໍຣິຄັນ ຊື່ພິເລີພັງໄປ ມີນັກຮຽນແນ້ວ
 ຍິງຊາຍ ໔໗ ປູ່ຫ້ອງນຶ່ງລຸກຢືນຄ່ານັບ. ຂ້າພະເຈົ້າຖາມພາສາປຣັງກັບ
 ນາງສາວແນ້ວອາຍຸ ໑໔ ປີ ກໍດອບໄດ້ທຸກຄວາມ ກວດເບິ່ງພັບຂຽນ
 ດົວປຣັງດົວລາວເໝາະສົມ ວ່າຈະເສັງເອົາຊັ້ນປະຖົມສຶກສາປີນີ້ມີຫຼາຍຄົນ.
 ຫ້ອງນຶ່ງປະເປົ່າໄວ້ວ່າບໍ່ມີຄູ່ສອນ. ລາຈາກນີ້ໄປດູໂຮງໝໍ ບໍ່ພົບນາຍໝໍ
 ພົບແຕ່ແມັບເປັນຄົນແນ້ວ ມີປາເລັກງຸບອ້ອບ. ອອກຈາກບ້ານນາບກອງໄປ
 ແວະດູສວນມອງຊີເອີຣ໌ ຮ່າເຊ່ (Hasé) ພົບແຕ່ແມັບເປັນຄົນແກວ ເຊີນພັກ
 ເຮືອນຮັບທານກາເຟນ້ຳນົມ. ເຮືອນຫຼັງນີ້ພິນເປັນ ປາປະທາຍ ມຸງດິນຂໍ ຣະ

ບຸງລອບເກາະນຸກ ມີຫ້ອງນອນ ໒ ປາກຫ້ອງກິນເຂົ້າ ຫ້ອງຮັບແຂກທາງ
 ກາງ ເຮືອນໄຟຊ້ຳດຽວຖັດຫ້ອງກິນເຂົ້າ ມີນ້ຳເທດ ໘໐ ເທດ ຄວາງເທດ ແບ້
 ເທດໝູເທດ ໝາເທດເປັດເທດ ໄກ່ເທດເໝືອນສວນບັກສະນ້ຳບຣີບູນຂ້າສັດວໍ
 ເອົາເນື້ອໃສ່ເຄື່ອງບິນໄປຂາບເມືອງແກວ. ມີການບົງຄຸກຕ່າງໆຂະໜາດນ້ອຍ. ທ່ານ
 ຮ່າເຊ່ເປັນທະຫານປຸ່ງໄຂ ພັນກຳໜົດແລ້ວຂໍຈ່ອງດິນເປັນຊາວສວນ ຮາຊ
 ກາຣຝຣັ່ງໃຫ້ເງິນອຸດໜູນນອກຈາກເງິນບຳນານອີກ. ມີຫາບຄົນເປັນດັ່ງນີ້ ດຽວນີ້
 ເໝັບຍັງແຕ່ ໒ ຄົນ. ອອກຈາກນີ້ໄປເຖິງສວນລ້ຽງເກະຫຼີບ (Bergerie) ບໍ່ມີເກະ
 ມີແຕ່ງົວ ຄວາບ ແບ້ ສະນ້ຳປຸ່ງກາງສວນ ບ້ານກະເສດຖາທິການ (Service Agricole)
 ເຂົາທົດລອງດິດຕໍ່ແລະປຸກປົດໄມ້ຕ່າງໆຂອງພັນເມືອງ ແລະປະເທສນອກ.
 ສວນຊາ (Station Expérimentale) ກວ້າງ ໒໕ ເຫັກຕາຣ໌ ໃນບພູມີຝຣັ່ງເປັນນາບ
 ນາອະທິບາຍໃຫ້: ກົກຊາສູງພຽງຫົວ ເຂົາໄວ້ເກັບເອົາໝາກ ປິດເອົາໄບນາ
 ໃສ່ບັ້ງໄວ້ເອີ້ນວ່າໄບໝັງ ກົກທີ່ດອນລົງເດືອນຍີ່ບາວຄຳສອກ ປົນເດືອນ ໔
 ຮ່າຮວາບແລ້ວປົງ ເຂົາເກັບເອົາແຕ່ບອດ ໓ ໄບ ສົ່ງໄປຂາບປະເທສນອກ
 ເປັນທີ່ ໑ ໃນໂລກ ແຕ່ກ່ອນຄືຈະເປັນທີ່ ໑ ໃນເມືອງລາວ ຈົນໃຫ້ຜູ້ສາວເມືອງ
 ຫວງພູະບາງ ນຳເອົາວິທີນີ້ມາເວົ້າຫຼື ບຸບຳວ່າວ່າ “ນ້ອງຂໍດາບນຳອ້າບ ໓ ໄບ
 ກັບບອດ ບຸນຮອດແລ້ວຈີ່ຂຶ້ນໄດ້ເມື່ອໃດ?” ມີເຮືອນຫົວໜ້າກາຣ ໂຮງກາຣ ເຮືອນ
 ສມຽນ ນາບຄຸນ ຄູລີ ໘໐ ແລະຄວາບ ໄວ້ຟຸ່ນສັດວໍເປັນຕົກຊັ້ນດຽວນຸງດິນຂໍໝົດ
 ດູບ ໝາແຫງນມຸງຫຍ້າ ໕໐ ມີໄມ້ລຽນລຳເອົາກະເພາະໃສ່ດິນປອງສຳຫຼັບກ້າ
 ແກ່ນຊາ ໝາກໄມ້ ນ້ຳໄຫຼກາຍໜ້າດູບຽໄດມີຂຸນ ໑ ພໍປະສົມດັກງ່າຍ. ກາຍ
 ນີ້ໄປດູສວນປຸກເຂົ້າຝຣັ່ງ (Blé) ແລະຫຍ້າສຳຫຼັບໃຫ້ສັດວໍກິນ (Avoine) ເຂົາຂຸດ
 ເປັນ ໜານບາວໆກວ້າງ ໑ ແມດ ຮ່ອງນ້ຳໄຫຼຫວ່າງ ໜານລ້ຽງດິນເຂົ້າ ຄົບ
 ນ້ຳຫາບເຂົາເອົາແປ້ນຕັນ ຄືຊາວນາເຮົາໃສ່ແປ້ນແດນນ້ຳນັ້ນແລ້ວ. ອອກຈາກ
 ນີ້ຂ້າມຖົນຫວ່າງໄປເບື້ອງລຸ່ມ ມີຕົກສອງຫຼັງຊັ້ນດຽວ ໖ ແລະ ໘ ຫ້ອງນຸງ
 ດິນຂໍສ້າງຂຶ້ນໄໝ່ໆສຳຫຼັບວາງເຄື່ອງຈັກຮ໌ ໜົບໝາກມັນ (Abrazin) ແລະໄວ້
 ໝາກມັນ ຊຶ່ງປຸກປຸ່ງສວນໃນບ້ານນີ້ເອງປະມານ ໒໐ ເຫັກຕາຣ໌ ກົກໝາກມັນ
 ກຳລັງສູງພຽງຫົວ. ລາຫົວໜ້າກາຣ ໄປເຖິງຊຸງຂວາງ ໑໘໓ ໓໐ ໄປລາທ່ານ
 ເດີແນສຕູ. ໑໙໓໐ ໄປຮັບທານທີ່ໂຮງທຸບາທໄຊຍັງສີ່ພ້ອມດ້ວຍພູະບາ

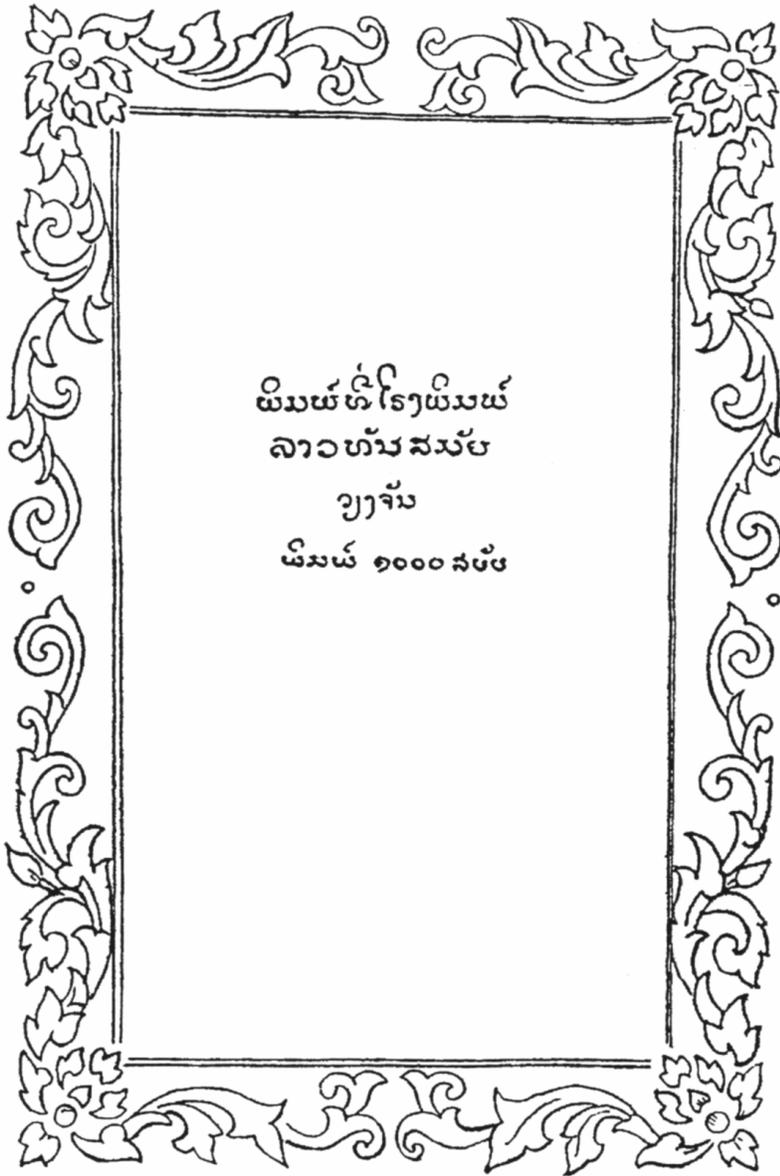
ດິວິງສ໌ ມີປຣັງ ມີ ຄົນຮວມ ໑໓ ຂ້າພະເຈົ້ານັ້ງຕ້ອນໜ້າທຸບາທ ເບື້ອງ
 ຂວາຂ້າພະເຈົ້າຄຸນຍິງເຈົ້າແຂວງ ເບື້ອງຊ້າຍມາດາມຄັງເງິນ. ກ່ອນຈະຮັບ
 ທານຂອງຫວານ ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ລຸກຂຶ້ນຖວາບຄຳນັບແລ້ວທຸລວ່າ: “ທານໃຫສ
 ທຸບາທ! ຂ້ານ້ອຍຂໍຖວາບຄວາມເຄົາລົບຢ່າງສູງສຸດ ແລະຂອບພູະເດຊ
 ພູະຄຸນແບ້ນຢ່າງຍິ່ງ ທີ່ໄດ້ຊົງກະຣຸນາໃຫ້ຂ້ານ້ອຍມາຮ່ວມໂຕະເສວິບໃນວັນນີ້ພ້ອມ
 ດ້ວຍພູະບາດິວິງສ໌. ຂ້ານ້ອຍມີຄວາມບິນດີມາກທີ່ໄດ້ເຫັນທຸບາທ ກໍເໝືອນ
 ວ່າ ໄດ້ເຫັນ ໜ້າພະຣາຊບິດາຂອງຂ້ານ້ອຍກັບເສດຈ້ເຈົ້າມຫາອຸປຣາຊສຸວັນນະ
 ພູໜາແລະບຸນຄົງອົງຄ໌ແບ້ນພູະໄອບະໂກແລະປິຕຸລາ ຊຶ່ງໄດ້ເສດຈ້ມາຮັບຫໍ
 ຊົວບເມືອງພວນແຕ່ປາງກ່ອນພູນ ຂ້ານ້ອຍຈະໄດ້ກາບລາໄປນີ້ອີ້ນ ຂ້າ
 ນ້ອຍຂໍປະທານປາກລຸກຮັກພູະບາດິວິງສ໌ໃຫ້ໂກ ລິຕູບີ ແລະລຸກຫານພີ່ນ້ອງ
 ຊຶ່ງໄດ້ມາເພິ່ງພູະບາຣະນີຫຼືຜ່ານໄປມາໃນເມືອງພວນກໍດີ. ໃນໂອກາສທີ່ຈຳ
 ໃຈຈຳຈາກ ຂ້ານ້ອຍຂໍວອບພຣຣຸດຖວາບທຸບາທພູະບາດິວິງສ໌ແລະບັ້ງຖືກເຊີນນັ້ງ
 ຮ່ວມທີ່ນີ້ ຈົ່ງຊົງພູະເຈຣິນແລະເຈຣິນດ້ວຍອາບຸ ວັນນະ ສຸຂະ ພລະ ຄຸນ
 ສາຣສິມບໍດີ ສຸພູະສິຣິສວັສດ໌ ພິພັທນະມົງຄິລ ວິບຸນລະບິລ ຊົວກາລນານ
 ເທນ.”

ວັນພຸທເດືອນ ມີ ແຮມ ໑໔ ຄຳ ນີ້ຈຳເຣີນ ດຶງກັບວັນທີ່ ກ
 ມາກສ໌ ແບ້ນວັນທີ່ຂ້າພະເຈົ້າໄດ້ພາກຈາກເມືອງພວນ ທີ່ແບ້ນເມືອງເຄີບຖືກຂ້າ
 ເສິກສ໌ດຸນາຣາວິປັນປັບບຳ ໃຫ້ໄດ້ຮັບຄຳທຸຂບາກລຳບາກແສນສາຫັສ ປັນແປ
 ມາແບ້ນຫາບຄັ້ງຫຼາຍຫົນ ບັງຫາຫາບປ່ວບລກນັ້ງດັງດິນເມື່ອປຣັງນາປົກຄອງ
 ແຕ່ນີ້ຕໍ່ເມື່ອຂໍໃຫ້ພຸທທະສາສນາມເຫສັກຫຼັກເມືອງແລະປະຊາຊົນເມືອງພວນທີ່
 ຢູ່ພູນປະເທສເຈດີເຈືອງອຸດົມສິມບູນ ປະກອບໄປດ້ວຍດິນຜ້າອາກາສຢ່າງວິເສສ
 ທົງນາ ຖ້ຳຮູ ຄູຫາ ພູບາ ປ່າໄມ້ ບອດນ້ຳ ລຳທາຣແລະຄັງມີຫຍ້າຊງວອ່ອນ
 ອໍຣະຊອນ ໃຫ້ສັດວ່າງວເນຈອນເບິກບານເພິນໃຈກິນ ຈົ່ງເຈຣິນ ກະເສນສຸຂສຳ
 ຣານ ນິຣາສໄພຍ໌ໄຮໂຣຄາພບາທປາສຈາກອຸປັທທະວັນດລາບທັງປວງ ຢູ່ແບ້ນ
 ແບ້ນສຸຂດ້ວຍອາບຸ ວັນນະ ສຸຂະ ພລະ ນັ້ນເທັບ.

໑໑໐ ໐໐ ຂຶ້ນຣິຖບິນດ໌ໄປສນາມບິນ ພູະບາດິວິງສ໌ໃຫ້ໂກຕາມໄປສົ່ງ.
 ໑໓໓໐ ຂຶ້ນເຄື່ອງບິນແອກກູອາສຸຣ໌ (Aigle Azur) ເຫາະໄປເຖິງເມືອງວຽງຈັນທັນ

໑໔໙໑໕ ພ້ອມດ້ວຍນິຕູເປີໂດບສວັສດີ ແລ້ວຈະເຫາະຕໍ່ໄປເນືອງຫຼວງພູະບາງ.

සිංහල ශිෂ්‍යාභිෂේක
ලාංඡන සමිතිය
ඉන්ද්‍රජය
සිංහල ෧෦෦෦ කොපි